T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

6360 SAYILI KANUN İLE BÜYÜKŞEHİR SINIRLARI İÇERİSİNDE KALAN KÖYLERDE YAPILACAK YAPILARDA KARŞILAŞILAN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Hakan GÖÇER

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İnşaat Mühendisliği Anabilim Dalı

Ocak-2016
KONYA
Her Hakkı Saklıdır

TEZ BİLDİRİMİ

Bu tezdeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edildiğini ve tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını bildiririm.

DECLARATION PAGE

I hereby declare that all information in this document has been obtained and presented in accordance with academic rules and ethical conduct. I also declare that, as required by these rules and conduct, I have fully cited and referenced all material and results that are not original to this work.

Hakan GÖÇER

15.01.2016

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

6360 SAYILI KANUN İLE BÜYÜKŞEHİR SINIRLARI İÇERİSİNDE KALAN KÖYLERDE YAPILACAK YAPILARDA KARŞILAŞILAN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Hakan GÖÇER

Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü
İnşaat Mühendisliği Anabilim Dalı

Danışman: Yrd.Doç.Dr. Süleyman Kamil AKIN

2016, 116 Sayfa

Jüri
Doç.Dr. Mahmud Sami DÖNDÜREN
Yrd.Doç.Dr. Süleyman Kamil AKIN
Yrd.Doç.Dr. Arife AKIN

06.12.2012 tarihinde Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren 6360 sayılı "On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" ile bir yandan mevcut 16 ile ek olarak 14 ilde daha büyükşehir belediyesi kurulması sağlanırken diğer yandan da büyükşehir belediyelerinin sınırları il sınırlarına kadar genişletilmektedir.

6360 sayılı Kanun ile büyükşehirlerde "köy" tanımına uyan bir yerleşim birimi kalmamış, buradaki halk bir anda köylerde yerleşik olmaktan çıkıp şehirlerde yaşayan halk durumuna geçmiştir. Şüphesiz an itibariyle pratikte köy, resmiyette mahalle olmuş olan yerleşimlerde birçok sorun ortaya çıkmıştır. Bu yerleşim alanlarında ikamet eden vatandaşları doğrudan etkileyen hususlardan en önemlilerinden biri barınma yani konut ihtiyacıdır.

Tez çalışmasında Ankara ili Gölbaşı ilçesinde kırsal niteliği devam eden mahalleye dönüşen köylerde 6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun Çeşitli Hükümler 3. maddesine dayanarak Ankara evi tarzında tip projeler oluşturup yapı ruhsatı verilmesi amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ankara evleri, Mahalleye dönüşen köyler, Tip proje, 6360 sayılı büyükşehir kanunu

ABSTRACT

MS THESIS

LAW NO. 6360 WİTHİN THE BORDERS OF METROPOLİTAN PROBLEMS AND SOLUTİONS İN BUİLDİNGS TO BE MADE İN THE REMAİNİNG VİLLAGES

Öğrencinin Adı SOYADI

THE GRADUATE SCHOOL OF NATURAL AND APPLIED SCIENCE OF SELÇUK UNIVERSITY
THE DEGREE OF MASTER OF SCIENCE CİVİL ENGINEERING

Advisor: Yrd.Doç.Dr. Süleyman Kamil AKIN

2016, 116 Pages

Jury
Assoc.Prof.Dr. Mahmud Sami DÖNDÜREN
Asst.Prof.Dr. Süleyman Kamil AKIN
Asst.Prof.Dr. Arife AKIN

6360 No. entered into force upon its publication in the Official Gazette dated 12.06.2012 " Fourteen Metropolitan Municipality in the province and twenty Certain Laws and the Law Amending the Decree with the seven district Establishment " on the one hand , in addition to the existing 16 in 14 provinces in establishing a more metropolitan municipality on the other hand , while providing the boundaries of metropolitan municipalities are extended to provincial boundaries.

Law No. 6360 in metropolitan cities "village" is no longer meet the definition of a settlement , the people here are past the situation of people living in cities being built in the village to come out at a time. As of village practically no doubt , in the residential neighborhood , which had been formalized many problems have emerged . One of the most important issues that directly affect citizens residing in this residential area that shelter is housing needs.

Thesis in Ankara Gölbaşı district of the rural nature of the village, return to the neighborhood continue in 6360 numbered Fourteen Provinces Metropolitan Municipality and the Twenty- Seven Districts Establishment of Certain Laws and Law Miscellaneous Provisions Amending the Decree 3. create such projects in the style of Ankara houses based on the material construction permits It is intended to be .

Keywords: Ankara houses , Metropolitan law No. 6360, Type projects , Villages turned into the neighborhood

ÖNSÖZ

Bu tez çalışmasında, 06.12.2012 tarihinde Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren 6360 sayılı "On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" ile büyükşehir sınırları içerisinde kalan köylerde yapılacak yapılarda karşılaşılan sorunlara ve çözüm önerileri getirilmeye çalışılmıştır.

Çalışmamda desteğini benden esirgemeyen danışmanım, Sayın Yrd.Doç.Dr. Süleyman Kamil AKIN'a teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca, bugünlere ulaşmamı sağlayan, hayatım boyunca benim için maddi manevi destek ve dualarını eksik etmeyen anneme ve babama, tez çalışması aşamasında vakit geçiremediğim kızlarım Kübra Azra ile Tuğçe' ye ve sevgili eşime gösterdikleri sevgi, saygı, sabır ve hoşgörü için müteşekkir olduğumu belirtmek isterim.

Hakan GÖÇER
KONYA-2016

İÇİNDEKİLER

ÖZET ..... **iv**

ABSTRACT ..... **v**

ÖNSÖZ ..... **vi**

İÇİNDEKİLER ..... **vii**

1. GİRİŞ **1**

1.1. Yerel Yönetimin Tarihçesi 4
1.1.1. Geleneksel dönem (1299-1839) 4
1.1.1.1. Kadılık müessesesi 5
1.1.1.2. Vakıflar 8
1.1.1.3. Lonca teşkilatı 10
1.1.2. Batılılaşma ve I. dünya savaşı dönemi (1839-1923) 12
1.1.2.1. İstanbul şehremaneti ve altıncı daire-i belediye 14
1.1.2.2. Belediye Teşkilatının Yaygınlaştırılması ve Taşrada Belediye Yönetimi 16
1.1.3. Cumhuriyet dönemi 18
1.1.3.1. Kuruluş yılları ve ankara şehremaneti (1923–1930) 19
1.1.3.2. Devletçi ve tek parti dönemi (1930-1950) 20
1.1.3.3. Sanayileşme ve hızlı kentleşme dönemi (1950–1980) 21
1.1.3.4. Ekonomide ve yerel yönetimlerde yeniden yapılanma dönemi (1980 ve sonrası) 24
1.1.3.5. Yeniden Yapılanma İhtiyacının Temel Nedenleri 26

2. KAYNAK ARAŞTIRMASI **29**

2.1. 6360 Sayılı Yeni Büyükşehir Yasasının Genel Özellikleri 30
2.1.1. 6360 sayılı kanun kapsamında Ankara ili 34
2.2. Köylerde Yapılacak Yapıların Mevzuattaki Yeri 37
2.2.1. 3194 sayılı imar kanunu 37
2.2.2. Ankara büyükşehir belediyesi imar yönetmeliği 39

3. MATERYAL VE YÖNTEM **42**

3.1. Ankara İli Gölbaşı İlçesi 42
3.2. Ankara Evleri 43
3.2.1. Ankara kale içi evleri 43
3.2.2. Beypazarı evleri 44
3.2.3. Ayaş evleri 45
3.2.4. Güdül evleri 46
3.3. Yöresel Dokuya Uygun Tip Projeler Tasarlanması 46

4. ARAŞTIRMA SONUÇLARI VE TARTIŞMA **48**

4.1. Tip Ankara Evleri Projesi 48
4.2. Tip Proje Kapsamında Yapı Ruhsatı Maliyet Analizi 49

5. SONUÇLAR VE ÖNERİLER 50

5.1 Sonuçlar 50
5.2 Öneriler 50

KAYNAKLAR 51

EK-1 Yapı ruhsatı karşılaştırmalı maliyet analizi.....**54**
EK-2 Hazırlanan 25 adet tip proje.....**60**
EK-3 Gölbaşı Belediyesi meclis kararı.....**111**
EK-4 Gölbaşı Belediyesi estetik kurul kararı.....**114**

ÖZGEÇMİŞ 118

1. GİRİŞ

1960'lı yıllarda iç göçle başlayan Türkiye'deki kentleşme süreci, günümüzde büyük ölçüde tamamlanmış bulunmaktadır. 1960 yılında % 32 olan toplam nüfus içindeki kentli nüfusun oranı, 1980 yılında %44'e, 2010 yılında % 77'e ulaşmıştır. Kentsel nüfus artışının çoğu büyük kentlerde gerçekleşmiştir. Türkiye'de küçük ve orta ölçekli kentlerde nüfus artışı sınırlı iken, büyük kentlerin nüfusu katlanarak artmıştır. 1970 yılında nüfusu 3 milyon olan İstanbul'un günümüzdeki nüfusu 12 milyona ulaşmıştır. Benzer biçimde, 1970 yılında Ankara 2 milyon, İzmir 1,4 milyon nüfusa sahip iken, 2012 yılında Ankara 5 milyona, İzmir ise 4 milyona yaklaşmıştır (Karasu, 2013). Bu nüfus artışlarını iç göçle açıklamak mümkündür.

Gerek sahip oldukları nüfus miktarı gerekse ekonomik ve sosyal gelişmişlik düzeyleriyle büyük kentlerin Türkiye'de kentsel yaşamın merkezinde yer aldığını söylenebilir. Bu durum büyük kentlere yönelik özel yönetim biçimlerini zorunlu kılmaktadır. 1982 Anayasası'nın 127. maddesinde yer alan; "büyük yerleşim merkezleri için özel yönetim biçimleri getirilebilir" şeklindeki hüküm, büyük kentlerde farklı yönetim biçimlerinin kurulması için gereken hukuki zemini sağlamıştır.

1984 yılında çıkarılan 195 sayılı Kanun Hükmünde Kararname büyükşehir belediyeleri konusunda Cumhuriyet tarihindeki ilk hukuki düzenlemedir. Bu Kanun Hükmünde Kararname ile İstanbul, Ankara ve İzmir'de büyükşehir belediyeleri kurulmuştur. 195 sayılı Kanun Hükmünde Kararname daha sonra çıkarılan 3030 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu ile değiştirilmiştir (Çınar ve ark., 2009). Adana 1986'da, Bursa, Gaziantep ve Konya 1987'de, Kayseri ise 1988'de büyükşehir belediyesi olmuştur. Böylece büyükşehir belediyesi sayısı 8'e çıkmıştır. 1993 tarih ve 504 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Mersin, Eskişehir, Diyarbakır, Antalya, Samsun, İzmit ve Erzurum büyükşehir haline gelmiştir. Bu kentlere 2000 yılında çıkarılan 593 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Adapazarı katılmıştır.

2003'te 5019 sayılı kanun ve bunun yanında 5025 ve 5026 sayılı kanunlar da büyükşehir belediyelerinin genişleme süreci açısından önemli girişimlerdir. 2004 yılında büyükşehir belediyesi yönetimlerinin hukukî statülerinin düzenlenmesi ve buralardaki hizmetlerin plânlı, programlı, etkin, verimli ve uyum içinde yürütülmesi için 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu çıkarılmış, bu kanunla aynı zamanda İstanbul ve Kocaeli illerinde büyükşehir belediye sınırları il sınırı olarak kabul edilmiştir. 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ile büyükşehirlerin mekansal

kapsamı genişletilmiş, belde belediyeleri de sınır içerisine dahil edilmiş; büyükşehir belediyesine yakın ilçe belediyeleri büyükşehir ilçe belediyesi hâline dönüştürülmüş, büyükşehir olmada nüfus ölçütü 750.000'e çıkarılmıştır. Kanuna göre büyükşehir belediyelerinde, mevcut valilik binası merkez kabul edilmek ve il mülkî sınırları içinde kalmak şartıyla, nüfusu bir milyona kadar olan büyükşehirlerde yarıçapı yirmi kilometre, nüfusu bir milyondan iki milyona kadar olan büyükşehirlerde yarıçapı otuz kilometre, nüfusu iki milyondan fazla olan büyükşehirlerde yarıçapı elli kilometre olan dairenin sınırı büyükşehir belediyesinin sınırını oluşturmaktaydı. 2008'de 5747 sayılı Büyükşehir Belediye Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunla o dönem mevcut sekiz büyükşehirde ilçe örgütü kurularak ilk kademe belediyeleri ilçe belediyelerine dönüştürülmüş, çeşitli büyükşehirlerde yeni ilçeler kurulmuş ve genişletme anlayışı devam etmiştir (Genç, 2014).

6360 sayılı On Üç ilde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı ilçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunla yapılan değişiklikle, mevcut 16 büyükşehir belediyesine 13 kent daha eklenmiştir (R.G. 06.12.2012, No: 28489). Son olarak 6360 sayılı Kanunda, 6447 sayılı Kanunla yapılan bir değişiklikle Ordu kenti de büyükşehir haline getirilmiştir (R.G. 22.03.2013, No: 28595). Böylece büyükşehir belediyesi statüsüne sahip belediye sayısı 30'a ulaşmış, toplam ülke nüfusunun % 77'si büyükşehirlerde yaşar hale gelmiştir. 6360 sayılı Kanunla il özel idarelerinin % 37'si, belediyelerin % 55'ü, köylerin % 49'ü kaldırılmaktadır. Bu açıdan bakıldığında, 6360 sayılı Kanun ülkemizin yerel yönetim sistemi bakımından önemli bir değişim anlamına gelmektedir.

Yönetim açısından bir diğer önemli değişiklik de, il sınırları içinde yer alan tüm belde belediyelerinin kapatılmaları ve mahalle statüsü ile bulundukları ilçe belediyelerine bağlanmalarıdır. Buna göre, büyükşehir belediyesi olan yerleşmelerde toplam 1022 adet belde belediyesi kapatılarak bu yerleşmelerin yetkileri ilçe ve büyükşehir belediyelerine aktarılmıştır. Bu durumda, il düzeyinde yerel yönetim birimleri olarak, sadece büyükşehir ve ilçe belediyeleri bırakılmaktadır (Ersoy, 2013).

6360 sayılı kanunun değiştirdiği bazı hususlar;

- 14 Yeni Büyükşehir Belediyesi kuruldu, büyükşehir sayısı 30 a yükseldi.
- Mevcutlar dahil, tüm büyükşehir belediyelerinin sınırları il mülki sınırı olarak belirlendi.
- İlçe belediyelerinin sınırları, ilçe mülki sınırı olarak belirlendi.

- Büyükşehir Belediyesine dönüştürülen ve daha öncesinde Büyükşehir Belediyesi olan illere bağlı ilçelerin mülki sınırları içerisinde yer alan köy ve beldelerin tüzel kişilikleri kaldırıldı.
- Mevcut ve kurulan Büyükşehir Belediyelerinin bulundukları illerdeki İl Özel İdarelerinin tüzel kişilikleri kaldırıldı.
- Büyükşehir Belediye sınırları içinde 28 yeni ilçe kuruldu.
- Toplam 30 büyükşehirdeki 1.053 belde belediyesi ile 16.082 köy, mahalle haline getirildi.
- Büyükşehir Belediyesinin kuruluş koşulları değiştirildi.
- 30 ilde Özel İdareler yerine Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı kuruldu.
- Büyükşehir yapılan illerin dışında kalan 51 ilde, nüfusu 2000'den az belediyeler başka hiçbir özellik göz önünde bulundurulmadan kapatılarak köye dönüştürüldü. Bu hükümle toplam 559 belediye tüzel kişiliğini yitirdi.
- Tüzel kişiliği kaldırılarak köye dönüşen belediyelerden 06/12/2012 tarihine kadar Belediye Kanunu'nun 8'inci maddesindeki usule uygun olarak katılımla nüfusunu 2.000 üzerine çıkaranlar tüzel kişiliklerini devam ettirecektir.
- Tüzel kişiliği kaldırılarak köye dönüşen belediyelerin komşu oldukları il, ilçe ve nüfusu 2.000'in üzerindeki belde belediyelerine, belediye meclisi kararı ile mahalle olarak katılmalarına imkan sağlandı.
- Belediyelere, mahalleye dönüşen köylerde ticari amaç taşımayan yapılar için tip mimari projeler ve mühendislik projesi yapma/yaptırma yetkisi verildi (Ozansoy, 2013).

6360 sayılı Kanun ile büyükşehirlerde "köy" tanımına uyan bir yerleşim birimi kalmamış, buradaki halk bir anda köylerde yerleşik olmaktan çıkıp şehirlerde yaşayan halk durumuna geçmiştir. Şüphesiz an itibariyle pratikte köy, resmiyette mahalle olmuş olan yerleşimlerde birçok sorun ortaya çıkmıştır. Bu yerleşim alanlarında ikamet eden vatandaşları doğrudan etkileyen hususlardan en önemlilerinden biri barınma yani konut ihtiyacıdır.

Bu tez çalışmasında Ankara ili Gölbaşı ilçesinde kırsal niteliği devam eden mahalleye dönüşen köylerde 6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik

Yapılmasına Dair Kanunun Çeşitli Hükümler 3. maddesine "İlçe belediyeleri veya ilçe belediyelerinin talep etmeleri hâlinde büyükşehir belediyeleri bu Kanuna göre tüzel kişiliği kaldırılarak mahalleye dönüşen köylerde yapılacak ticari amaç taşımayan yapılar için yürürlükteki imar mevzuatı doğrultusunda yörenin geleneksel, kültürel ve mimari özelliklerine uygun tip mimari projeler yapar veya yaptırır. Tip mimari projenin uygulanacağı alan sınırını belirlemeye ilgili ilçe belediyesi yetkilidir. Tip mimari projeler doğrultusunda ilgili belediyesince gerekli mühendislik projeleri yapılır ya da yaptırılır. Bu projeler ilgili belediyesince başvuru sahiplerine ücretsiz verilir ve uygulaması denetlenir. Yapılacak inşaatlarda tip projeler dışında özel proje uygulanmak istenmesi durumunda bu projeler yürürlükteki mevzuat uyarınca ilçe belediyesi tarafından onaylanır. " dayanarak tip projeler oluşturup yapı ruhsatı verilmesi amaçlanmaktadır.

1.1. Yerel Yönetimin Tarihçesi

1.1.1. Geleneksel dönem (1299-1839)

Osmanlı Devleti'nin bu döneminde "belediye ile ilgili" veya klasik söylemle "beledi" olarak adlandırabileceğimiz ilgili hizmetler, bir taraftan devlet teşkilatı, diğer taraftan da yerel halkın kendi içerisinde oluşturduğu örgütlenmeler tarafından yerine getirilmiştir.

Yerel hizmetlerde dikkati çeken en önemli husus, hizmetlerin yürütülmesinde bu yerel örgütlenmelerden olan vakıfların, loncaların ve mahallelerin etkin olarak görev üstlenmesidir (Ulusoy ve ark., 2004).

Öte yandan devlet teşkilatlanması içerisinde, İstanbul dışındaki diğer yerleşim birimlerinin merkezi yönetimin taşra teşkilatlanması içinde mütalaa edilmesi, Osmanlı devletinde, kent, kasaba ve diğer yerleşim birimlerinin ayrı bir hukuki varlığı ve tüzel kişiliği olmamasına ve geleneksel şehir hizmetlerinin merkezden atanan görevliler tarafından yerine getirilmesine sebebiyet vermiştir. Bu gelişmede geleneksel şehir hizmetlerinin merkezi otoritenin iktidar alanına giren kamusal bir iş olduğu anlayışı etkili olmuştur (Ulusoy ve ark., 2004).

Bu nedenlerdendir ki Osmanlı Devleti'nin kuruluşundan Tanzimat'a kadar olan uzun bir dönemde çağdaş bir yerel yönetim olgusundan söz etmek pek mümkün olmamıştır. Bu çıkarım, böyle bir geleneği yaşatacak ve Avrupa'daki gibi yerleşmesi ve

kurumsallaşmasını sağlayacak bir tarihsel sürecin yaşanmamış olması ile de izah edilebilir (Eryılmaz, 2007).

Zira çağdaş bir yerel yönetim, "merkezi idareyle birlikte ve ona rağmen vardır" (Ortaylı, 2000). Bu dönemde Avrupa'daki gelişmelerin aksine olmayan bir "yerel" gücün Osmanlı Devleti'nin güçlü merkezi idari örgütlenmesi karşısında idari ve mali yönden özerklik talebi içine girmesi ve yerel yönetim denen bir hukuki varlığı ortaya çıkarması olanaksızdır.Kaldı ki Osmanlı Devleti'nin adalet anlayışına dayalı sisteminde bu şekilde bir yönetime katılma sistemini içeren idari örgütlenmenin felsefi zeminini aramakta güçtür (Ortaylı, 2000).

Böyle bir yönetim felsefesinin ve teşkilatlanmanın gereği olarak Osmanlı Devleti'nde taşra bölgelerine Sancakbeyi ve kadı gibi yöneticiler atanmışlardır. Şüphesiz bu gelişme köklerini, gerek İslam öncesi Türk'lerdeki merkezi idarenin bir güç olarak dayandığı, devletin işleyebilmesi için gerekli olan ve askeri bir disiplin içinde örgütlenen bürokrasi geleneğinden (Şahin, 2005), gerekse de İslam medeniyeti ve Osmanlı Devleti'nin kendisinden önceki devletlerin yönetim geleneğinden almaktadır. Ancak somut manada kadılık kurumu İslam medeniyetine özgü bir kurumdur ki, en gelişmiş haline Osmanlı Devleti'nde rastlanmaktadır.

1.1.1.1. Kadılık müessesesi

İslam medeniyetinde kadı, en genel anlamıyla, insanlar arasında meydana gelen hukuki uyuşmazlıkların çözüm yeri, kural ve kanunları uygulamakla yükümlü olan yargı merciidir.

Osmanlı Devleti'nde ise bilindiği gibi kuruluş yıllarında toprak kazanımları hızlı bir gelişme göstermiş ve bu süreç, ilk yıllarda fethedilen şehirlerde birtakım hizmetleri yürütecek ve bu yerlerde merkezin temsilcisi konumunda bulunabilecek kadılık müessesesini yaygınlaştırmıştır. Bu dönemde şehir yönetiminin başındaki kişiler kadılar olmuşlardır.

Osman Gazi'nin Selçuklu yönetimine karşı bağımsızlığını ilan ettiğinde ilk tayin ettiği memur kadı ile subaşı, ilk koyduğu vergi de belediye ile ilgili pazar resmi olan "bac" dır (Eryılmaz, 2007).

Böylece uzun bir dönem Osmanlı Devlet yönetiminde taşra yönetiminin temelini oluşturan bu kurum, Osmanlı Devleti'nde de önemli bir teşkilatlanma aracı olarak kullanılagelmiş ve yönettiği kazanın beledi hizmet ve kontrolden doğan davalara ilişkin

yargı mercii konumunda mahalli ve beledi konularda bir takım kurallar koyarak, adeta uygulamada kanun ve nizamların bıraktığı boşlukları doldurmuşlardır (Ortaylı, 1973). Ancak, Osmanlı Devleti diğer müesseselerinde olduğu gibi kaza teşkilatında da kendisinden önceki İslam ve Türk devletlerinden geniş ölçüde yararlanmış olmakla birlikte, süreç içerisinde bu konuda kendine has bir sistem meydana getirmiş, zaman zaman çıkarılan ferman ve kanunnamelerle yenilikler ve düzenlemeler yapılmıştır.

Tanzimat'a kadar uzun bir süreç içerisinde, "eyalet", "sancak", "kaza" ve "köy" esasına dayanan Osmanlı'nın mülki taksimatında, eyaletler ve sancaklar daha çok askeri birimler olarak değerlendirilirken (Eryılmaz, 2007), kaza teşkilatı ise Rumeli, Anadolu ve Mısır olmak üzere üç bölgeye ayrılmıştır. Rumeli'deki teşkilat ve kadılar Rumeli kazaskerlerinin, Anadolu ve Mısır'daki teşkilat ve kadılar Anadolu kazaskerlerinin idaresinde olmuş ve bu yapılanma kazaskerliğin taşra teşkilatını meydana getirmiştir. Bunun sonucu olarak kadıların Osmanlı devlet teşkilatındaki konumu, ilmiye sınıfına mensup ve taşrada kazaskerlerden sonra gelen birimler olması itibariyle "yerel" olarak adlandırılabilecek bir yapı içinde önem kazanmıştır.

Nitekim Osmanlı Devletinin kaza denen yerleşim biriminde şer'i ve hukuki hükümleri uygulayan ve devlet emirlerini yerine getiren bir görevli sıfatıyla kadılık, Osmanlı devlet yönetiminde hukuki olduğu kadar idari bir memuriyet görevini de icra etmiştir (Vural, 2004:180). Zira kendisine bağlı kasaba ve köylerden oluşan kazanın başında bulunan kadı, bu bölgede hem şer'i ve idari yargının başı, hem belediye başkanı, hem de merkezi yönetimin temsilcisidir (Eryılmaz, 2007).

Öte yandan sultanın kazada hukuki yetkisini kullanan ve padişahtan emir alan ve padişaha doğrudan arzlarda bulunan (ki bu yönüyle taşradaki reyanında sorunlarını merkeze ileten) yönü de onun uhdesinde toplanan görevlerdendir (Toraman, 2002).

Şüphesiz bu geniş görev alanı, Osmanlı Devleti'nin geleneksel döneminde şehrin yönetimine ilişkin fonksiyonların birbirinden ayrılmamış olmasından ileri gelmekteydi. Ancak tüm bu faaliyetleri tek başına yürütmemekteydi. Bu fonksiyonları yürüten kadının, subaşı, naib, imam, muhtesip ve mimarbaşı gibi yardımcıları ve bunlara ek olarak sayabileceğimiz çöplük subaşısı ve böcekbaşı gibi görevlileri de bulunmaktaydı. Bu yardımcılar, kadının mahalli hizmetlerin karşılanabilmesi için oluşturulan bir tür mahalli idare kadrosu olarak görev üstlenmekteydiler (Çelik, 1995:590). Örneğin; subaşı, emniyet ve asayişten; çöplük subaşısı, şehrin genel temizliğinden; mimarbaşı, imar ve düzenleme çalışmalarından kadıya karşı sorumluydu

(Çelik, 1995). Öte yandan bazı semtlerde kadının vekili olarak naip denilen görevliler vardı. mahallelerin yönetiminden ise imamlar sorumluydu.

Kadının bugünkü manada belediye hizmetleri olarak nitelendirilebilecek görevlerinde ise yardımcısı muhtesipti. Kökeni itibariyle, Hz. Ömer'in hilafeti döneminde teşkilatlı hale getirildiği söylenen "hisbe" (ihtisap) müessesesine dayandırılan (Kazıcı, 2006) ve iyiliklerin yapılmasını emretmek ve kötülüklerden vazgeçirmek amacını taşıyan bu örgütlenme biçimi sonraları değişik isimlerle bir çok İslam devletinde olduğu gibi Osmanlı devletinin idari örgütlenmesinde de yer almıştır.

Muhtesibin dini ve bir takım adli görevleri olmakla birlikte (Kazıcı, 2006), fiyat tespiti ve kontrolü, vergi toplama gibi ekonomik ve sosyal hayata ilişkin olan görevleri ağırlıktaydı ve bir çok beledi nitelikteki hizmetleri icra etmekteydi.

Tüm bu yetkilere ve yardımcılara sahip bulunan kadıların ise başlıca yerel nitelikteki görevleri şunlardı (Çelik, 1995):

1. Mahallin dirlik ve düzenini temin etmek,
2. Ölçü ve tartı aletlerini kontrol etmek,
3. Gerekli imar ve düzenleme faaliyetlerini yürütmek,
4. İhtiyaç maddelerinin karaborsaya düşmesini önlemek,
5. Çevre temizliğini sağlamak,
6. Tenbih, tedbir ve yasaklar koymak,
7. Emir ve yasaklara uymayanları cezalandırmak.

Bu nitelikleri ile kadılar, belirli sürelerle tayin edildikleri idari birimlerde, yürütmeyle ilgili birçok görevi yerine getiren ve devletin doğrudan doğruya kendisi ile muhatap olduğu birer idareci olmalarının yanında, aynı zamanda kendisine karşı sorumlu muhtesip ile birlikte, çarşıpazarı, satılan malları, bu mallarda bulunması gereken vasıfları, fiyatları denetleyen, narh koyan ve bugün büyük ölçüde belediyeler tarafından ifa edilen birçok görevi yerine getiren bir mahalli yönetici görünümünde idi.

Ek olarak dile getirebileceğimiz diğer bir husus ise kadıların tüm bu görevleri yerine getirirken tutukları narh defterleri ve sicillerdir. Bunlar o dönemin yerel hizmetlerinin ne şekilde görüldüğü konusunda bilgi vermesi açısından önemli belgelerdir ve sicillerin bu açıdan gözden geçirilmesi konu üzerinde daha kesin bir bilgi sahibi olmamızı sağlayacaktır (Ortaylı, 1973).

Bu dönemde kadıların idaresi altında bulunan ve yukarıda ana hatları ile anlatmaya çalıştığımız şehirlerdeki bu uygulama İstanbul'un fethinden sonrada devam etmiştir. Ancak gerek kadılık kurumunun bulundukları bölgedeki hâkimiyetleri

açısından, gerekse de Türk Belediyecilik tarihinde önemli olan bir gelişme, 1826 yılında yapılan idari düzenleme ile İhtisap Nazırlığı'nın kuruluşudur. Böylece kadının emrinde çalışan muhtesibin görev ve yetkileri, taşradaki ihtisap müdürlüğüne devredilmiştir. Muhtesipliğin kadılık kurumundan koparak, zabıta ve vergi tahsili gibi işlemlerini ayrı bir teşkilatlanma içerisinde gerçekleştirmesi, kadının fonksiyonlarının azalması sonucunu doğurmuştur.

Bu süreç zaman içinde vakıflarla ilgili olarak Vakıf Nazırlığı'nın kurulması ile devam etmiş ve kadının vakıflar üzerindeki yetkileri de ortadan kalkmıştır. Neticede kadı, yargıç ve noter yetkilerini elinde tutan güçsüz bir görevli haline gelmiştir (Çelik, 1995). Daha sonraları ise doğrudan doğruya şeyhülislamlığa bağlanarak eski gücünü tamamıyla yitirmiştir (Ortaylı, 1973).

Bu düzenleme, belediye teşkilatı kuruluncaya kadar devam etmiştir. Kısaca denilebilir ki, Osmanlı yerel yönetim kurumu, kadılıktan İhtisap Nezareti'ne ya da müdürlüğüne, oradan da şehremanetine doğru bir gelişme çizgisi izlemiştir (Eryılmaz, 2007). Böylece Tanzimat dönemine kadar merkezi idare yanında bir mahalli idare görmek mümkün olmamıştır (Çelik, 1995) Şüphesiz burada dile getirilen yargı "batılı" manada bir mahalli idarenin varlığından söz edilmesinin mümkün olmadığıdır.

Kadılık kurumu bu şekilde bir gelişme çizgisi göstermişken, vakıf ve lonca teşkilatlarına da beledi hizmetlerde önem taşıması açısından değinmekte yarar vardır. Konumuzun başında da değindiğimiz üzere "beledi" olarak adlandırabileceğimiz ilgili hizmetlerde devlet teşkilatlanmasının yanında yerel halkın bu konudaki desteği iki kurumda somutlaşmıştır. Bunlardan birincisi loncalar ve ikincisi de vakıflardır.

1.1.1.2. Vakıflar

Bu dönemde yerel hizmetlerin yerine getirilmesinde bir diğer önemli birim vakıflar olmuştur. Birçok toplumsal nitelikteki hizmetler vakıflar eliyle yürütülmüştür. Bunda kamu yararı düşüncesi hakim olduğu kadar, belli bir inanç sistemine dayanan davranış kalıbının da etkisi olduğu kuşkusuzdur. Şüphesiz ölüm sonrasında da sevap kaynağı olan sadaka-i cariye (sürekli hayır, sadaka) olarak adlandırılan vakıf müessesesini teşvik eden İslam kültürü bu davranış kalıbına hakim olan en önemli unsurdur.

Kuruluşu açısından vakıf, servetini vakfeden kişinin bu servetin miktarını, kullanım amaçlarını ve kullanım şeklini gösteren bir Vakfiye düzenleyerek bunu

şahitler huzurunda imzalaması ve bu belgenin mahallin kadısına onaylatılmasıyla suretiyle teşekkül etmekteydi.

Fonksiyonu itibariyle ise vakıf, vakfeden tarafından, Allah'ın hoşnutluğunu kazanmak amacı doğrultusunda, belli bazı toplumsal nitelikli hizmetlerin yerine getirilmesi amacını taşımaktadır (Çelik, 1995).

İslam kültürünün etkisiyle, bu anlayışın Selçuklu ve Osmanlı toplumuna tezahürü, kişinin sahip olduğu mal varlığı üzerinde toplumunda bir hakkı olduğu inancının hakim olmasına yol açmıştır (Eryılmaz, 2007). Varlıklı kimseler (ki zenginliğin kaynağını o dönemde devlet memurluğu olduğu için bu kimseler çoğunlukla padişahlar veya diğer kamu görevlileridir) vakıf eseri yapmak yoluyla bunları bireysel mülkiyetten çıkarmış toplumun hizmetine sunmuştur. Böylece vakıf eserleri bir takım hizmetlerin görülmesinde artan sayıları itibariyle önemli bir işlev görmüştür.

Ancak vakıfların Osmanlı toplumunda yaygın bir kamu hizmeti aracı olarak kullanılmasının altında yatan neden belli bir inanç sistemi ile açıklanabilse de, Osmanlı toplumunda yaygın bir hizmet aracı olarak vakıfların kullanılmasının esasen salt bu nedene bağlanamayacağını belirtmekte yarar vardır.

Zira vakıfların kuruluş gayelerinden biride zengin kamu görevlilerinin öldükten sonra aşırı servetlerinin devlet tarafından müsadere edilmesine karşı bir hile-i şer'iyye olmasıdır (Vural, 2004). Böylece bu kişiler, topraklarının devlet müdahalesine maruz kalmasını ve parçalanmasını önlemek amacıyla servetlerini vakfetme yolunu tercih etmişlerdir.

Ancak, vakıfların müsadereden kurtulmak için tesis edildiği görüşü hadım ağaları gibi nesilleri olmayan kişilerin yaptığı vakıfları açıklamakta yetersiz olduğunu da vurgulamak gerekir (Tabakoğlu, 1998).

Vakıf müesseseleri sosyal güvenlik ile alakalı olduğu kadar (Tabakoğlu, 1998), sunduğu hizmetler açısından sağlık ve sosyal yardım hizmetleri, eğitim ve öğretim hizmetleri, kültürel ve sportif hizmetler, bayındırlık ve altyapı gibi başlıca hizmetleri yürütmekteydiler (Eş, 1998).

Şehrin aydınlatılması ve temiz su ihtiyacının karşılanması gibi hizmetler de bu dönemde vakıflarca yerine getirilmiştir. Söz konusu kamu hizmeti niteliğindeki hizmetlerin finansmanı ise vakfedilen malların gelirlerinden ve vakıf arazilerinin reayasından toplanan vergilerden sağlanmıştır. Ayrıca vakıflara tanınan bazı vergi muafiyetleri de vardır (Vural, 2004).

Şehir dahilindeki beledi hizmetlerin önemli bir bölümü vakıflar tarafından yerine getirilirken, devlet sadece vakıf hizmetlerini denetlemeye yönelik faaliyet yürütmüştür (Ulusoy ve ark., 2004). Bu denetleme kadının gözetimi ve denetimi altındadır. Ancak vakıfların mütevelli heyetleri eliyle bağımsız olarak çalıştığını da vurgulamak gerekir (Çelik, 1995).

1826 yılına gelindiğinde ise Evkaf nezareti kurulmuş ve bu kurum tarafından vakıf malları idare edilmiştir. Böylece daha önce vurgulandığı gibi kadının vakıf malları üzerindeki yönetimi ortadan kalkmıştır.

Tabakoğlu'na göre (1998), İslam'ın sosyal ve iktisadi sistemi vakıfların gösterdiği gelişmenin temel sebebidir. Lüks ve israf yasakları, harcanabilir gelirleri vakıflar yoluyla, toplumun refahının artmasına yöneltmiştir. Gerçektende bakıldığında XVI. yüzyıl başlarında, Osmanlı ekonomisinde toprakların %20'si vakıf sistemi içerisindedir (Tabakoğlu, 1998).

Kısacası Türk vakıfları, hemen hemen bütün sosyal yardım işlerini kapsamış, sahip bulunduğu özellikler, belediye kuruluşu gibi değerlendirilmesine yol açmıştır. Hangi amaçla kurulmuş olursa olsun bu vakıflar yoluyla bir takım kentsel hizmetler görülmüştür (Toprak, 2001).

1.1.1.3. Lonca teşkilatı

Loncalar, idari ve zenaat hizmetlerinin yoğun olduğu kent merkezlerinde üretim, tüketim ve piyasa kavramlarının kontrolünü elinde tutan meslek kuruluşlarıdır (Çelik, 1995). Bu teşkilatlanmanın da, vakıflar gibi bir fikri altyapısı vardır (fütüvvet, ahilik gibi). Ancak bunun üzerinde durmaktan ziyade lonca teşkilatının nasıl çalıştığına ve neden "yerel" bir niteliğe sahip olduklarına bakmakta yarar vardır.

Loncalar hiyerarşik yapıda örgütlenmiş birer esnaf birlikleriydiler. Başlıca görevleri, üyelerinin mesleki faaliyetlerini düzenlemek (kalite kontrolü-fiyatların saptanması vs…) ve lonca şeyhleri vasıtasıyla merkezi idare ile halk arasında aracılık rolü yapmaktı (Vural, 2004). Dolayısıyla hem kendi teşkilatlanmalarının gereği olarak üyeleri arasında düzeni temin etmek hem de merkezi idarenin taşra birimi olarak görev yapmaktaydılar.

Lonca üyeleri (usta-kalfa ve çırak) gelirlerinin bir bölümünü oluşturdukları bir Fon'da toplarlardı. Bu Fon (Avarız Sandığı), çarşının bakımı, onarımı, temizliği işlerinde kullanılıyordu. Böylece her loncanın kendi işyerlerinin tertip ve düzeninden

sorumluluğu vardı. Her loncanın yerel nitelikteki bu tür hizmetlerini lonca adına takip eden loncanın görevlendirdiği Kethüda bulunurdu. Tüm bunların üzerinde ise kentin ileri gelenlerini (ayan) de temsil eden bir Şehir Kethüdası bulunurdu ve bu Şehir Kethüdaları devletçe atanırdı (Çelik, 1995:589). Sivil toplum kuruluşu olarak nitelendirilmelerinin nedeni ise kanımızca bu teşkilatların, üyelerinin mesleki faaliyetlerini düzenlerken halkın menfaatlerini (müşteri haklarını) göz önünde tutmalarından ileri gelmektedir. Dolayısıyla loncaların bu açıdan aldığı önlemlere bakmakta yarar vardır (Özbilgen, 2003) :

- Üretimde uygulanacak kuralları belirlemek ve geçerli kılmak,
- Hammadde temin ve dağıtımını adalet üzerine yapmak,
- Terk-i edeb edenleri tenbih ve te'dib etmek (cezalandırmak),
- Hamdest (esnaflık ruhsatı almamış) olanların mutadınca (alışılmış şekilde) haklarından gelmek.

Loncalar tarafından verilen disiplini sağlayıcı cezalar ise şöyle sıralanabilir (Özbilgen, 2003):

- Öğüt verme: Esnaf ahlakına aykırı davranışlarda bulunanların çağrılarak nasihatte bulunulması.
- Cereme (cerime): Satış veya mübadelelerinde usule aykırı davrananlar, ayıplı mal satanlar, haksız kazancı nakden veya aynen iade etmenin yanında, ikramlar yaparak masrafa girip bir nevi maddi tazminat sayılabilecek "cereme" öderlerdi.
- Dükkan kapatma: Geleneklere aykırı davranmakta ısrar ederek tekrar edenler, bilerek ayıplı mal satanlar lonca kararı ile teamülen 3 günü geçmeyen dükkan kapama cezasına maruz kalırdı.
- Dayak cezası: Uygulanmasından ziyade korkutucu nitelikte olduğu, örgütlerin kethüda odalarının duvarlarına asılı falaka değneklerinin bulundurulmasından anlaşılmaktadır.
- Sosyal ve ekonomik dışlama: Islah olmayanlara uygulanan en ağır cezalardan biridir. Haklardan mahrum etmekle beraber, esnaf sandıklarından faydalandırılmaması, lonca dışı imiş gibi muamele görmesidir. Bu cezalandırma ıslah olmayan ve kusur suçunda ısrarlı olan esnafa uygulanırdı.
- Esnaf teşkilatından çıkarma: Hile ve geleneklere uymamayı adet haline getirenlere, hırsızlık, namusa göz koyma ve adam öldürme gibi ağır suç işleyenler loncadan kovulurdu.

Yukarıda sıralanan bu tür ilke ve yaptırımlar bir nevi o günün tüketici haklarının korunmasına yönelik uygulamalardır. Ayrıca bu tür bir oluşumun gönüllülük esasına dayanması ve bu örgütlerin kuruluşunda ve dağıtılmasında devletin bir müdahalesi olmaması sivil yönlerini güçlendiren unsurlardır (Ersoy, 2003).

Kısaca, Osmanlı Devleti'nde bugünkü anlamda belediye hizmetleri olarak nitelendirebileceğimiz hizmetler, başta kadılık olmak üzere, esnaf kuruluşları ve vakıflar tarafından yürütülmeye çalışılmıştır. Ancak yerel yönetimlerde bir kurumsallaşma söz konusu değildir (Sunay, 2007).

Ayrı bütçesi, görevlileri ve organları olan belediye yönetimi, batılılaşma döneminin başlangıcı olarak kabul edilen Tanzimat'tan sonra yönetim sistemimize girmiştir (Eryılmaz, 2007).

1.1.2. Batılılaşma ve I. dünya savaşı dönemi (1839-1923)

3 Kasım 1839 Gülhane Hatt-ı Humayun'un ilanı ile başlayan ve 1876 yılına kadar uzanan Tanzimat, geleneksel örgütlenmelerin "tanzim" edildiği, batılılaşma yönündeki reformların olduğu, Avrupa'nın üstünlüğünü esas alan bir değişmeyi ifade eden bir dönem olmuştur (Eryılmaz, 2006). Yeniden yapılanma amacı devlet yönetimine egemen olmaya başlayan ana fikir olarak ortaya çıkmıştır (Yaşamış, 2001).

Bu dönemde, modern anlamda belediye teşkilatlarının kurulmasına yönelik önemli adımlar atılmıştır. Bu açıdan somut anlamda batıda benzerlerine rastlanan belediye teşkilatlarının kurulmasına yönelik ciddi bir gayret olduğu söylenebilir. Ancak dönemin bazı yerel hizmetlerinin belediye teşkilatlarınca görülmesi, bir takım gerekliliklere ve dönemin etki eden koşullarına göre bir seyir izlemiştir. Dolayısıyla, öncelikle böyle bir teşkilatlanmayı gerekli kılan iç ve dış koşulların etki eden gelişmelerine bakmakta yarar vardır.

Osmanlı Devletinin bu döneminde yönetimin önemli kademelerinde çoğu batıda eğitim görmüş yeni bir bürokratik çehre vardır ve bu bürokratik yapı eski dönemlere göre daha etkin konumdadır. Bu bağlamda, Osmanlı Devleti'nde ki bu bürokratların bu dönemde batıda gördükleri belediye teşkilatlanmalarının benzerlerini Osmanlı topraklarında görmek istemeleri, bu yönde bir çabayı da beraberinde getirmiştir.

Ancak burada önemli bir noktanın da altını çizmek gerekir. Dönemin bürokratları, yerel yönetimlerin batıdaki benzerleri gibi özerk yapılı bir teşkilatlanmaya

sahip olması ve bu manada kendi mali kaynaklarına sahip olması arzusundan çok, modern ve düzenli şehirlere kavuşmak amacını taşımaktadırlar (Kalabalık, 2005).

Ancak bunun yanında vergilerin düzenli toplanması, hizmetlerin iyi görülmesi, asayişin ve ekonomik gücün gelişip yerleşmesi de istenmektedir (Sunay, 2007). Bu nedenle idari yönü ağır basan, merkezin yakın denetim ve kontrolünde bir yerel yönetim modelinin amaç olarak benimsendiği söylenebilir (Eryılmaz, 1995). Gerçektende ilk belediyecilik alanında denemelerin olduğu dönemlerde böyle bir arzunun tezahürlerini görmek mümkündür. Zira ilk belediyecilik girişimlerinde merkezi yönetim ağırlıklı bir unsur olarak varlığını korumaktadır.

Öte yandan batıdaki bu modern şehir görünümlerinin, Osmanlı şehirlerinde de uygulama alanı bulması sadece bürokratların bu yöndeki isteklerine bağlanamaz. Bu dönemde toplumsal gelişmelerinde etkisiyle büyüyen şehirler eskisine göre ciddi sorunlarla da karşı karşıyadır. Şehirlerde ki temizlik, aydınlatma, kaldırım ve kanalizasyon gibi temel ihtiyaçların karşılanması ve bu ihtiyaçları gereği gibi karşılayacak uygun yapılanmaların ortaya çıkarılması sorunu, yerel yönetimlerin ortaya çıkarılmasındaki temel amaçlardan biri olmuştur (Eryılmaz, 1995).

İç koşullar bu durumda böyle bir yapılanmanın gerekliliğini gösterirken, batılı ülkelerinde bir takım talepleri görmezden gelinememektedir. Zira Osmanlı Devleti bu dönemde Kırım Savaşı'nda Ruslara karşı batının ciddi desteğini almıştır. 1856 Islahat Fermanı'nın çıkarılış nedenleri arasında herhalde bu verilen desteğin önemi gözardı edilememektedir. Zira bu Ferman birçok yönden batılı devletlerin isteklerine paralel şekilde bir takım haklar getirmiştir. Bu hakların konumuz açısından en önemli olanı azınlıklara önemli güvencelerin sağlanmasıdır. Bu gelişmeye uygun olarak bu döneme rastlayan ilk batı tarzı belediyenin İstanbul'un müslüman olmayan halkının çoğunlukta olduğu bir bölgesinde (Beyoğlu-Galata) kurulmuş olması önemlidir.

Tüm bu gelişmelerin ötesinde batılı devletler, ekonomik ilişki içinde bulundukları ve batı kaynaklı ürünlerin dışalımına dayalı bir ticarete söz konusu olan Osmanlı kıyı kentlerinde, bu ekonomik ve sosyal hayata uygunluk sağlayacak bir teşkilatlanma içine girilmesini de istemektedirler. Bu açıdan batılı devletlerin isteklerinin sadece siyasi yönü değil, aynı zamanda işlevsel olarak değişen bu kıyı kentlerinin geleneksel örgütlenmelerinin ihtiyaçlarını karşılayamamasından kaynaklanan ekonomik yönü de bulunmaktadır (Göymen, 1999). Bu haliyle batılı ülkelerin istekleri doğrultusunda şekillenen bir yerel yönetim yapısı, bizzat dönemin bürokratları tarafından da desteklenmiştir.

Ancak her ne kadar yerel yönetim alanında bu yenileşme çabaları merkezin batının isteklerine karşı bir "savunma modernizasyonu" olarak algılansa da, aynı zamanda da bizzat merkezin güçlendirilme amacının da bulunduğu gözden kaçırılmamalıdır. Nitekim yerel yönetimler bu dönemde merkezi hükümetin işlerini yerel planda yürütecek yeni bir yönetim aracı olarak algılana gelmiştir (Heper, 1974).

Öte yandan tüm bunlardan bağımsız olarak Osmanlı toplumsal yapısındaki katmanlaşmada ve kentlerin fiziksel yapısında meydana gelen dönüşümler kentlerin işlevsel yapısını değiştirmiş ve Devletin işlerinin artık konaklarda değil, uzmanlaşmış resmi binalarda görülmesi zorunluluğu doğmuştur. Bu da kuşkusuz yeni bir teşkilatlanmayı zorunlu kılmıştır (Tekeli, 1983)

Böylece gerek batılıların bir takım istek ve talepleri doğrultusunda, gerekse de göreceli olarak diğerinden bağımsız yeni yerel merkezler oluşturma düşüncesi ve bu yönde bir takım zorunlulukları içeren gelişmeler, 16 Ağustos 1854 tarihinde batılı anlamda ilk belediye örneğini oluşturan İstanbul Şehremaneti'nin kurulması ile sonuçlanmıştır. Böylece daha önce 1826 yılında yapılan düzenleme ile aynı fonksiyonu üstlenen ve pekte başarılı olamayan İhtisap Nezareti'de yerini Şehremanetine bırakmıştır.

1.1.2.1. İstanbul şehremaneti ve altıncı daire-i belediye

İstanbul Şehremaneti batılı anlamda ilk belediye örneğini oluşturması açısından Türk belediyecilik tarihi açısından son derece önemlidir. Meclis-i Vala-yı Ahkam-ı Adliye örgütün görev ve statüsünü 13 Haziran 1854 tarihli bir nizamname ile düzenlenmiştir. Burada Şehremanetinin Meclis-i Vala'ya bağlı olduğu belirtilmektedir (Ortaylı, 2000). Merkeze bağlı olarak çalışan böyle bir örgütlenme dönemin idari merkeziyetçilik anlayışından kaynaklanmaktadır. İlginçtir ki yerel yönetimlerin bizdeki gelişimi batıdakinin aksine böyle bir merkeziyetçi dönemde tezahür etmiştir.

Örgütsel yapısı itibariyle Şehremanetinin başında Bab-ı Ali tarafından seçilen ve padişahın onayı ile atanan, Meclis-i Vala'nın tabii üyesi sıfatıyla Şehremini bulunmaktadır. Şehremaneti Meclisi ise örgütün karar organıdır ve Şehremini ve iki yardımcısı ile on beş kişiden oluşmaktadır.

Genel olarak bakıldığında İstanbul Şehremanetine bu dönemde birçok görevler verildiği görülmektedir. Ancak bu beledi yetkiler aynı zamanda merkezin onayına tabiidir. Öyle ki bu bürokratik yapı, örgütü daha baştan işleyemez duruma getirmiş buna

birde mali kaynakların yetersizliği eklenince kendisinden beklenen görevleri teftişten öteye icra edememiştir (Ortaylı, 2000). Uygulamada ise yeni belediyenin birçok alanda geleneksel belediye anlayışından da kurtulamadığı görülmektedir (Ortaylı, 1973).

Böylece örgütün kendi bağımsız gelir kaynaklarına sahip olamaması, kendisinin bizzat merkezin bir kurumu olarak görülmesinin yanında merkezi bir takım kurumlarla ilişkilendirilmesi, İhtisap Müessesesinin bir devamı olarak görülerek geleneksel uygulamaların devam ettirilmesi gibi nedenlerle Tanzimat döneminin kurumlarından bir olan Şehremanetinin kendisinden beklenen işlevi yerine getiremediği söylenebilir. Zaten de meclis kurulduğu tarihten üç yıl sonra lağvedilecektir.

Ancak bu gelişmeden önce Şehremaneti'nin Avrupa standartlarında çalışmasını sağlamak ve belediye örgütünün yeniden yapılandırılması kapsamında projeler sunmak amacıyla çalışmalar yürütmek üzere 9 Mayıs 1855 tarihinde Padişah'ın yazılı izni ile bir İntizam-ı Şehir Komisyonu kurulmuştur.

İntizam-ı Şehir Komisyonu 1857 yılına kadar çalışmalarına devam etmiş ve bir takım öneriler getirmiştir. Kanalizasyon ve suyollarının yapılması, sokakların temizliğinin sağlanması ve aydınlatılması, sokakların mümkün olduğu kadar genişletilmesi düzgün işleyen bir muhasebe bürosunun gerektiği gibi…..(Vural, 2004; Ortaylı, 2000).

Ancak bunlardan en önemlisi Bab-ı Ali'ye sunmuş olduğu Nizamname-i Umumi'dir. Bu tüzük Padişah tarafından da onaylanmış ve böylece İstanbul'un on dört daireye ayrılması ve her birinde ayrı bir belediye dairesi kurulması öngörülmüştür. Ancak bu on dört belediyenin kurulması çeşitli sebeplerle olanaklı olmadığından başlangıçta örnek teşkil edecek bir belediye kurulmasına karar verilmiştir.

Böylece azınlıkların çoğunlukta bulunduğu bir semt olan Galata ve Beyoğlu'nda 1858 yılında Altıncı Daire-i Belediye oluşturulmuştur. Yaşam tarzı ile farklılaşan, yabancı banka, okul ve elçiliklerin bulunduğu, paranın ve refahın olduğu bir semt olan Galata – Beyoğlu, bu yönüyle batıdaki şehirlerin küçük bir örneğini oluşturmaktadır. Buradan başlanması ise hem batı tarzı belediye örgütlenmesinin bu bölgede istenmesi hem de burada oturanların daha önce beledi hizmetlerden anlayan kişiler olması ve ticarethanelerin olduğu bir semt olarak yapılacak olan harcamalarda belli gelir düzeyine sahip bu bölge insanlarının vergilerin ödenmesinde güçlük çıkarmayacağı düşüncesinden kaynaklanmaktadır (Ortaylı, 2000).

Bu nedenlerle örnek olarak seçilen bu bölge her yönüyle bir batı tarzı belediyecilik örneğinin Osmanlı topraklarında işlerliğini göstermeyi amaç edinmiştir.

Nitekim bu belediyenin Altıncı Daire-i Belediye olarak adlandırılması da Fransa kaynaklıdır. Belediyenin isminin ilham kaynağı ise bu nedenle Paris'in en seçkin semti olan Altıncı Bölgedir.

Aslında Nizamname-i Umumi ile İstanbul'a özgü bir yönetim yapısı tarihsel açıdan bir ilk oluşturmamaktadır. Zira İstanbul eskiden de farklı bir yönetim yapısına sahiptir. Dersaadet, bilad-ı selase denilen Üsküdar, Galata ve Eyüp İstanbul'un dört farklı merkezlerini oluşturmaktadır. Dersaadet bölgesini yöneten kadı ise doğrudan sadaret makamlarıyla haberleşmesi nedeniyle diğerlerinden üstündür. Dolayısıyla İstanbul'da yerinden yönetime ağırlık veren bir yönetim biçimi daha önceleri de mevcuttur (Eryılmaz, 1995).

Ancak Altıncı Daire-i Belediye teşkilatlanması ve yetkileri sebebiyle diğer geleneksel kurumlardan farklıdır. Her ne kadar başkan ve meclis üyeleri seçimle değil atama ile görev başına gelseler de, örnek olarak alınan geleneksel teşkilatlanmalar değil batı olmuştur.

27 Ocak 1958'de Altıncı Daire-i Belediye'nin görevlerini belirleyen bir nizamname çıkarılmış ve doğrudan merkeze bağlı ancak belli ölçüde serbestliği olan bir devlet ofisi gibi çalışması öngörülmüştür (Ortaylı, 2000).

Diğer bir özelliği itibariyle, Altıncı Daire-i Belediye, hizmetlerin yerine getirilmesi için merkezden aktarılan kaynakların yanı sıra, gelir tahsil edebilen ilk mahalli idare birimidir. Altıncı Daire'nin masrafları bölgedeki hane ve dükkânlardan toplanan aydınlatma ve temizlik resmi, bina tamir ve ruhsat harcı ile yüzde 2'ye ulaşan emlak vergisiyle karşılanmıştır (Ulusoy ve ark., 2004).

Görüldüğü üzere modern anlamda bir belediye sisteminin oluşturulmasına yönelik atılan adımlar çerçevesinde Altıncı Daire-i Belediye teşkilatlanması batı tarzı belediye teşkilatlanmalarının Osmanlı'daki deneyimini oluşturmuştur. Böylece tarihsel süreç içerisinde bu belediye teşkilatlanmasının yaygınlaştırılması başlıca benimsenen amaç olmuştur.

1.1.2.2. Belediye Teşkilatının Yaygınlaştırılması ve Taşrada Belediye Yönetimi

Tanzimat ile başlayan belediyecilik alanındaki gelişmeler Altıncı Daire-i Belediye'nin kurulması ile yeni gelişmeleri de beraberinde getirmiştir. Bu tarihten sonra Altıncı Daire-i Belediye örneğinin tüm İstanbul'a yaygınlaştırılması düşünülmüştür.

İstanbul'da Altıncı Daire uygulaması örnek alınarak 1868 tarihinde Dersaadet İdare-i Belediye Nizamnamesi yayınlanmıştır. Nizamname ile Şehremaneti yeniden yapılandırılmış ve İstanbul'un 14 belediye dairesine ayrılması kararlaştırılmıştır.. Ancak daha önceki uygulamalarda da görüldüğü üzere bu dairelerin örgütlenmeleri tamamlanamamıştır. Öngörülen ondört belediyeden ancak Adalar, Yeniköy, Tarabya ve Beykoz olmak üzere dört belediyenin kuruluşu tamamlanabilmiştir (Eryılmaz, 2007).

Kısacası tüm bu gayretlere rağmen İstanbul'un bütün semtlerinde belediye örgütü kurulamamıştır. Bundan sonraki gelişmeler ise I.Meşrutiyet dönemi bağlamında olmuştur. I.Meşrutiyet hareketi ilk yazılı 1876 Anayasa'sını getirerek bu Anayasada belirtildiği üzere belediyelerin özel bir kanunla düzenleneceğini ifade etmiştir. Bu kanun Osmanlı Parlamentosunun ilk kabul ettiği kanun olan 1877 yılındaki "Dersaadet Belediye Kanunu" dur. Bu kanuna göre ise İstanbul yirmi daireye ayrılmış ve Altıncı Daire-i Belediye'nin ayrıcalıkları ortadan kaldırılmıştır.

Bu kanuna göre belediyeler belediye reisi, belediye meclisi ve belediye cemiyeti olarak üç organa sahiptir. Belediye cemiyeti diğer iki organın müştereken toplantısı ile yedek üyelerden oluşmaktadır. Merkezi idare belediye reisini meclis üyeleri arasından seçmektedir. Örgütün klasik belediye görevleri dışında nüfus sayımı, emlak yazımı gibi bugün merkezi idarece görülen görevleri de vardır (Çelik, 1995:592). 1878 yılında uygulamada görülen aksaklıklar nedeniyle yirmi dairenin yerine on belediye dairesinde karar kılınmış ve bu uygulama, bazı deşikliklerle II. Meşrutiyet'in ilanına kadar devam etmiştir (Eryılmaz, 2006:210).

İkinci Meşrutiyet döneminde ise "Dersaadet Teşkilatı Belediyesi Hakkında Kanunu Muvakkatı" ile İstanbul'da belediye teşkilatı yeniden düzenlenmiştir. Örneğin şehremini meclisinin yerine "encümen" organı getirilmiş, belediye daireleri kaldırılarak yerine belediye şubeleri oluşturulmuştur (Dönmez, 1995). 1877 yılındaki "Dersaadet Belediye Kanunu" ve oluşturulan bu yapı çeşitli değişikliklerle 1930 yılına kadar uygulanmıştır.

Yukarıda belirtilen bu tarihsel süreç başkent İstanbul açısından belediye yönetiminin gelişimini anlatmaktadır. Şüphesiz İstanbul'daki bu belediyecilik girişimleri Osmanlının bu alandaki ilk deneyimlerini oluşturması açısından önemlidir. İstanbul bu açıdan bir örnek teşkil etmekte, batı tarzı belediye yönetimlerinin Osmanlı topraklarında uygulanabilirliğinin nüvesini oluşturmaktadır. Oysaki taşradaki yapı 1870 yılına kadar geleneksel örgütlenmeler içerisinde olmuştur.

İstanbul dışındaki yerleşim merkezlerine yönelik batı tarzı belediye teşkilatlanmalarının kuruluşu 1870 yılına kadar söz konusu olmamıştır. Bu konudaki ilk düzenleme 22 Ocak 1871 tarihli "İdare-i Umumiye-i Vilayat Nizamnamesi"dir. Bu nizamname ile taşradaki belediyelerin yasal temeli atılmış olmaktadır (Eryılmaz, 2006).

Genel olarak bakıldığında taşradaki belediye yönetimlerinin yasal temelini oluşturan bu nizamname ile vilayet, sancak ve kazaların merkezlerinde belediye işleri ile ilgili belediye meclislerinin oluşturulması öngörülmüştür. Bu meclise verilen yetkiler ise 1868 tarihinde Dersaadet İdare-i Belediye Nizamnamesi ile Şehremanetine verilen yetkilerle paraleldir. Ancak öngörülen bu yapı çoğu yerde oluşturulamamış ve uygulamada başarı gösterememiştir. 1875 yılında ise "Nahiyeler Nizamnamesi" ile kasaba ve köylerde belediye teşkilatı kurulması istenmiş ancak bu da bir temenniden öteye gidememiştir.

1877 yılına gelindiğinde ise "Dersaadet Belediye Kanunu" ile birlikte "Vilayetler Belediye Kanunu" nun yürürlüğe girmesi Şehremanetinde olduğu gibi İstanbul dışında da 1930 yılına kadar uygulanacak bir yapı getirilmektedir. "Vilayetler Belediye Kanunu" bu yapının İstanbul dışındaki teşkilatlanmasının yasal temelini oluşturmaktadır. Seçimle iş başına gelen ve üyelerinin sayısı nüfusa paralel olarak 6-12 arası değişen bir belediye meclisi ve bu belediye meclisinin üyeleri arasından hükümetin atadığı bir belediye başkanı ile belediyelere tüzel kişilik kazandırılmış ve yeni yetkiler verilmiştir.

Özellikle 1877 Belediye Kanunu ilk defa tek dereceli seçim getirmekte ve bunun gizli oy açık tasnif esasına dayandığını belirtmekte idi. Şüphesiz bu düzenleme Türk belediyecilik tarihi açısından önemli bir gelişme olmuştur. Diğer yandan adı geçen kanun belediye mallarının idaresinde belediyelere istimlak yetkisi vermekte ve belediyelere nüfus sayımı gibi yeni görevlerde yüklemektedir. (Ortaylı, 2000). Ancak mali yapının belediye gelirleri noktasındaki güçsüzlüğü süregelen bir sorun olmuştur.

1.1.3. Cumhuriyet dönemi

Bu dönem bilindiği gibi yeni devletin temellerinin atıldığı bir dönemdir. Kurtuluş Savaşı sonrasında Türkiye, Osmanlı Devleti'nde 389 belediye devralmıştır (Çelik, 1995). Cumhuriyete intikal eden bu belediyelerin 20 tanesinde düzenli içme suyu, 4 tanesinde elektrik tesisatı, 17 tanesinde mezbaha, 7 tanesinde spor alanı, 29'unda park ve bahçe, 90 tanesinde de düzenli pazaryeri saptanabilmiştir (Bostanoğlu,

1990). Dolayısıyla düzenli bir alt yapının varlığından bu dönemin belediyeleri açısından söz etmek mümkün değildir.

24 Nisan 1921 Teşkilatı Esasiye Kanununda lafzı olarak mahalli idarelerden bahsedilmiştir (m.10-23). Ancak cumhuriyetin kuruluş yılları olan bu dönemde Göymene göre (1999) , savaşın yol açtığı yıkım ve bulaşıcı hastalıkların boyutları; sermaye birikimi ve yerli girişimciliğin olmayışı ve siyasi sistemi sağlamlaştırma gereksinimi merkeziyetçilik geleneğini daha da kuvvetlendirmiştir.

Ancak yerel demokrasiye katkı anlamında bir "yerelleşme" çabasının bilinçli bir uygulamasından söz edilemese de, dönemin yerel yönetim uygulamalarına örnek teşkil edecek çabaların var olduğu muhakkaktır. Nitekim bu yıllarda kanun ve mevzuatlardaki çalışmalar ve yeni başkent Ankara'nın imarı kapsamındaki çalışmalar bu çabaların bir göstergesidir.

1.1.3.1. Kuruluş yılları ve ankara şehremaneti (1923–1930)

Bu dönemde Ankara, Türkiye'nin başkenti olmuş, 1924 tarihli ve 417 sayılı kanunla da şehrin adı ''Ankara Şehremanetine'' çevrilmiştir. Bu düzenleme ile Cumhuriyet yönetimi de, başkent belediye yönetiminin diğer belediyelerden ayrılması ve ayrı kanunla düzenlenmesi prensibine devam etmiştir. Yeni başkent Ankara, böylece kentsel politikaların geliştirildiği belediyecilik uygulamalarının da öncü girişimlerine tanık olmuştur.

Ankara bu kanunla özel bir yönetim biçimine kavuşmuştur. Kanuna göre, Ankara İçişleri Bakanlığı'nca atanan bir şehreminin yönetiminde bir encümeni emanet ile 24 üyeli Cemiyeti Umumiye-i Belediye'den oluşacak ve bütçe bu cemiyet tarafından yapılacak ve İçişleri Bakanlığı'nın onayı ile kesinleşecektir. Zabıta hizmetlerini polisler yürütecek ve devlet tarafından atanan memurların maaşları İçişleri Bakanlığı, diğerlerini ise Şehremaneti ödeyecektir (Dönmez, 1995).

Ankara deneyi Cumhuriyet Türkiye'sinde önemli bir yere sahip olmuştur. Burada elde edilen deneyim 1580 sayılı Belediye Kanunu'na veri teşkil etmiştir (Çelik, 1995). Diğer yandan Ankara deneyimi, öncü girişimlerin uygulama sahnesi olarak Türk kentleşme tarihinde özel bir yer kazanmıştır (Bostanoğlu, 1990). Ancak uygulamanın başarılı olmadığı da bilinmektedir. Nitekim bir süre sonra Ankara Belediyesinin bir takım ayrıcalıkları tamamen ortadan kaldırılacaktır.

Daha sonraları, 424 sayılı Belediye Vergi ve Resimleri Hakkında Kanun, 486 sayılı Umuru Belediyeye Müteallik Ahkam-ı Cezaiye Kanunu, İçişleri Bakanlığı'nca 1924 yılında yayınlanan Usül-ü Muhasebe-i Belediye Talimatnamesi ve 642 ve 744 sayılı Ebniye ve Vilayet Belediye Kanunlarına ek Kanunlar gibi belediyecilik alanında mevzuat çalışmalarına girişilerek düzenlemeler yapılmıştır (Çelik, 1995).

1.1.3.2. Devletçi ve tek parti dönemi (1930-1950)

1930 yılında yürürlüğe giren 1580 sayılı Belediye Kanunu, hemen onun ardından yürürlüğe giren ve halkın toplu halde bulunduğu yerlerin denetimini belediyelere veren 1593 Sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu ve imar alanında bir takım yetkiler içeren 1933 tarihli 2290 sayılı Belediyeler Yapı ve Yollar Kanunu belediyelerimiz için önemli düzenlemeler getirmiştir.

Ayrıca, bu dönemde belediyelere kısa ve uzun vadeli avans ve kredi verebilmek amacıyla 2301 sayılı kanunla Belediyeler Bankası kurulmuştur (sonraları feshedilerek İller Bankasına dönüştürülecektir), Belediyelere %10'luk pay içeren 2256 sayılı Gümrük Tarifesi Kanunu çıkarılmış, 3004 sayılı İskele Ücretlerinin Tesbitine Müteallik Kanun ve 3702 sayılı Çalgı, Lubbiyat ve Saire Eğlence Mahallerinden Alınacak Resimler Kanunu ile belediyelerin gelirlerini artırıcı yönde düzenlemelere gidilmiştir (Çelik, 1995).

Bunun yanında 1937 tarih ve 3166 sayılı Kanun ile Belediyelere 5 hektar orman yetiştirme görevi verilirken; 1938 tarih ve 3530 sayılı Kanun ile sportif faaliyet görevi verilmiştir.

Özellikle 1580 sayılı Belediye Kanunu'nun, her türlü yerel hizmeti belediyelere görev olarak vermesi o yılların şartları içinde dikkat çekicidir. Ayrıca belediyeleri, bu görevleri yaptıktan sonra beldelerin ve belde halkının yararına olabilecek her türlü girişimde bulunmakta yetkili kılmıştır. Bununla beraber, Ankara ve İstanbul'da belediye ve valiliğin birleşik bir idarede bütünleşmesini öngörmüştür. Ancak dönemin şartları gereği etkili bir vesayeti devam ettirici hükümler de getirmiştir.

7 fasıl ve 143 madde ile yürürlüğe giren 1580 sayılı Belediye Kanunu'nun yürürlüğe girmesi ile Vilayet ve Dersaadet Belediye Kanunları ile 1924 tarihli Ankara Şehremaneti Kanunu yürürlükten kaldırılmıştır.

Bununla beraber dönemin belediyecilik anlayışına etki eden bir takım iç ve dış koşullar gözden kaçırılmamalıdır. Zira dünya kapitalist sistemini etkileyen 1929

buhranı, Türkiye'yi de etkilemiş, yeni politika arayışlarına girilmiştir (Bostanoğlu, 1990). Nitekim 1923'de İzmir İktisat Kongresi ile benimsenen liberal iktisat politikası bu nedenle terk edilmiştir.

Tek parti anlayışının belirlendiği bu dönemde parti-devlet bütünlüğü gereği merkeziyetçilik artmış ve devletçilik önemli bir ilke olarak belediye uygulamalarına da yansımıştır. İmtiyazlı şirketler tarafından verilen elektrik, su, havagazı vb.. bir çok hizmet bu dönemde belediyeleştirilmiştir (Bostanoğlu, 1990). Kısacası devlet eliyle sanayileşme temel hedef haline getirilmiştir (Sunay, 2007).

1948 yılında ise 5237 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu çıkarılmış ve 30 yıldan fazla yürürlükte kalan bu kanunla belediyelerin gelirleri derli toplu hale getirilmeye ve borçlanma konusunda belediyelerin olanakları artırılmaya çalışılmıştır.

Tekeli'ye göre (1983), 1580 sayılı Belediye Kanunu'nun yürürlüğe girmesi ile 1930'lu yılların belediyecilik alanındaki uygulamaları kendisine çok geniş bir işlev alanı tanımlanmış ve çağdaşlaşma ile görevli tutulmuş, merkezi denetimi yüksek bir belediyecilik modeli yönünde olmuştur.

Bu açıdan belediyelerin bu dönemde merkezi idarenin bir "şubesi" gibi hizmet yürüttüğünü, 1580 sayılı Belediye Kanunu'nun dönemin siyaset anlayışını yansıttığını ve bu anlayışın devletçilik, modernleşme ve parti-devlet bütünlüğü gibi kavramlara dayandığı söylenebilir (Eryılmaz, 1995).

Nitekim uygulamada, 1963 yılına kadar belediye başkanları doğrudan seçim yolu yerine belediye meclisi tarafından seçilmesi veya Bakanlar Kurulu'nca atama yoluyla görevlendirilmesinin mümkün olması gibi ve farklı kanallarla bir tür hiyerarşik denetim içerisinde yerel yönetim-merkezi idare ilişkisi, demokratik yerel yönetim düşüncesinin bu dönemde gelişmesini mümkün kılmamıştır.

Ancak belediyelere altyapı gibi alanlarda bir takım yetkiler verilmesi ve 1580 sayılı Belediye Kanunu'nun çok çeşitli alanlarda belediyeleri yetkilerle donatması gibi belediyelerin hizmet alanlarını genişleten uygulamalar her ne kadar yeterli kaynak ve personel eksikliği söz konusu olsa da cumhuriyet belediyeciliğinin bir yeniden yapılanma sürecine girdiğinin göstergesidir.

1.1.3.3. Sanayileşme ve hızlı kentleşme dönemi (1950–1980)

Osmanlı Devletinde kentlerin görünümüne etki eden unsurlar geleneksel dönemin içinde bulunduğu ekonomik, siyasal ve sosyal şartların bir tezahürü

niteliğindedir. Bu anlamda kent merkezi pazar ve alışveriş alanlarının toplandığı yerlerdir. Her ne kadar Tanzimat'ın ilanı ile başlayan ve daha önce değindiğimiz Osmanlı'da batılı anlamda belediye teşkilatlarının kurulmasının ardından gerek yönetim anlayışı gerekse kentlerin sosyal dokusu itibariyle bir değişim söz konusu olsa da ekonomik ilişkiler açısından canlılık kazanan ve fiziki açıdan modernleşen kentler sınırlı sayıda kalmıştır.

Cumhuriyetin ilk yıllarında ise dünyadaki değişime ve dahası dönemin geleneksel yapıların tasfiyesi anlayışına uygun olarak yeniden yapılanma süreci kentlerin görünümüne de etki etmiştir.

1950 seçimleri Demokrat Parti'yi bu dönemde iktidara taşımış ve ardından ülke hızlı bir kalkınma sürecine girmiştir. Devletçilik politikasının terk edilmiş ve ekonomiyi dış dünyaya açma girişimleri amaç edinilmiştir.

Kent nüfusu da giderek artmaya başlamış ve buna bağlı olarak kentlere kırsal kesimden göçlerin artması nüfusun belediye sınırları dışına taşması sonucunu doğurmuş ve kontrolsüz bir şekilde gerçekleşen bu çarpık yerleşme belediyeleri gecekondulaşma sorunu ile karşı karşıya bırakmıştır. Bunun sonucu olarak kent belediyelerinin fiziki ve sosyal yapıları geleneksel kent merkezlerinden tamamen farklılaşmıştır.

Kentler bu dönemde yönetim birimlerinin ve karar verme gücünü elinde bulunduran kurumların toplandığı, üretimin değil üretilen malın dışarıya açılmasında koordinasyon işlevi gören yerlere dönüşmüştür (Karadağ, 2003).

Esasen 1950'li yıllardan başlayan ve belediyelerde ciddi bir soruna dönüşen yukarıda belirtilen bu gelişmeler, 18.yüzyıl Avrupa'sının Endüstriyel devriminin ortaya çıkardığı sorunlardan farklı değildir. Endüstriyel devrim o dönemde hızlı nüfus artışı ve kentleşme gibi olguları ve ekonomik ve sosyal hayattaki değişimleri de beraberinde getirmiştir.

Endüstriyel devrim ile birlikte hızlı kentleşmenin yol açtığı sosyal sorunlar ve buna bağlı olarak kamu hizmeti gereksinimindeki artış, yerel yönetimlerin işlevlerinde de bir artışı ortaya çıkarmıştır (Köse, 2004).

18.yy Avrupa'sının tarımsal üretimden sanayi üretimine geçişinde yaşanan bu gibi kentsel sorunların ortaya çıkardığı gelişmeler, 1950'li yılların Türkiye'sin de ortaya çıkan benzer sorunlar noktasında bir fikir verebilmektedir. Ancak Avrupa'da bu sürecin yüzyıllar aldığı göz önünde bulundurulursa bu dönemde yaşanan sorunların izahatı Türkiye'deki sanayileşme sürecinin hızı ile açıklanabilir.

Aşağıda belirtilen ve Türk kentleşmesinin temel özelliklerinin sıralandığı üç ana başlıkta belirtilen sorunların kaynağı bu dönemin gelişmeleri olmuştur. Buna göre (Bostanoğlu, 1990):

1. Nüfusun artan oranlarda küçük ve orta büyüklükteki kentlerde değil, en büyük kentlerde yığılması,
2. Bölgeler arasındaki dengesizliğin artması,
3. Kentlerle kırsal alanlar arasında olduğu gibi, kentlerin içlerinde de önemli boyutta eşitsizliklerin görülmesi çözümü güç sorunlarını yaratmıştır.

Nitekim bu nüfusu barındıran belediye yönetimlerinin kanalizasyon, içme suyu, çöp toplama, altyapı gibi sunduğu hizmetlerin artan talep neticesinde yetersizlikleri çözüm arayışlarını da hızlandırmıştır.

İstanbul'da 1957 yılına kadar vilayet ve belediye hizmetleri valiliğin uhdesinde iken, 1 Mart 1957'de belediye ve il özel idare tekrar birbirinden ayrılmıştır (Tuzcuoğlu, 2003).

Önceleri gecekondulaşma sürecine geçici bir sorun olarak bakan merkezi iktidar, 1966 yılında 775 sayılı Gecekondu Kanunu'nu ile bir takım düzenlemelere gitmiştir.

1961 Anayasası bu dönemde önemli düzenlemelere yer vermiştir. 1961 Anayasası'nın 116.maddesinde yerel yönetimlerin seçilmiş organlarının organlık sıfatını kazanma ve kaybetmeleri konusundaki denetimin ancak yargı yoluyla olacağını ve yerel yönetimlere görevleri ile orantılı gelir kaynaklarının sağlanması gerektiğini hükme bağlamıştır. Bu belediyelerin özerk kuruluşlar olarak algılanmasını güçlendiren bir düzenleme olmuştur. Dönemin sosyal devlet anlayışı ise yeni Anayasa'da grev işçilere grev ve toplu sözleşme hakkının verilmesine, sendika özgürlüğünün sağlanmasına yol açmış bu bağlamda demokrasinin sosyal tabana yayılması amaçlanmıştır.

27 Temmuz 1963 tarihli 307 sayılı kanun ile daha önce belediye meclisleri tarafından seçilen belediye başkanlarının doğrudan, serbest ve nispi temsil esasına dayanan bir seçimle göreve gelmeleri sağlanmıştır.

Bu yeni belediyecilik hareketi, toplumun ezilen kesimlerine, emekçilere ve onların büyük ölçüde yaşadığı gecekondulara eğilmek amacındadır (Bostanoğlu, 1990). Buna bağlı olarak bu dönemde birçok sosyal proje hayata geçirilmiştir. Ancak yerel yönetimler kaynak sıkıntısından dolayı merkezi hükümeti bu dönemde ciddi eleştiriler yöneltmiş ve yerel yönetim ve merkezi iktidar tartışmaları süreci politize etmiştir.

Belediyeler bu ortamda 1961 Anayasası gereği yerel yönetimlere görevleri ile orantılı gelir kaynakları sağlanması yönünde merkezi hükümeti halka şikayet etmiştir.

Bunun yanında bir çok kez merkezi devlet kuruluşlarına yapmaları gereken (SSK işveren payları, TEK'e enerji borcu vb..) ödemeleri yapmayarak gelir kaynaklarını artırmak istemişler ve merkezi hükümete karşı tavır almışlardır (Tekeli,1983).

1970'li yılların "demokratik sol belediyeciliğinin özetle şu ilkeleri benimsemiş olduğu söylenebilir (Çukurçayır, 2008):

1. Özerk bir yerel yönetim ilkesini savunmuştur. Merkezi yönetiminin denetiminin ise hukuka uygunluk denetimi ile sınırlı kalması gerektiğini vurgulamıştır.
2. Üretici yerel yönetim ilkesinden hareketle arsa ve konut üretimlerine girişilmiştir.
3. Birlikçi ve bütünlükçü belediyecilik ilkesi ile diğer belediyelerle işbirliğinin önemine vurgu yapmıştır.

Bostanoğlu (1990:84), 1960–1980 arası dönemi Türk belediyeciliğinin "dengelendirilmiş" ve "çerçevelendirilmiş" bir "başka demokrasi" ile karşılaştığı "planlı dönem" olarak tanımlamıştır.

Ancak 1973–1980 arasındaki döneminde belediyecilik uygulamalarında her ne kadar demokratikleşmeye ve özerkleşmeye yönelik adımların atılsa da bu sürecin tamamlanamadığı bilinmektedir. Özellikle 1978 yılında Yerel Yönetim Bakanlığı'nın kurulması fakat kısa bir süre içersinde kaldırılması demokratik sol belediyeciliğin uygulama yönünden aksayan yönüne bir örnek olarak verilebilmektedir.

1.1.3.4. Ekonomide ve yerel yönetimlerde yeniden yapılanma dönemi (1980 ve sonrası)

Belediyeler açısından 1980'li yıllar yeni bir belediyecilik anlayışının başlangıcı olmuştur. 12 Eylül 1980 müdahalesiyle iş başına gelen hükümet, "Türk Kamu Yönetimi Yeniden Düzenleme Çalışmaları" kapsamında genel seçimlerin yapıldığı Aralık 1983 tarihine kadar bir takım düzenleme çalışmaları yapmıştır. Ancak yerel yönetimler için kapsamlı bir düzenlemeye gidilememesine rağmen bu konuda atılan bazı adımlar sonraki hükümetlerin atacağı adımlar ile devam ettirilmiştir (Tuzcuoğlu, 2003).

Bu dönemde Büyükşehirlerin yakın çevresindeki yerleşim yerlerinin ana belediyelere bağlanmasına ilişkin düzenlemeler ile büyük kentlerin etrafında oluşmuş olan çok sayıda belediye tek bir belediye haline getirilmiştir. Ayrıca 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nu ve 2380 sayılı Belediye ve İl Özel İdarelerine Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun'u ile belediyelerin gelirleri kısmen arttırılmıştır.

Ancak askeri rejim yönetiminin ardından 1984 yerel seçimleri ile iktidara gelen ANAP hükümeti ara dönemde ki düzenlemeleri yeniden ele almıştır (Gülöksüz ve ark., 1990). Özellikle 1984 yılı bu açıdan Türk belediyeciliğinde yeniden yapılanmanın önemli bir tarihidir (Çelik, 1995). Tanzimat'tan bugüne farklı evrelerden geçen yerelleşme süreci 1980'li yıllarla birlikte önemli bir ivme kazanmıştır (Çukurçayır, 2008).

1984 yılında büyük kentler için yeni bir yönetim modeli devreye sokulmuş, Büyükşehir yönetimi uygulaması başlamıştır. Bu yönetim biçiminin yasal dayanağını ise 1982 Anayasası'nın 127.maddesinin büyük yerleşim yerleri için özel yönetim biçimleri getirilebilir şeklindeki hükmü oluşturmuştur.

Böylece İstanbul, Ankara ve İzmir'de uygulanan Büyükşehir belediye modeli 1986'da Adana, 1987'de Bursa, Gaziantep ve Konya, 1988'de Kayseri, 1993'de Mersin, Eskişehir, Diyarbakır, Antalya, Samsun, İzmit ve Erzurum 3030 sayılı yasa kapsamına alınarak genişletilmiştir (Özgür, 2008).

Esasen 1984 yılından önce de metropolleşme sürecindeki kentlerin yönetimi için kısmi veya kapsamlı modeller ve öneriler getirilmişti. Bu bağlamda İmar ve İskan Bakanlığı'na bağlı olarak kimi büyük kentlerde faaliyet gösteren nazım imar büroları sayesinde alan yönetimi ve planlaması çalışmaları ile iyileştirmeler ve İçişleri Bakanlığı ve İmar ve İskan Bakanlığının konu ile ilgili tasarıları söz konusu idi (Özgür, 2008).

1975 yılında meclise sunulan İstanbul Metropoliten Hizmet Birliği Kanun Tasarısı bu çalışmaların bir sonucu olarak değerlendirilebilir. 1980 yılında ise 34 sayılı karar ile MGK, ve sonrasında 2561 sayılı Kanun ile 300.000'i geçen 8 büyük ilde ana belediyeye komşu küçük belediye ve köylerin birleştirilmesi sağlanmıştır. Söz konusu kararı uygulanması sonucunda belediye sayısı 1.700'den 1580'e düşmüş ve aynı zamanda 150 kadar köyün tüzel kişilikleri kaldırılmıştır (Özgür, 2008). 1981 yılında ise 2560 sayılı yasa ile İstanbul'da İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi (İSKİ) kurulmasına karar verilmiştir. Nitekim 1986 yılında İSKİ modelinin tüm Büyükşehir belediyelerinde kurulmasına karar verilecektir.

Bu dönemde yapılan Belediye meclislerince kabul edilen imar planlarının, İmar ve İskan Bakanlığınca onaylanması zorunluluğunun ortadan kaldırılması, Belediyenin sağlık ve teknik hizmetlerinde çalışacak olan memurların ilgili bakanlık onayı ile atanması kuralından vazgeçilmesi ve bazı belediye hizmetlerinin özelleştirilirken bazı alanlarda ise belediye iktisadi teşebbüslerinin (BİT) kurulması önemli gelişmeler olarak değerlendirilebilir (Eryılmaz, 1995).

Ancak tüm bunlardan daha önemlisi dönemin içinde bulunduğu ve yönetim anlayışına etki eden dünyada yaşanan küreselleşme sürecinin yönetimde yerelleşme politikalarına da hız kazandırmasıdır. Bu değişim rüzgarı Türkiye'de de yerel yönetim politikalarına ilişkin anlayışı hızlı bir değişim sürecine maruz bırakmış ve yeniden yapılanma sürecine girilmiştir. Söz konusu yeniden yapılanmanın arka planında bu değişime etki eden bir takım ilkeler bulunmaktadır.

Konumuz açısından bu sürecin ve çağdaş yönetim ilkeleri doğrultusunda gerçekleştirilen yeniden yapılanma sürecinin incelenmesi 5393 sayılı Belediye Kanunu ile getirilen düzenlemelerin bütüncül bir şekilde değerlendirilmesi açısında önem arz etmektedir.

1.1.3.5. Yeniden Yapılanma İhtiyacının Temel Nedenleri

1970'li yılların sonuna doğru dünyada geleneksel yönetim anlayışı uygulamaları ile dizayn edilen kamu yönetiminin değişen koşullar karşısındaki yetersizliği kamu yönetiminde yeniden yapılanma çalışmalarını başlatmıştır. Söz konusu yeniden yapılanma çalışmalarına yön veren yeni sağ iktidarları mevcut durumunun çözümü noktasında yeni liberal anlayışı benimsemişlerdir. Refah devletinin politikaları bu dönemde artık terk edilmiş, *piyasa ekonomisini* geliştirmeye yönelik politikalar kamu yönetiminde paradigma değişimini kaçınılmaz hale getirmiştir.

Katı, hiyerarşik ve bürokratik kamu yönetimi, esnek, piyasa tabanlı kamu yönetimine dönüştürülmüş (Özer, 2005), kamu yönetiminde küçüklük, basitlik ve yalınlık gibi kavramlar ön plana çıkmıştır (Al, 2002) . Dahası performansa dayalı çok yönlü bir sorumluluk sistemi ve *özel sektörle daha çok işbirliği* yapılması gerekliliği vurgulanmıştır.

Kamu Tercihi Teorisi ve Müşteri/ Temsilci Teorisi gibi *neo-klasik ekonomi teorileri* ise bu dönemde devletin küçülmesi ve işlevlerinin kısıtlanmasının kayda değer tasarruf sağlayacağını ve bürokrasinin kapasitesinin ve etkinliğinin arttırılmasına yönelik programlar ve pazar mekanizmaları sayesinde özel sektörün büyümesini cesaretlendirmek yönündeki çalışmaların da kamu sektörünün problemlerinin çözümünde yardımcı olacağı görüşünde olmuştur (Gözel, 2003).

Yine bu dönemde Weberyen bürokrasi modeline karşı *sivil toplum* anlayışı güçlenmiştir. Bu bağlamda esasını Weber'in formüle ettiği yasal-rasyonel bürokrasi modelinden alan geleneksel kamu yönetimi anlayışı, piyasa tipi mekanizmalar, *esnek ve*

adem-i merkeziyetçi örgütlenme, çıktılara yönelmiş, vatandaş-müşteri tatminini esas alan yönetim anlayış ve teknikleriyle ikame edilmeye çalışılmıştır (Eryılmaz, 2002).

Dünyada yaşanan bu gelişmeler aslında dönemin Türkiye'si açısından da belli ölçüde paralellik arz etmektedir. 1980 sonrası ülkemizin ithal ikameci ve içe dönük bir kalkınma stratejisinden ihracata dayalı dışa dönük bir stratejiye geçmesi, özellikle piyasa ekonomisini geliştirmeye dönük politikalar, Türkiye'de de kamu yönetimi alanında da değişimi uyaran önemli bir faktör olmuştur (Dinçer ve ark., 2003).

Türkiye'de 1983 seçimleriyle sona eren askeri yönetim döneminin ardından, sivil toplum örgütleri de, bireyi devlet karşısında koruyacak mekanizmalar olarak değerlendirilmiştir (Ercan, 2002). 1980 öncesi varlığı yada yokluğu çok dikkati çekmeyen sivil toplum örgütlerinin sayısı bu dönemde ciddi bir artış göstermiştir (Ercan, 2002).

Ancak her ne kadar yukarıda belirtilen bu gelişmeler etkisiyle ve IMF ve Dünya Bankası gibi kuruluşların telkinleri ile 1980 sonrası bir takım ekonomi alanında serbestleşmeyi içeren reform çabaları içerisine girilse de bu dönemde kamu yönetimindeki reform süreci tutumluluk, verimlilik, etkinlik, kalite, hesap verebilirlik, yönetişim, vatandaş odaklılık, esnek örgüt yapıları, yerindelik ve performansa dayalı yönetim gibi daha çok kamu yönetimi anlayışını ve yapısını bir bütün olarak yeniden düzenlemeyi amaçlayan ikinci ve üçüncü dalga reformlarla devam ettirilememiştir (Eryılmaz, 2002).

1990'lı yıllarda ise daha belirgin hale gelen kamuda yeniden yapılanma ihtiyacı, bu dönemin koalisyon yapıları, kısır çekişmeleri ve ekonomik sıkıntıları altında ihmal edilmiş ve ülkemiz kamu alanında diğer ülkelerin gerçekleştirdikleri değişimin oldukça gerisine düşmüştür (Dinçer ve ark, 2003).

2000'li yıllara gelindiğinde ise yeniden yapılanma süreci ciddi bir ivme kazanmıştır. Dış etkenlere bağlı olarak Avrupa Birliği Süreci temel bir etken olarak öne çıkmıştır. Bunun yanında küreselleşmenin etkileri de azımsanmayacak ölçüde olmuştur. Bunun yanında kararlı bir siyasi iradenin varlığı ile toplumsal ihtiyaçların belirginleşmesi bu çalışmaları somutlaştırmıştır.

Bu amaçla son dönemlerde yerel yönetimlere ilişkin olarak Kamu Yönetimi Temel Kanun Tasarısı, İl Özel İdaresi Kanunu, Belediye Kanunu ve Büyükşehir Belediye Kanunları çıkarılmıştır.

Belediyelere yönelik 24.12.2004 tarihinde 5727 sayılı Belediye Kanunu yürürlüğe girmiştir. Ancak Anayasa Mahkemesi tarafından şekil yönünden iptal edilen

kanundaki esas ve ilkeler korunarak ve bir takım değişiklikler yapılarak bu kanun yerini 5393 sayılı Belediye Kanunu'na bırakmıştır.

Böylece 1930 yılından günümüze temel kanun sıfatıyla varlığını koruyan 1580 sayılı Belediye Kanunu ve getirdiği belediyecilik düzeni, değişimin gerekliliğinden ömrünü tamamlamış ve Türkiye yeni bir belediyecilik anlayışının modern ilkelerini 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunları ile uygulama eşiğine gelmiştir. Söz konusu kanunların arka planında ise dünyadaki yeniden yapılanma sürecine esas teşkil eden çağdaş yönetim ilkeleri yer almıştır.

2. KAYNAK ARAŞTIRMASI

Ersoy (2013), tarafından yapılan çalışmada 06.12.2012 tarihinde yürürlüğe giren 6360 sayılı "On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" ile mevcut 16 ile ek olarak 13 ilde daha büyükşehir belediyesi kurulması sağlanırken diğeryandan da büyükşehir belediyelerinin sınırları il sınırlarına kadar genişletilmekte ve büyükşehir olan tüm illerdeki il özel idareleri de kapatıldığını, bu illerin sınırları içinde yer alan 1022 belde belediyesi de kapatılarak sınırları içinde kaldığı ilçelerin ilçe belediyelerinin birer mahallesi haline getirildiğinden bahsetmektedir. Türkiye'deki yönetim yapısı açısından kökten bir değişikliğe yol açan bu değişikliğin mekânsal planlama açısından da önemli etkileri olduğunu son yasal düzenleme ile il bütününde planlama yetkilerinin tümü tek bir elde yani büyükşehir belediyelerinde toplanacağını aktarmaktadır. 6360 sayılı yasanın verdiği yetki ile üst ölçek planlar açısından bir ilin tek bir otorite tarafından planlanarak küçük bölümlerinin birbirinden kopuk olarak parçalı biçimde ele alınmasının önlenmesinin planlama ilkeleri açısından yerinde bir yaklaşım olduğu belirtilmekte ancak bu saptama il sınırlarının en uygun planlama alanı olduğu anlamına da gelmemesinin önemli olduğunu açıklamıştır.

Karasu (2013), makalesinde büyükşehir belediyelerinin bulunduğu kentlerde il özel idareleri ve köylerin tüzel kişiliği kaldırılmasıyla büyükşehirler bütünşehirlere dönüştüğünü ve yasa ile hizmet anlamına mahalleye dönüşen köylerde büyük sıkıntılar yaşanacağını aktarmıştır. Çalışmasında 6360 sayılı Kanunun olası etkileri Şanlıurfa özelinde değerlendirilmektedir. İki bölümden oluşan çalışmanın ilk bölümünde, 6360 sayılı Kanun ele alınmaktadır. İkinci bölümde, 6360 sayılı Kanunun Şanlıurfa'da neden olacağı olası sonuçlar üç başlık halinde incelenmektedir. Bu başlıklar: idari ve mali sonuçlar, siyasi sonuçlar, sosyal ve kültürel sonuçlardır. 6360 sayılı Kanun düşünüldüğünde, köy sayısının fazlalığı, kentsel alan büyüklüğü, sosyal ve ekonomik alanda geri kalmışlık Şanlıurfa'nın durumunu zorlaştıracağını ileri sürmüştür.

Çınar ve ark. (2009), Büyükşehir Yönetimi Bütünleştirme Süreci adlı makalesinde Büyükşehir belediye modelini ve bu modelin reformu ele alınmaktadır. Makalede Büyükşehir belediye modeli, "temel kurgusu" ve "uygulama mekanı" şeklinde iki temel eksende analiz edilmektedir. Yine, bir projenin bulgularından hareketle, uygulayıcıların Büyükşehir belediye modeline ilişkin değerlendirmeleri aktarılmaktadır. İkinci olarak makalede, bu analiz ve değerlendirmelerden hareketle,

modelde nasıl reform yapılabileceği sorusuna cevap aranmaktadır. Bu soruya, yine söz konusu iki temel eksende cevap verilmekte ve bu bağlamda iki reform seçeneği sunulmaktadır.

Çelikyay (2014), büyükşehir metropoliten alan ölçeği genişledikçe uygulanan planların, yönetim anlayışının tüm bölgeyi kapsayan ve makro politikaları belirleyen bir çerçeve içinde ele alınmasına ihtiyaç duyulmakta olduğunu bu nedenle de Büyükşehir Belediye yönetim modeli, hızlı ve dinamik bir seyir ve dönüşüm geçirdiğini anlatmıştır. Kentlerin büyümesi beraberinde yeni yönetim sorunlarının ortaya çıkmasına neden olmasıyla birlikte 6360 sayılı yasanın, yeni bir yönetim sistematiği getirirken bu sorunlara da çözüm üretmeyi hedeflemekte olduğunu ortaya koymuş yasa ile Türkiye nüfusunun yaklaşık %77'si ve yüzölçümünün % 51'i yönetileceğini belirtmiştir.

2.1. 6360 Sayılı Yeni Büyükşehir Yasasının Genel Özellikleri

On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun 06/12/2012 tarih ve 28489 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Kanun tasarısının gerekçesinde, "…Etkin, etkili, vatandaş odaklı, hesap verebilen, katılımcı, saydam ve olabildiğince yerel bir yönetim anlayışının pek çok gelişmiş ülkenin kamu yönetimi reformları için temel ilke ve değerler olarak ön plana çıktığı.." saptaması yapılmakta; "…yerel yönetimlerin sürekli biçimde geliştirilmesi ve etkin hizmet üretme kapasitesine sahip hale getirilmesi gerektiği" nden söz edilmektedir.

Tasarıya göre, "Büyükşehir sınırları içinde yer alan yerel yönetimler küçük ölçekli planlar yapabilseler de bu planların geniş bir çerçeve içinde bütüncül olarak tüm büyükşehir bölgesini kapsayan ve makro politikaları belirleyen bir çerçeve içinde ele alınmasına ihtiyaç vardır. Belli bir coğrafi alanda çok sayıda yerel yönetimin yetkili olması halinde planlama ve koordinasyonun sağlanamayışı ve ölçek ekonomisinden yeterince yararlanılamaması nedeniyle kaynak israfına yol açılmasından dolayı büyükşehirlere ihtiyaç vardır. Sanayileşme, ulaşım ve çevre gibi artan sorunların hizmet üretme kapasitesi ve yeterli mali kaynaktan yoksun küçük ölçekli mahalli idarelerce çözülmesi mümkün görünmemektedir. Bu durum, kaynakların etkin ve yerinde kullanımını engellemekte, küçük yerleşim birimlerinin yanı sıra nüfusun yoğun olduğu büyükşehirlerde de ciddi yönetim sorunlarına yol açmaktadır. Uygun

büyüklükte hizmet üretecek güçlü yerel yönetimlerin olmayışı, halkın yerel yönetimlerden beklediği kamu hizmetlerinin kaliteli biçimde karşılanamaması ve kamu hizmetlerinin sunumunda koordinasyon eksikliği sorunlarını ortaya çıkarmaktadır. Bu çerçevede yönetim, planlama ve koordinasyon açısından belediye sınırı mülki sınır olacak biçimde optimal ölçekte hizmet üretebilecek güçlü yerel yönetim yapılarının varlığına ihtiyaç duyulmaktadır.

Büyükşehir alanında sunulan hizmetlerin tek merkezden yürütülmesi ile ortaya çıkan ölçek ekonomileri sayesinde hizmetlerde etkinlik, koordinasyon ve kalite yükselecek, daha az kaynak ile daha çok ve daha kaliteli hizmet sunulması mümkün hale gelebilecektir. Halihazırda birden fazla merkezden verilen hizmetlerin daha büyük ve ideal ölçekteki bir merkez tarafından verilmesi birim maliyetler ve kişi başına kamusal harcamaları da azaltacaktır. Bu açıdan değerlendirildiğinde il sınırında hizmet üretecek büyükşehir belediye modeli şu olumlu gelişmeleri ortaya çıkaracaktır;geniş ölçekte hizmet üreten yerel yönetim birimleri gelişmiş teknolojilerle donatılabilecektir; geniş ölçekte hizmet üretecek bu yönetimlerde nitelikli teknik personel istihdam edilebilecek, ayrıca iş gücü uzmanlaşacağından verimlilik artışı sağlanacaktır; geniş ölçekli yerel birimlerden oluşan yerel yönetim sistemi, merkezden gönderilecek kaynakların etkin kullanımını sağlayacaktır; il sınırları içinde bütünleştirilmiş yerel yönetim birimleri arasında kaynakların kullanımı ve sahip olunacak imkanlar açısından daha adil bir yapı ortaya çıkabilecektir, düzenleyici üst imar planları çerçevesinde il çapında uyumlu imar uygulamaları gerçekleştirilebilecektir.“ denilmektedir.

Kanunla “…Mevcut yerel yönetim yapısı ile yerel nitelikteki kamu hizmetlerinin etkin ve verimli bir şekilde sunulması olanağı kalmayan bazı illerde, bu hizmetlerinin vatandaşların artan beklentilerini karşılayabilecek nitelik ve kabiliyetle donatılmış, ideal ölçekte etkin hizmet sunma potansiyeline sahip yerel yönetimlerce sağlanması öngörülmekte ve bu doğrultuda düzenleme yapılmaktadır.” denilmektedir.

Yeni büyükşehir sistemi idari, mali, siyasi, imar ve planlama düzeni bakımından birçok alanda yapısal değişikliklere yol açmıştır. Yeni kanunla birlikte idari yapıda (Tüzel kişiliklerin kaldırılması, yeni tüzel kişilik ihdas edilmesi, idari bağlılık ve isim değişikliği, birleşme ve katılmalar, sınır değişiklikleri ve yetki bölüşümü), mali sistemde (Yerel yönetimlerin alacağı payların yeniden belirlenmesi ve yeni bölüşüm ilişkileri), siyasal coğrafya (seçim çevrelerinin değiştirilmesi ile birlikte temsil ve katılım boyutunun değişmesi), personel yapısı, hizmet sunumu (Mülki sınırlar ile belediye sınırlarının örtüştürülmesi ile hizmet alanının genişlemesi) ile imar ve

planlama düzeninde önemli değişiklikler söz konusu olmuştur (İzci ve ark., 2013). Dolayısıyla bu yeniden yapılanma süreci yerel yönetimlerin görev yetki ve hizmet alanlarını değiştirmekte, hizmet üretilen mekânsal yapının yeniden belirlenmesi ile birlikte bu hizmeti sunan kuruluşların yapısı da buna göre yeniden düzenlenmektedir.

Kanunun idari yapılanmada meydana getirdiği bu genel değişikliklerle yasa öncesi ve sonrası durum şu şekilde tablolaştırılabilir (Çizelge 2.1.):

Çizelge 2.1. 6360 sayılı kanun öncesi ve sonrası yerel yönetimler

BELEDİYE TÜRÜ	6360 ÖNCESİ	6360 SONRASI
Büyükşehir Belediyesi	16	30
Büyükşehir İlçe Belediyesi	143	519
İl Belediyesi	65	51
İlçe Belediyesi	749	400
Belde Belediyesi	1977	393
İl Özel İdaresi	81	51
Toplam Belediye	2950	1393
Köy	34339	18288

6360 Sayılı kanunla getirilen değişiklikler şu genel başlıklar altında özetlenebilir:

- Büyükşehir Belediyesi sınırları il mülki sınırı olarak değiştirilmiştir. Yeni kurulan büyükşehirlere ilaveten Adana, Ankara, Antalya, Bursa, Diyarbakır, Eskişehir, Erzurum, Gaziantep, İzmir, Kayseri, Konya, Mersin, Sakarya ve Samsun büyükşehir belediyelerinin sınırları il mülki sınırları olarak yeniden düzenlenmiştir.
- 14 Yeni Büyükşehir Belediyesi kurulmuştur. Aydın, Balıkesir, Denizli, Hatay, Malatya, Manisa, Kahramanmaraş, Mardin, Muğla, Ordu, Tekirdağ, Trabzon, Şanlıurfa ve Van İllerinde, sınırları il mülki sınırları olmak üzere aynı adla büyükşehir belediyeleri kurulmuş ve bu illerin il belediyeleri büyükşehir belediyesine dönüştürülmüştür. Büyükşehir belediyesi kurulan illere bağlı ilçelerin mülki sınırları içindeki köylerin ve belde belediyelerinin tüzel kişilikleri kaldırılmıştır. Yeni Büyükşehir belediyesi olan tüm bu illere bağlı ilçelerin mülki sınırları içerisinde yer alan köy ve belde belediyelerinin; İstanbul ve Kocaeli il mülki sınırları içerisinde bulunan köylerin tüzel kişiliği kaldırılarak bağlı bulundukları ilçe belediyesine mahalle olarak katılmıştır. Böylelikle bu yeni büyükşehirlerde toplamda 1578 belde, 16.544 köyün tüzel kişiliği ortadan kaldırılmıştır. Toplam 30 büyükşehirdeki 1.053 belde belediyesi ile 16.082 köy, mahalle haline getirilmiştir.

- Büyükşehir belediyesi kurulan illerde köyler mahalleye dönüştürülmüş ve mahalle kurulmasında 500 nüfus ölçütü getirilmiştir.
- Büyükşehir belediyesi kurulan illerde belde belediyeleri mahalleleriyle birlikte belde ismiyle (tek mahalle olarak) bağlı bulundukları ilçenin belediyesine katılmıştır. Tüzel kişiliği kaldırılarak köye dönüşen belediyelerin komşu oldukları il, ilçe ve nüfusu 2.000'in üzerindeki belde belediyelerine, belediye meclisi kararı ile mahalle olarak katılmalarına imkan sağlanmıştır.
- Büyükşehir belediyesi kurulmayan diğer illerde nüfusu 2000'in altında olan belde belediyeleri kaldırılmıştır. Büyükşehir yapılan illerin dışında kalan 51 ilde, nüfusu 2000'den az olan belediyeler kapatılarak köye dönüştürülmüştür. Bu hükümle toplam 502 belediye tüzel kişiliğini yitirmiştir.
- Büyükşehir belediyesi kurulan illerde il özel idarelerinin tüzel kişilikleri kaldırılmış, bunların yerine bu 30 ilde Yatırım Destek Koordinasyon Merkezi (YDKM) kurulmuştur.Valinin başkanlık edeceği bu merkezlerin kalkınma faaliyetlerini, kamu harcamalarını, kamu ve özel yatırımları yönlendirme, ili tanıtma, afet ve acil yardım hizmetlerini koordine etme ve yönetme, ildeki kamu kurum ve kuruluşlarının koordineli çalışmasını sağlama ve denetleme görevleri vardır. Genel bütçe vergi gelirleri tahsilatının %0,25'lik kısmı nüfus da dikkate alınarak Yatırım Destek Koordinasyon Merkezine aktarılacaktır.
- Büyükşehir belediyesi kurulan illerde bucak ve bucak teşkilatları kaldırılmıştır.
- Büyükşehir belediyesi kurulan illerde yeni ilçeler kurulmuştur. Büyükşehir Belediye sınırları içinde 27 yeni ilçe kurulmuştur.
- Büyükşehir belediyesi kurulan illerde mahalli idare birlikleri kaldırılmıştır.
- Büyükşehir belediyesi kurulan illerde kimi yerleşim birimlerinin isimleri değiştirilmiştir.
- Genel bütçe vergi gelirleri tahsilatından belediyelere aktarılan paylar yeniden düzenlenmiştir. Buna göre Genel Bütçe Vergi Gelirleri Tahsilatı Toplamından (GBVGTT) büyükşehir belediyeleri dışındakilere verilen pay % 2,85 ten %1,5'e ve il özel idarelerinin payı da % 1, 15 ten % 0,5'e düşürülmektedir. Ancak 5779 sayılı yasa gereği genel bütçe vergi gelirleri toplamından büyükşehir belediyelerine verilen pay, %2,5'ten %4,5'e yükseltilmekte; yine bu kanuna göre büyükşehir belediye sınırları içinden toplanan genel bütçe vergi gelirleri tahsilat toplamından büyükşehir belediyelerine ayrılan pay da %5'ten

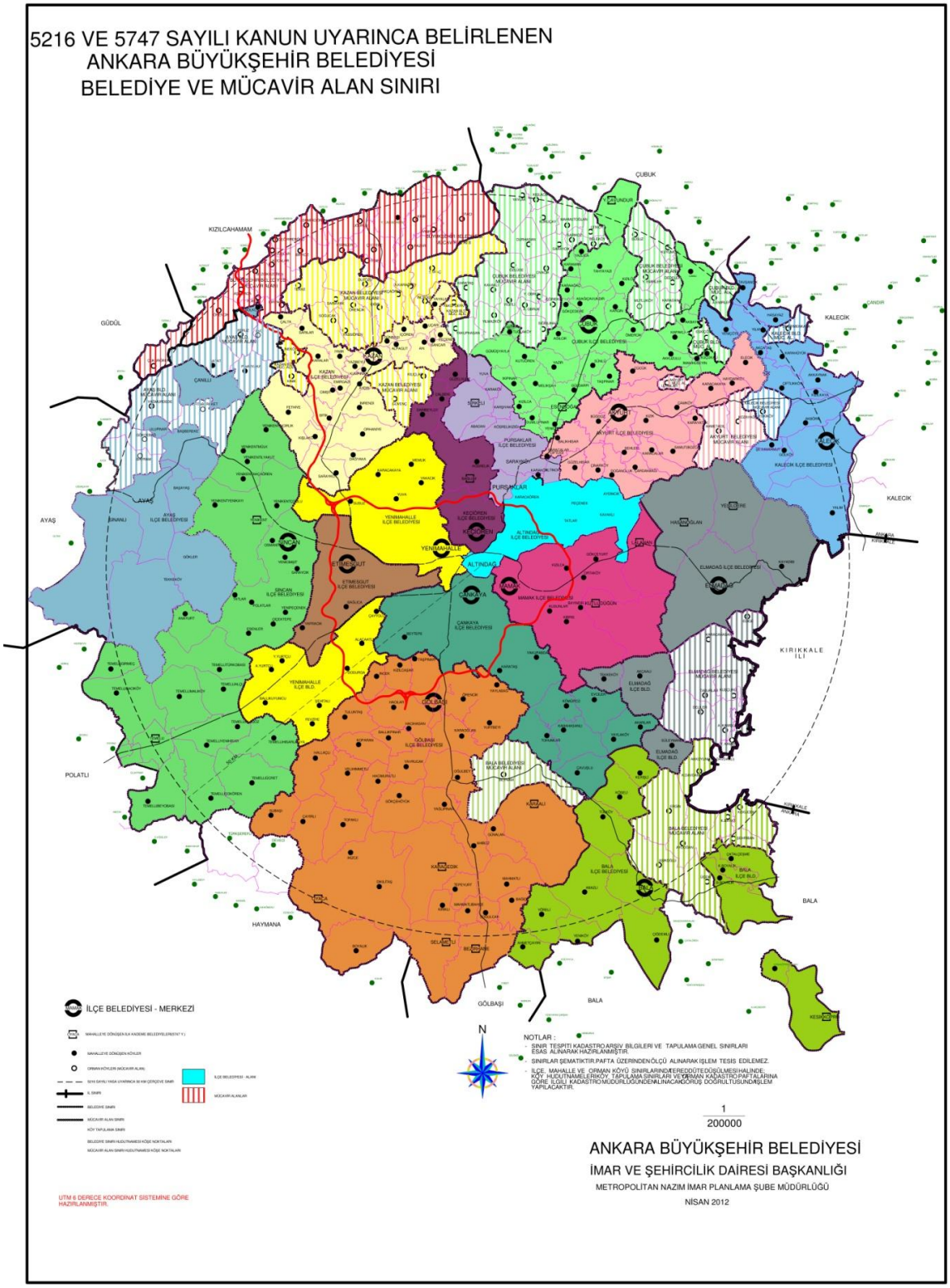
%6'ya çıkarılmaktadır. Genel Bütçe Vergi Gelirleri Tahsilatı Toplamı içinde büyükşehir ilçe belediyelerine ayrılan payın %30'u da nüfus ve yüzölçümü temelinde büyükşehir belediyelerine aktarılmaktadır. İlçe belediyelerinden toplanan otopark gelirlerinin de büyükşehir belediyesine aktarılması öngörülmektedir. Bu şekilde büyükşehir belediyeleri ve bu belediyelerden ilçe belediyelerine ayrılan paylar artırılırken, büyükşehir olmayan illerdeki belediye ve il özel idarelerinin payları azalmaktadır. Büyükşehir Belediyelerine ayrılan paylardan doğrudan hesaba aktarılacak pay oranı değişmiştir. Kalan kısmın büyükşehir belediyelerine dağıtımında nüfus kriterine ek olarak yüzölçümü kriteri getirilmiştir. Bu % 6'lık büyükşehir belediye payının % 60'ı doğrudan ilgili büyükşehir belediyesine aktarılırken, kalan %40'lık kısmının %70'i nüfusa, % 30'u yüzölçümü esasına göre büyükşehir belediyeleri arasında dağıtılmaktadır.

- İlçe ve birinci kademe belediyeleri 5215 Sayılı Belediye Kanunu ile kendilerine tanınan, mevzii imar planı uygulamaları, katı atık toplama ve depolama, mezarlıkların bakım onarım ve defin işlemleri, çevre dokusunu koruma, sosyal etkinlikler v.s. dışında kalan imar uygulaması ve değişiklikleri, toplu taşıma hizmetleri, plaka sınırlaması, tesisleri işletme, kiraya verme, reklam gelirleri ve her türlü fiyat tespit ve ayarlamaları da dâhil yetkileri büyükşehre devredilmiştir.

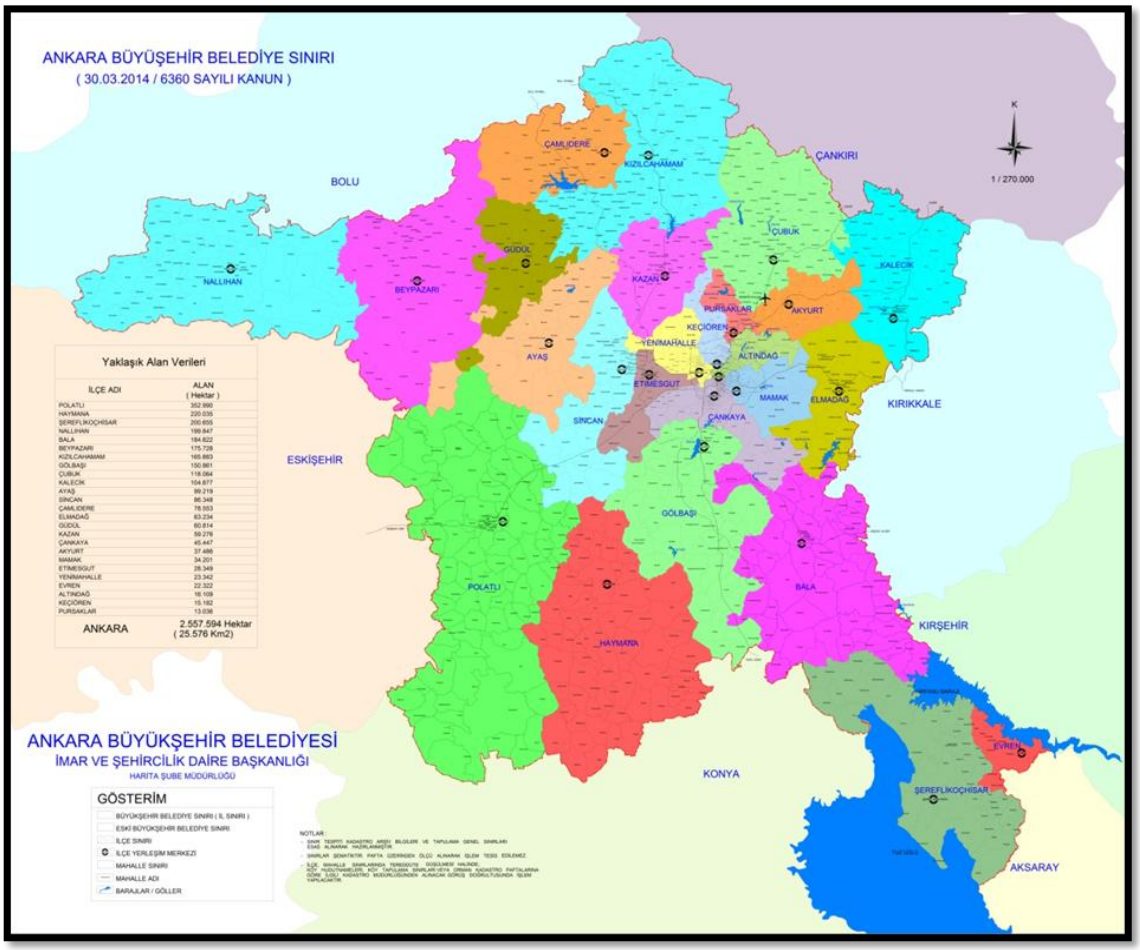
2.1.1. 6360 sayılı kanun kapsamında Ankara ili

Ankara, Türkiye'nin başkenti ve en kalabalık ikinci şehridir. Nüfusu 2014 itibarıyla 5.150.072 kişidir. Coğrafi olarak Türkiye'nin merkezine yakın bir konumda bulunur ve Batı Karadeniz Bölgesi'nde kalan kuzey kesimleri hariç, büyük bölümü İç Anadolu Bölgesinde yer alır. Etrafı Bolu, Çankırı, Kırıkkale, Kırşehir, Aksaray ve Eskişehir illeri ile çevrilidir. Ankara, 1984 yılında çıkarılan 2972 sayılı kanun ve 195 sayılı kanun hükmünde kararname sonucu İstanbul ve İzmir ile birlikte büyükşehir unvanı kazandı. Aynı yıl çıkarılan 3030 sayılı kanun ile büyükşehir ve ilçe belediyeleri statüleri netleşti. Başlangıçta beş ilçe Ankara Büyükşehir Belediyesinin sınırlarına dahil edildi (Çizelge 2.2.). 2004 yılında çıkarılan 5216 sayılı kanun ile büyükşehir belediyesinin sınırları valilik binası merkez kabul edilerek yarıçapı 50 kilometre olan dairenin sınırlarına genişletildi (Şekil 2.1.). Bu sınırlar içinde kalan 16 ilçe, büyükşehir ilçe belediyeleri hâline geldi. 2012 yılında çıkarılan 6360 sayılı kanun ile 2014 Türkiye

yerel seçimlerinin ardından büyükşehir belediyesinin sınırları il mülki sınırları olmuştur (Şekil 2.2.).

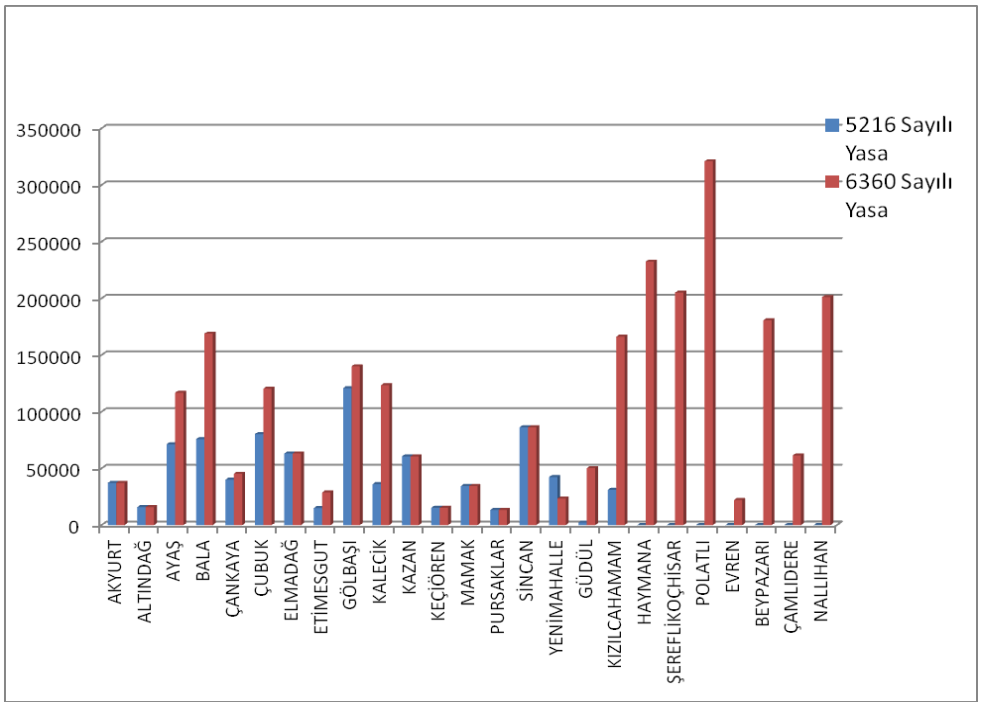

Şekil 2.1. 5216 sayılı kanun kapsamında Ankara Büyükşehir Belediyesi belediye ve mücavir alan sınırı

Şekil 2.2. 6360 Sayılı Kanun kapsamında Ankara Büyükşehir Belediyesi ve mücavir alan (il) sınırı

Çizelge 2.2. Ankara Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde Kalan İlçelerin 5216 ve 6360 Sayılı Yasalara Göre Alan Kıyaslaması

2011 verilerine göre Ankara ili mücavir alanı 841.352 hektar ve nüfusu 4.550.662 kişi olmakla beraber 2014 yılı itibari ile Ankara ili toplam alanı 2.557.594 hektar ve nüfusu 5.150.072 kişi olmuştur.

Ankara Büyükşehri büyük oranda kırsallaşmış olup kırsal alana hizmet götürmek zorlaşmıştır. Bu bölgelerde yaşayan halkı metropol bölgelerle bir tutmamak gerekliliği ortaya çıkmıştır. Köyden mahalleye dönüşen yerleşim alanları fiiliyatta köy olmasına rağmen teorikte mahalle adını almış ve yapılaşma konusunda çok büyük bir yükün altına girmiştir. Mahalleye dönüşen bir köyde oturan bir vatandaşın ev yapabilmesi için öncelikle ilgili belediyesi tarafından mahalle yerleşim ve gelişim alanı imar planı yapılması gerekmektedir. Aynı zamanda plan ve parselasyon bitene kadar hiç bir inşai faaliyet yapmaması gerekmektedir. Plan ve uygulama sonrası ilgili belediyesinden tüm mühendislik projelerini onaylatıp yapı ruhsatı almalıdır. Ancak bu maliyet köylünün yapı yapmak için ayırdığı miktarın neredeyse tamamını kapsamaktadır. Bu sebepten ötürü mahalleye dönüşen köylerde hiçbir şekilde mühendislik hizmeti almadan, arsanın konumuna çekme mesafelerine uyulmadan çarpık kaçak yapılaşmalar ortaya çıkmaktadır. Bu tez kapsamında bu tür sorunlara cevap verilmeye çalışılacaktır.

2.2. Köylerde Yapılacak Yapıların Mevzuattaki Yeri

2.2.1. 3194 sayılı imar kanunu

Kanunun Planların Hazırlanması ve Yürürlüğe Konulması başlıklı 8. Maddesi ve Köylerde Yapılacak Yapılar ve Uyulacak Esaslar başlıklı 27. Maddesi 12.07.2013 tarihinde yeniden düzenlenerek aşağıdaki şekilde düzenlenmiştir.

- Büyükşehir belediyesi sınırının il sınırı olması nedeniyle mahalleye dönüşen, nüfusu 5.000'in altında kalan ve kırsal yerleşim özelliği devam eden yerlerdeki uygulamalar, büyükşehir belediye meclisince aksine bir karar alınmadıkça, uygulama imar planı yapılıncaya kadar 27 nci madde hükümlerine göre yürütülür. Kırsal alanlarda iş yeri açma ve çalışma izni; kadimden kalan veya yapıldığı tarihteki mevzuat kapsamında yola cephesi olmaksızın inşa edilen yapılar ile köy yerleşik alanlarda kalan yapılara kırsal yapı belgesine, yerleşik alan sınırı dışındaki diğer yapılara ise yapı kullanma izin belgesine göre verilir. Köylerde bulunan konutlarda, iş yeri açma ve çalışma izni alınarak ev pansiyonculuğu yapılabilir. Kamuya ait bir yaya veya taşıt yoluna cephe

sağlanmadan yapı inşa edilemez, parsel oluşturulamaz. Yerleşme ve yapılaşma özellikleri, mimari doku ve karakteri, gelişme düzey ve potansiyeli açısından önem arz eden köylerde bu özellikleri korumak, geliştirmek ve yaşatmak amacıyla muhtarlık katılımı ile ilgili idarelerce köy tasarım rehberleri hazırlanabilir. Köy tasarım rehberleri ilgili idare meclisi kararı ile onaylanır ve uygulanır.

- Köylerde ve kırsal özellik gösteren diğer yerleşmelerde yapıların etüt ve projeleri ilgili idarenin veya Bakanlığın taşra teşkilatının mimar ve mühendisleri tarafından hazırlanabilir. Bakanlıkça; bu Kanun kapsamındaki yerleşmelere ilişkin enerji verimli, iklim duyarlı ve ekolojik özellikli plan ve projeler hazırlanabilir veya hazırlattırılabilir, bu nitelikli yapılar inşa edilebilir veya uzun vadeli kredilendirilmek suretiyle desteklenebilir.

- Belediye ve mücavir alanlar dışında köylerin köy yerleşik alanlarında, civarında ve mezralarda yapılacak konut, entegre tesis niteliğinde olmayan ve imar planı gerektirmeyen tarım ve hayvancılık amaçlı yapılar ile köyde oturanların ihtiyaçlarını karşılayacak bakkal, manav, berber, köy fırını, köy kahvesi, köy lokantası, tanıtım ve teşhir büfeleri ve köy halkı tarafından kurulan ve işletilen kooperatiflerin işletme binası gibi yapılar için yapı ruhsatı aranmaz. Ancak etüt ve projelerinin valilikçe incelenmesi, muhtarlıktan yazılı izin alınması ve bu yapıların yöresel doku ve mimari özelliklere, fen, sanat ve sağlık kurallarına uygun olması zorunludur. Etüt ve projelerin sorumluluğu müellifi olan mimar ve mühendislere aittir. Bu yapılar valilikçe ulusal adres bilgi sistemine ve kadastro planlarına işlenir. Köy yerleşik alan sınırları dışında kalan ve entegre tesis niteliğinde olmayan ve imar planı gerektirmeyen tarım ve hayvancılık amaçlı yapıların yapı ruhsatı alınarak inşa edilmesi zorunludur. Tarım ve hayvancılık amaçlı yapıların denetimine yönelik fennî mesuliyet 28 inci madde hükümlerine göre mimar ve mühendislerce üstlenilir. Onaylı üst kademe planlarda aksine hüküm bulunmadığı hâllerde köy yerleşik alan sınırları içinde, jeolojik açıdan üzerinde yapı yapılmasında mahzur bulunan alanlar ile köyün ana yolları ve genişlikleri, hâlihazır harita veya kadastro paftaları üzerinde il özel idarelerince belirlenir. Belirlenen yollar, ifraz ve tevhit suretiyle uygulama imar planı kararı aranmaksızın kamu yararı kararı alınarak oluşturulur. Köy yerleşik alan sınırı

içerisinde, 3/7/2005 tarihli ve 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu hükümleri uygulanmaz. Köy yerleşik alan sınırlarının parselleri bölmesi durumunda yerleşik alan sınırı 5403 sayılı Kanun hükümlerine tabi olmaksızın ifraz hattı olarak kabul edilir. İl çevre düzeni planında açıkça belirtilmediği takdirde, ihtiyaç duyulması hâlinde, köyün gelişme potansiyeli ve gelişme düzeyi de dikkate alınarak köy yerleşik alan sınırları ve özel kanunlara ilişkin hükümler saklı kalmak kaydıyla bu alanlarda yapılaşma kararı ve ifraz şartları belediye sınırı il sınırı olan yerlerde büyükşehir belediye meclisi, diğer yerlerde il genel meclisi kararı ile belirlenir. Tespitler kadastro paftasına işlenerek tapu sicilinde belirtilir. İhtiyaç duyulması hâlinde mevcut köy yerleşik alan sınırları il genel meclislerince yeniden belirlenebilir. İmar planı olmayan köy yerleşik alanı sınırları içerisinde köyün ihtiyacına yönelik olarak ilk ve orta öğretim tesisi, ibadet yeri, sağlık tesisi, güvenlik tesisi gibi yapılar için imar planı şartı aranmaz. Ancak yer seçimi, valilikçe oluşturulan bir komisyonca hâlihazır harita veya kadastro paftaları üzerinde kesin sınırları ile belirlenir. Bu yapı ve tesislere uygulama projelerine göre ilgili yatırımcı kamu kurum ve kuruluşu adına yapı ruhsatı ve yapı kullanma izni verilir. Bu maddenin uygulanmasına ilişkin hususlar Bakanlıkça hazırlanan yönetmelikle belirlenir denilmektedir.

2.2.2. Ankara büyükşehir belediyesi imar yönetmeliği

Mülga Ankara Büyükşehir Belediyesi, İmar Yönetmeliği'nin "Büyükşehir Belediye ve Mücavir Alan Sınırlan içinde köy/mahalle yerleşik alanları ile yerleşme alanı dışındaki (iskan dışı) alanlarda yapılaşma" başlıklı 89/2. maddesinde ise

- 5216 sayılı kanunla Büyükşehir Belediye veya mücavir alan sınırına katılan (orman köyü veya mahalle ismi alan) köylerin ve mezralarının yerleşik alanlarında:
    - Parsel genişliklerinin 15m.'den, parsel derinliklerinin de 20m.'den az olmaması,
    - Binaların kotlandırmaları, cephe hatlarıyla çekme mesafelerinin, köy ile mezralarının ve mahallelerin mevcut teşekkülü, civarın yapı düzeni ve karakteri esas alınarak, ilgili belediyesi tarafından tespit edilmesi,

- Yapı İnşaat alanının 200m2 yi toplam kat adedinin bodrum hariç 2 katı ve yapı yüksekliğinin 6,5m.'yi geçmemesi,
- Köy veya mahalle nüfusuna kayıtlı olan kişiler tarafından yapılması, şartlarıyla konut amaçlı yapılar.
- Yapılaşma şartları, bölgenin yapı düzeni ve karakterine göre ilgili belediyesi tarafından tespit edilmek şartıyla, eğitim, güvenlik, dini tesis, sağlık v. Kamusal amaçlı yapılar ile konutun yanı sıra, mahreç aldığı yola 10m.'den, parsel hudutlarına 5m'den fazla yaklaşmamak parselde bulunan bütün yapılara ait KAKS (0,40), yapı yüksekliği 6,5m.'yi ve bodrum hariç iki katı geçmemek şartı ile kümes, ahır, ağıl, samanlık vb. tarımsal ve hayvancılık amaçlı yapılar, İlgili belediyesinden yapı izni alınarak yapılabilir.

- 1/5000, 1/1000 ölçekli imar planları bulunmayan iskan dışı alanlarda, 5000 m2 ve üzeri parsellerde sıhhi ve estetik mahzur olmadığı takdirde inşaat alanları toplamı yapılması ihtiyari (1) bodrum hariç (2) katta 250 metrekareyi, saçak seviyesinin tabii zeminden yüksekliği 7,5 metreyi aşmamak yol(lar)a ve parsel sınırlarına 5 metreden fazla yaklaşmamak şartı ile bir ailenin oturmasına mahsus bağ, sayfiye evleri, eğlence, turizm tesisleri ile bu gibi tesislerin eklentileri ve ortak yerleri, ilgili belediyesinden izin almak kaydıyla yapılabilir.

- Ayrıca, bu alanlarda tarımsal üretimi korumak amacı ile üretimden pazarlamaya kadar tüm faaliyeti içeren entegre tesis niteliğinde olmamak kaydı ile konutla birlikte veya ayrı ayrı yapılan mandıra, kümes, ahır, ağıl, su ve yem depolan, hububat depoları, gübre ve silaj çukurları, arıhaneler, balık üretim tesisleri ve un değirmenleri gibi konut dışı yapılar; mahreç aldığı yola 10 metreden, parsel hudutlarına 5 metreden fazla yaklaşmamak; parselde bulunan bütün yapılara ait KAKS 0,20 yapı yüksekliği 7,5 metreyi ve iki katı geçmemek şartı ile yapılabilir.
  - Bu yapıların (b) bendi koşullarına uymak üzere inşa edilecek konutla birlikte yapılması durumunda da KAKS 0,20'yi geçemez.
  - Beton temel ve çelik çatılı seralar yapı yaklaşma mesafelerine uyulmak şartı ile KAKS'a tabi değildir. Beton temel ve çelik çatı dışındaki basit örtü

mahiyetindeki seralar yukarıda belirtilen çekme mesafeleri ve KAKS'a tabi değildir.

- Çevre yolundan kuzeye doğru Ülker köprülü kavşağına kadar Esenboğa yolunun doğu ve batısına 5er km; bu kavşaktan Çubuk İlçesine, Çubuktan doğuya Akyurt İlçesine, oradan da Çankırı Karayolunu takiben tekrar Ülker Kavşağına uzanan yolların oluşturduğu güzergâh dışında çizilecek 5 km.lik mesafe içinde mandıra, ahır, ağıl, gübre ve silaj çukurları, kullanımlara izin verilmez.

- Bu alanlarda yapılan her türlü yapı ve müştemilatı ile yerleştirilen her çeşit ağaç, bitki için, imar planları uygulanması aşamasında herhangi bir hak talebinde bulunulmayacağına, bütün yapıların başka bir amaçla kullanılmayacağına dair yapı, sahipleri tarafından noter onaylı taahhütname verilmeden ve yapılacak tesisler hakkında yapım amacına göre ilgili kurum ve kuruluşların uygun görüşü alınmadan yapı izni verilemez.

Bu maddede sözü geçen yapılar, ilgili belediyesinden koordineli çap üzerine çizili vaziyet planına dayalı avan projeye göre ruhsat alınarak yapılabilir. Sıhhi ve estetik mahsurların takdir yetkisi ilgili Belediyeye aittir.

- Bu maddede anılan yapılar ilgili Bakanlık ve Kuruluşlarca hazırlanmış bulunan (1/50) ölçekli veya (1 /100) ölçekli tip projeler üzerinden de yapılabilir.

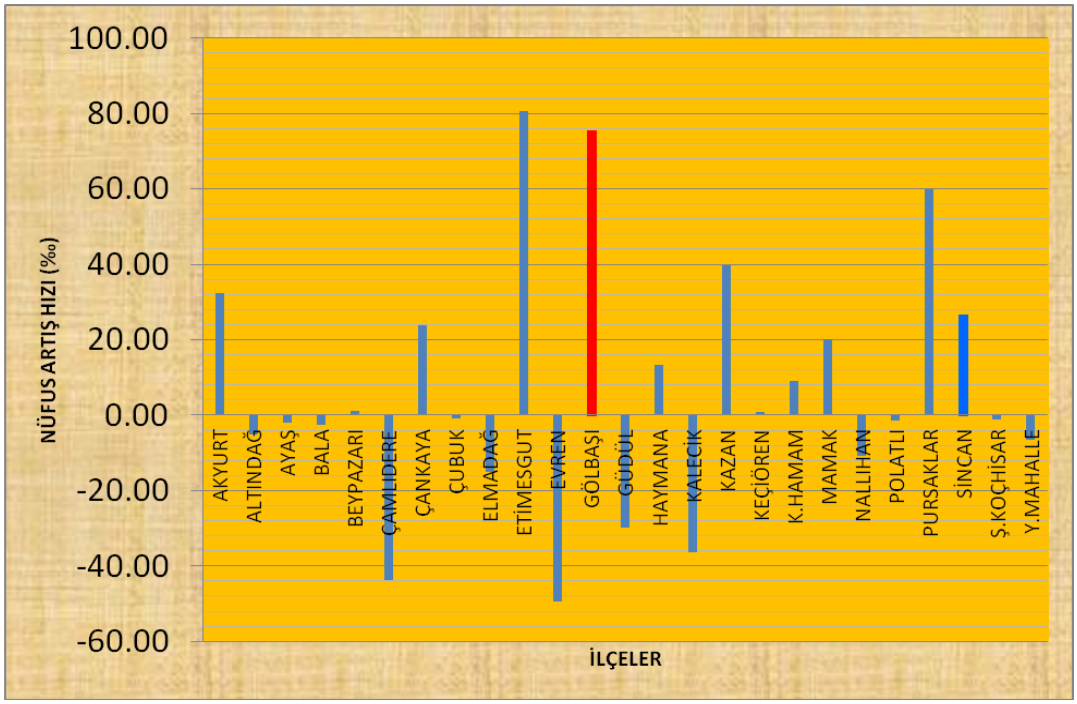
denilmekte olup 30 Mart 2014 tarihinden önce köy statüsünde iken yapılacak yapılar ile ilgili muafiyetler getirilmiş ancak anılan tarihten sonra mahalleye dönüşen köylerde yapılacak yapılar ile ilgili muafiyet getirilmemiştir. Bu çalışmayı önemli kılan mevcutta mahalle olan ancak kırsal hayatı devam eden köylerimizde yapılaşma şartlarını kolaylaştırmak şehir merkezindeki ticari amaç taşıyan yapılardan farkını ortaya koymaktır.

3. MATERYAL VE YÖNTEM

3.1. Ankara İli Gölbaşı İlçesi

Ankara ili Gölbaşı ilçesi toplam 150.861 hektar alana sahip ve 2014 nüfusu 118.346 kişidir. Gölbaşı, Ankara il merkezine 20 km. uzaklıkta, doğusunda Bala, batısında Yenimahalle, güneyinde Haymana ve kuzeyinde Çankaya ilçeleri bulunmaktadır. Gölbaşı ilçesi adından da anlaşılacağı üzere, Ankara ilinin göller bölgesi olup bölgede Mogan ve Eymir gölleri bulunmaktadır. Gölbaşı ilçesi 8' i merkez, 46' sı köyden mahalleye dönüşen ancak kırsal niteliği devam eden mahalleden oluşmaktadır. İlçe merkezi 4. derece, mahallelerin büyük bir kısmı ise 3. derece deprem bölgesinde yer almaktadır. Kırsal bölgelerde genellikle yapılar kerpiçten yapılmış bu yapıların çok az bir kısmı onarılıp kullanılmakta büyük bir kısmı ise yıkılıp yeniden yapılmakta ve yapılan yapıların ihmal edilecek kadarı yöresel mimariye uygunluk taşımaktadır. İlçenin kapladığı alanın yaklaşık %90 ı plansız olup, 2004-2014 yılları arasında mahalleye dönüşen köylerin çoğunda imar planı bitirilememiştir. Gölbaşı Ankara'nın nüfusu en hızlı artan ikinci ilçesi olmakla birlikte 2038 yılı Ankara İli çevre düzeni planlarında projeksiyon nüfusu 657.938 kişi öngörülmüştür (Çizelge 3.1.).

Çizelge 3.1. Ankara ili ilçe nüfus artış hızları (2007-2013)

3.2. Ankara Evleri

3.2.1. Ankara kale içi evleri

Kale içinde çoğu iki katlı olan Ankara evlerinin alt kat avlusunda uşakların, aşçıların, kâhyaların odaları, kiminde de bir ahır bulunur. Birinci katta ev sahibinin oturduğu odalar vardır. Genellikle evin dışında ve bir yanı açık merdivenden, "sergâh ya da sergâh" denilen sütunlu, dört bir yanı açık, üstü kapalı bir taraçaya çıkılır. Üst kattaki odalar, kimi evlerde bir sofanın, kimilerinde de sergâhın bir yanında yer alır. Konuk, toplantı ve yatak odaları ikinci katta bulunur. Kimi odalarda kadınların toplantıları izleyebilmeleri için kafesler vardır.

Yerler kare biçiminde tuğlalarla döşelidir. Tavanlar çubuklarla kare kafeslere bölünmüştür. Tavan ortasında bol süslemeli göbekler vardır. Cephede çıkıntı oluşturan alçı kabartmalarla süslü mihrap biçiminde ocakların yanlarında küçük gözler bulunur. Bunlara "tembel deliği" denilmektedir. Odalar, sokağa sergâh ve pencerelerle açılır. Kimi evlerde pencerelerin önünde panjur ve kafesler vardır. Süsleme olarak tavanlarda, tavan göbeklerinde, kapılarda ve evlerin öbür bölümlerinde geometrik süslemeler, rumi ve hatai desenlere kadar her türlü süsleme vardır. Günümüzde bazı evler turistik amaçlı olarak kullanılmaktadır (Şekil 3.1.).

Şekil 3.1. Restore edilmiş Kaleiçi evleri

3.2.2. Beypazarı evleri

Ankara'nın 100 km. batısında yer alan Beypazarı'nın dik yamaçlar ve vadilere kurulmuş olan eski kesimi, çarşı ve geleneksel konutlardan oluşan karakteristik dokusuyla ve doğal peyzaj özellikleriyle tarihi ve görsel karakteri zengin olan bir yerleşimdir. 100 yıllık geçmişi olan bu evler, Osmanlı ve geleneksel Türk evlerinin tipik özelliklerini taşımaktadır.

Konut mimarisi açısından ana tip, cumbalı veya üstünde kuşkana olarak adlandırılan bir çatı katı olan iki veya üç katlı yapılardır. Evlerin temel duvarları taştan, geri kalan kısımları ahşaptan yapılmış ve dıştan sıvanmış olup üstleri çinko kaplı veya kiremitli çatıyla örtülüdür. Dış yapıda, bu ana tipin çeşitlemesi olarak balkon biçiminde çıkma veya kuşkanalar, ahşap kafesli pencereler görülür. İç yapıda zemin katı taşlık ve buna bağlı ahır, samanlık, kiler, hizmetkar bölümü gibi mekânlardan oluşur. Üst katlar asıl yaşama katlarıdır. Dikdörtgen veya kare planlı sofa etrafında odalar dışında mutfak, banyo gibi mekânlar oluşturulmuştur. Bütün mekânların üstü ahşap tavanla örtülüdür (Şekil 3.2.).

Şekil 3.2. Restore edilmiş Beypazarı evleri

3.2.3. Ayaş evleri

Vadi tabanındaki çarşı alanının çevresinde ve kuzeyde vadi yamaçlarında organik bir dokuda yoğunlaşan Ayaş Evleri'nden 37'si, tescil edilmiş ve korunmaya alınmıştır.

Mimari özellikleri açısından Osmanlı ve geleneksel Türk evlerinin tipik özelliklerini taşıyan tarihi Ayaş Evleri genellikle iki katlıdır. Yarı kâgir, yarı ahşap olan evlerin zemin katında ahır, kiler ve büyük evlerde hizmetkar odası gibi mekânlar bulunur. Asıl yaşama alanı olan üst katlarda sofa etrafına konumlanan iki veya üç odanın yanı sıra mutfak ve tuvalet-banyo gibi servis mekânları bulunmaktadır. Bütün mekânların üstü ahşap tavanla örtülüdür. Dış yapıda, balkon biçiminde çeşitli türde çıkmalar ve ahşap kafesli pencereler görülür (Şekil 3.3.).

Şekil 3.3. Tarihi Ayaş evi

3.2.4. Güdül evleri

Ankara'nın kuzeybatısında, kente 89 km. uzaklıkta eski bir yerleşim olan Güdül ilçesinin kent merkezinde bugüne kadar ayakta kalan tarihi evlerin bulunduğu bölge kentsel SİT alanı ilan edilmiştir. Osmanlı ve geleneksel Türk evlerinin tipik özelliklerini taşımaktadır (Şekil 3.4.).

Şekil 3.4. Restore edilmiş Güdül evleri

3.3. Yöresel Dokuya Uygun Tip Projeler Tasarlanması

Tez çalışmasında Ankara ili Gölbaşı ilçesinin kırsal niteliği devam eden mahalleye dönüşen köylerinin yerleşim ve gelişim alanlarında konut yapmak isteyen vatandaşlara yöresel mimariyi yaşatmak adına yapı ruhsatı maliyetlerinin azaltılarak cazip hale getirmek planlanmıştır. Bu düşünceye yönelik olarak Ankara evi mimarisine uygun halkın çoğunluğunun kullanışına cevap verebilecek sayıda 6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun Çeşitli Hükümler 3. maddesine "İlçe belediyeleri veya ilçe belediyelerinin talep etmeleri hâlinde büyükşehir belediyeleri bu Kanuna göre tüzel kişiliği kaldırılarak mahalleye dönüşen köylerde yapılacak ticari amaç taşımayan yapılar için yürürlükteki imar mevzuatı doğrultusunda yörenin geleneksel, kültürel ve mimari özelliklerine uygun tip mimari projeler yapar veya yaptırır. Tip mimari projenin uygulanacağı alan sınırını belirlemeye ilgili ilçe

belediyesi yetkilidir. Tip mimari projeler doğrultusunda ilgili belediyesince gerekli mühendislik projeleri yapılır ya da yaptırılır. Bu projeler ilgili belediyesince başvuru sahiplerine ücretsiz verilir ve uygulaması denetlenir. Yapılacak inşaatlarda tip projeler dışında özel proje uygulanmak istenmesi durumunda bu projeler yürürlükteki mevzuat uyarınca ilçe belediyesi tarafından onaylanır. ” dayanarak tip projeler oluşturup yapı ruhsatı verilmesi tasarlanmıştır.

4. ARAŞTIRMA SONUÇLARI VE TARTIŞMA

4.1. Tip Ankara Evleri Projesi

6360 sayılı Kanun ile büyükşehirlerde "köy" tanımına uyan bir yerleşim birimi kalmamış, buradaki halk bir anda köylerde yerleşik olmaktan çıkıp şehirlerde yaşayan halk durumuna geçmiştir. Şüphesiz an itibariyle pratikte köy, resmiyette mahalle olmuş olan yerleşimlerde birçok sorun ortaya çıkmıştır. Bu yerleşim alanlarında ikamet eden vatandaşları doğrudan etkileyen hususlardan en önemlilerinden biri barınma yani konut ihtiyacıdır.

Bu tez çalışmasında Ankara ili Gölbaşı ilçesinde kırsal niteliği devam eden mahalleye dönüşen köylerde 6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun Çeşitli Hükümler 3. maddesine "İlçe belediyeleri veya ilçe belediyelerinin talep etmeleri hâlinde büyükşehir belediyeleri bu Kanuna göre tüzel kişiliği kaldırılarak mahalleye dönüşen köylerde yapılacak ticari amaç taşımayan yapılar için yürürlükteki imar mevzuatı doğrultusunda yörenin geleneksel, kültürel ve mimari özelliklerine uygun tip mimari projeler yapar veya yaptırır. Tip mimari projenin uygulanacağı alan sınırını belirlemeye ilgili ilçe belediyesi yetkilidir. Tip mimari projeler doğrultusunda ilgili belediyesince gerekli mühendislik projeleri yapılır ya da yaptırılır. Bu projeler ilgili belediyesince başvuru sahiplerine ücretsiz verilir ve uygulaması denetlenir. Yapılacak inşaatlarda tip projeler dışında özel proje uygulanmak istenmesi durumunda bu projeler yürürlükteki mevzuat uyarınca ilçe belediyesi tarafından onaylanır. " dayanarak tip projeler oluşturup yapı ruhsatı verilmesi amaçlanmaktadır.

Bu çalışmayı önemli kılan mevcutta mahalle olan ancak kırsal hayatı devam eden köylerimizde yapılaşma şartlarını kolaylaştırmak şehir merkezindeki ticari amaç taşıyan yapılardan farkını ortaya koymaktır. Bu doğrultuda Gölbaşı Belediyesi tarafından yörenin ihtiyaçlarına uygun tip projeler hazırlanmasıyla;

- Yöresel mimari kimliğin yaşatılmasına
- Kentsel dönüşüme destek verilmesine
- Deprem gibi doğal afetlerden meydana gelen can ve mal kayıplarının azalmasına

- Fen sanat ve sağlık kurallarına uygun binalar yapılmasının sağlanmasına
- Köyden kente göçün azaltılmasına
- Günümüz ihtiyaçlarına uygun yapılar yapılmasına
- Evrak sayısını azaltarak bürokrasinin azaltılmasına
- Proje ve ruhsat maliyetlerini düşürerek vatandaşların ruhsatlı yapı yapmasını teşvik edilmesine
- Yapı ruhsatı alma süresinin azaltılmasına
- Kaçak yapılaşmanın önlenmesine katkı sağlanacaktır.

4.2. Tip Proje Kapsamında Yapı Ruhsatı Maliyet Analizi

6360 sayılı kanun ve 5216 sayılı kanun ile mahalleye dönüşen köylerde yapı yapılması için alınacak izinler bu kanunlar yürürlüğe girmeden önce İl Özel İdaresi tarafından verilmekteydi. Özel idareler hazırladıkları tip projeler dahilinde tüm mühendislik projelerini ücretsiz verip vatandaşın yapı ruhsatı alınıncaya kadar ki toplam masraflarını çok düşük maliyetlere indirgenmişti. Ancak ilgili kanunların yürürlüğe girmesiyle il ve ilçelerin şehir merkezlerinde yapılan yapı ile mahalleye dönüşen köylerde yapılacak yapı arasında yapı başlama iznine kadar yapılacak harcamalar arasında bir fark kalmamıştır. Bu durum ise kırsalda yaşayan halkın konut ihtiyacının karşılanmasını zorlaştırmıştır. Ankara ili Gölbaşı ilçesinde normal şartlarda yapılacak bir yapı ile bu tez kapsamında hazırlanan tip projelerden yararlanarak yapılacak bir yapı için ruhsat maliyet analizleri Ek-1 de sunulmuştur.

5. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

5.1 Sonuçlar

6360 sayılı kanun kapsamında Ankara ilinin tarihi kültürel dokusunu yansıtacak, kullanıcıların ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde 25 adet tip mimari, statik, tesisat projeleri üretilmiş olup bu projelerin tüm telif hakları Gölbaşı Belediyesine ait olmak üzere müelliflik hizmetlerinin serbest mühendislik firmaları tarafından yapılması sağlanacaktır. Söz konusu tip projeleri uygulamak isteyen vatandaşlardan proje bedeli alınmaması, 2464 sayılı Belediye Gelirler Kanunu çerçevesinde alınması gereken harçların alınması, belediye meclisince her yıl yeniden düzenlenen hizmet ücretlerinin alınmaması sağlanacaktır.

Tasarımı yapılan 50 ile 300 m^2 arası emsal hakkına sahip 9 adet tek katlı (50 - 100 m^2), 6 adet iki katlı zemin katı garajlı (100 - 270 m^2), 10 adet iki katlı (100 - 300 m^2) toplam 25 adet tip projeden oluşmakta olup Ek-2 de sunulmuştur.

5.2 Öneriler

Ülkemizde büyükşehir belediyelerinin sayısının 30'a çıkması ve il sınırlarının büyükşehir sınırı olması ile kırsalda kalan yerleşim alanlarına yaşamayı kolaylaştırmak köyden kente göçü azaltmak ve bu göçü tersine çevirmek adına projeler üretilmesi ve desteklenmesi gerektiği düşünülmektedir. Bu tez kapsamında oluşturulan tip proje mantığı tüm büyükşehirlerde yörenin mimari dokusuna yaşam biçimine uygun tip projeler hazırlanmalı ve halkın kullanımına sunulmalıdır.

KAYNAKLAR

Bakanlığı, T. K., *Diğer Tarihi Yapılar* [online], Ankara İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, http://www.ankarakultur.gov.tr/servisler/turizm-aktiviteleri/kultur-turizmi/diger-tarihi-yapilar [Ziyaret Tarihi: 5 Temmuz 2015].

Bostanoğlu, Ö., 1990, Türk Belediyeciliğinde Güncel Tarihsellik, *Amme İdaresi Dergisi*, 2, 74-93.

Çelik, B., 1995, Türk Belediyeciliğinin Tarihsel Gelişimi, *Yeni Türkiye, 1*, 588-597.

Çelikyay, H. 2014, Değişen Kent Yönetimi ve 6360 Sayılı Büyükşehir Yasası, *Perspektif, Setav*, S:101.

Çınar, T., Çiner, C., Zengin, O., 2009, Büyükşehir Yönetimi Bütünleştirme Süreci, *Todaie Yayını*, Ankara.

Çukurçayır, A., 2008, Türkiye'de Yerel Siyasetin Tarihi Gelişimi, *Okutan Yayıncılık*, 15-36.

Dinçer, Ö., Cevdet Y., 2003, Kamu Yönetiminde Yeniden Yapılanma: 1 Değişimin Yönetimi İçin Yönetimde Değişim, *T.C Başbakanlık*, Ankara.

Dönmez, M., 1995, Türkiye'de Belediyeciliğin Tarihsel Gelişimi, *Türk İdare Dergisi*, 406, 165-173.

Ercan, H., 2002, Türkiye'de Sivil Toplum Tartışmaları Üzerine, *C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi*, 26 (1), 69-79.

Ersoy, N., 2003, Anadolu'da Sivil Toplum Örgütlenmesinin Tarihsel Gelişimi, *Türk İdare Dergisi*, 438, 129-157.

Ersoy, M., 2013, 6360 Sayılı Yasa ve Mekansal Planlama Sorunları, *GAP Belediyeler Birliği Dergisi*.

Eryılmaz, B., 1995, Yerel Yönetim Sendromu, *Yeni Türkiye*, 4, 340-346.

Eryılmaz, B., 2006, Tanzimat ve Yönetimde Modernleşme, *İşaret Yayınları*, İstanbul.

Eryılmaz, B., 2007, Kamu Yönetimi, Genişletilmiş ve Güncellenmiş Yeni Baskı, *Erkam Matbaası*, İstanbul.

Eş, M., 1998, Maliye Tarihi Ders Notları, *Eser Ofset*, Trabzon.

Gazete, R., 1985, İmar Kanunu, *Resmi Gazete*, 3194, 18749.

Gazete, R. (2012). On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun,*Resmi Gazete*, 6360, 28489.

Genç, F.N., 2014, 6360 Sayılı Kanun ve Aydın'a Etkileri, *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 1*(3), 1-29.

Göymen, K., 1999, Türk yerel yönetiminde katılımcılığın evrimi: merkeziyetçi bir devlette yönetişim dinamikleri, *Amme İdaresi Dergisi, 32*(4), 67-83.

Gözel, K.A., 2003, Yeni Kamu Yönetimi Nedir?, *Türk İdare Dergisi***,** 438, 195-209.

Gülöksüz, Y., İlhan T., 1990, 1973-1980 Dönemi ve 1980 Sonrası Belediyeciliği, *Türk Belediyeciliğinde 60. Yıl*, Ankara.

Günal, A., Atvur, S., 2014, 6360 Sayılı Yasanın Yerelleşme Bağlamında Değerlendirilmesi, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 19(3).

Heper, M., 1974, *Bürokratik yönetim geleneği: Osmanlı imparatorluğu ve Türkiye Cumhuriyetinde Gelişimi ve Niteliği*, Orta Doğu Teknik Üniversitesi.

İzci, F., Turan, M., 2013, Türkiye'de Büyükşehir Belediyesi Sistemi ve 6360 Sayılı Yasa ile Büyükşehir Belediyesi Sisteminde Meydana Gelen Değişimler: Van Örneği, *Süleyman Demirel Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 18*(1), 117-152.

Kalabalık, H., 2005, Avrupa Birliği Ülkeleri ile Karşılaştırmalı Yerel Yönetim Hukuku, *Seçkin Yayıncılık*, Ankara.

Karadağ, A., 2003, Osmanlıdan Günümüze Türk Kentinin Değişen Kimliği, *Türk İdare Dergisi*, 442, 147-162.

Karasu, M.A., 2013, 6360 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu ve Olası Etkileri Şanlıurfa Örneği, *Gazi Üniversitesi İİ BF Dergisi*, 15(1), 1-17.

Kazıcı, Z., 2006, Osmanlı'da Yerel Yönetim, *Bilge Yayıncılık*, İstanbul.

Köse, Ö., 2004, Yerel Yönetim Olgusu ve Küreselleşme Sürecinde Yükselişi, *Sayıştay Dergisi*, 52, 3-42.

Ortaylı, İ., 1973, Türk Belediyesinin Denetim Yetkisinin Tarihi Gelişimi ve Günümüzdeki Durumu, *Amme İdaresi Dergisi*, *6*(4), 14-24.

Ortaylı, İ., 2000, Tanzimat Devrinde Osmanlı Mahalli İdareleri 1840-1880, *Türk Tarih Kurumu Yayınları*, Ankara.

Ozansoy, A., 2013, 6360 Sayılı 13 İlde Büyükşehir Ve 26 İlçe Kurulması Hakkında Kanun Sunumu, Ankara

Öğdül, H. 2013, Kırsal Mekân Politikalarında Yeni Dönem, *Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü Mimarlık Dergisi*, S:371.

Özbilgen, E., 2003, *Bütün yönleriyle Osmanlı, İz Yayıncılık*, İstanbul.

Özgür, H., 2008, Yerel Siyaset Perspektifinden Bakışla Büyükşehir Belediyelerinde Kentsel Alan Yönetimi Uygulamaları, *Okutan Yayıncılık*, 125-166.

Özer, A., 2005, Kamu Yönetiminin Geleceğine Dair Düşünceler, *Sayıştay Dergisi***,** 57, 55-80.

Sunay, C., 2007, Türkiye'de Yerel Siyasetin Tarihi Gelişimi, *Yerel Siyaset*, 37.

Sunay, C., 2008, Türkiye'de Yerel Siyasetin Tarihi Gelişimi, *Okutan Yayıncılık*, 32-67.

Şahin, K., 2005, Eski Türklerde Merkezi İdare. *Türk İdare Dergisi*, 149-164.

Tabakoğlu, A., 1998, Tımar ve Vakıf Sistemleri, *Türk İktisat Tarihi*, *4*, 202-207.

Tekeli, İ., 1983, Yerel Yönetimlerde Demokrasi ve Türkiye'de Belediyelerin Gelişimi, *Amme İdaresi Dergisi*, 2, 7-21.

TMMOB Kentleşme ve Yerel Yönetimler Çalışma Grubu, 2004, "Kaçak Yapılaşma İle İlgili Süreçler, Sorunlar, Çözüm Önerileri" Değerlendirme Raporu, *TMMOB Şehir Plancıları Odası Planlama Dergisi*, 2004/3.

Toprak, Z., 2001, Yerel Yönetimler, *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi*.

Toraman, Ö., 2002, Osmanlı Taşra İdaresi: Klasik Dönem, *Türk İdare Dergisi*, 437, 191-200.

Tuzcuoğlu, F., 2003, Metropoliten Yönetim, *Sakarya Kitapevi*, Sakarya.

Ulusoy, A., Tekin A., 2004, Mahalli İdareler Maliyesi, *Seçkin Yayınları*, Ankara.

Vural, T., 2004, Osmanlı İmparatorluğu'nda Yerel Yönetimler, *Türk İdare Dergisi*, (444), 179-19.

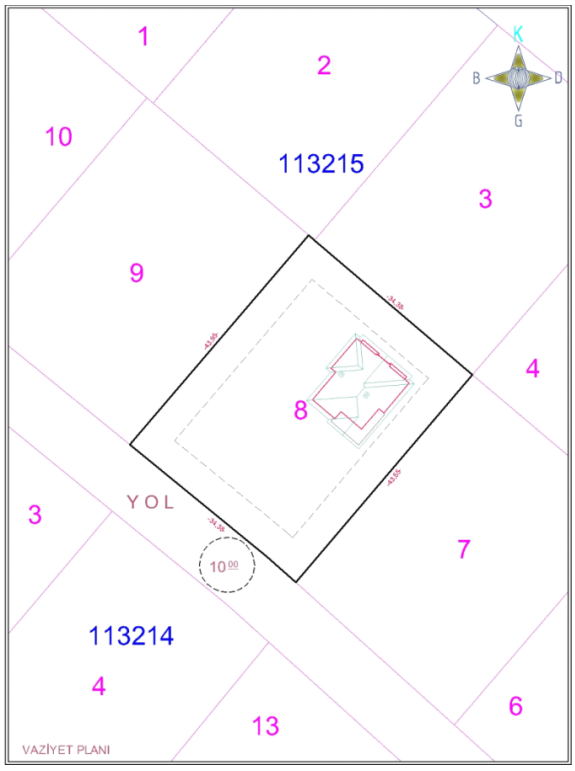
Yaşamış, F.D., 2001, Osmanlı Devlet Yönetimi Başlangıç Yılları, *Türk İdare Dergisi*, 432, 1-32.

Yörükoğlu, F., 2009, Türk Belediyeciliğinin Gelişim Süreci, *Mevzuat Dergisi*, (135), 1-18.

EK-1 Yapı ruhsatı karşılaştırmalı maliyet analizi

ÖRNEKLEME -1-

1500 m2 imarlı (10m lik yola cepheli) bir parsel üzerine 50 m2 yapı yapılması halinde ruhsat alınana kadar yapılan harcamalar.

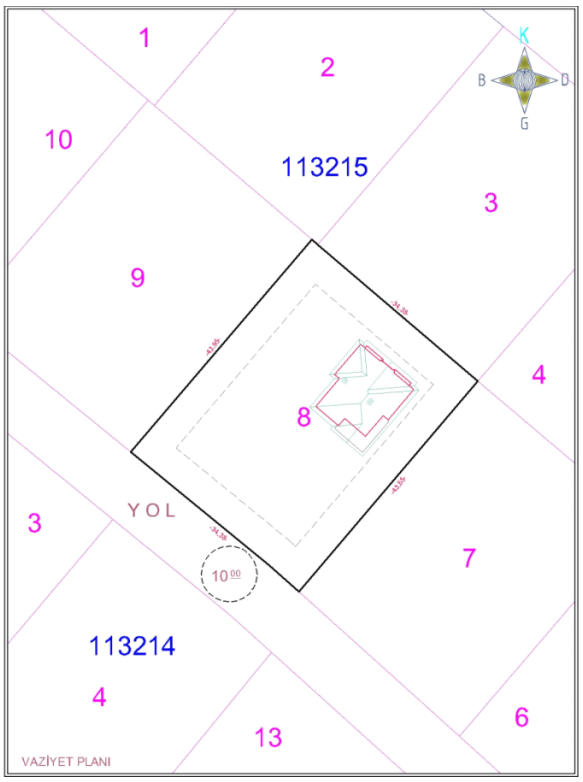
	GİDERLER*	TİP PROJE KAPSAMINDA*
1.Numarataj (Büyükşehir Belediyesi Fen İşleri)	550.00 TL	550.00 TL
2.Aplikasyon Krokisi	550.00 TL	550.00 TL
3.İmar Çapı	885.00 TL	885.00 TL
4.Yol Kotu Tutanağı	182.00 TL	---
5.Mimari-Statik-Elektrik-Tesisat projeleri	6000.00 TL	1500.00 TL
6.Zemin Etüt	1500.00 TL	1500.00 TL
7.Ruhsat Harçları	1686.18 TL (Harç+Ücret)	227.00 TL (Harç)
8.Stabilize Yol Katılım Bedeli	11173.50 TL	1323.90 TL
9.Aski Kanal Katılım Bedeli	1986.10 TL	1986.10 TL
10.Şantiye Şefi	1000.00 TL	1000.00 TL
11.Fenni Mesul	3000.00 TL	3000.00 TL
TOPLAM	**28.512.78 TL**	**12.522.00 TL**

***** Tüm hesaplamalar yaklaşık bedeller üzerinden hesaplanmıştır.

** Stabilize Yol Katılım Bedeli Arsa Rayiç Bedel üzerinden %0.02 olarak hesaplanmıştır.
66.195.00 TL x 0.02 = 1323.90 TL

ÖRNEKLEME -2-

1500 m2 imarlı (10m lik yola cepheli) bir parsel üzerine 150 m2 yapı yapılması halinde ruhsat alınana kadar yapılan harcamalar.

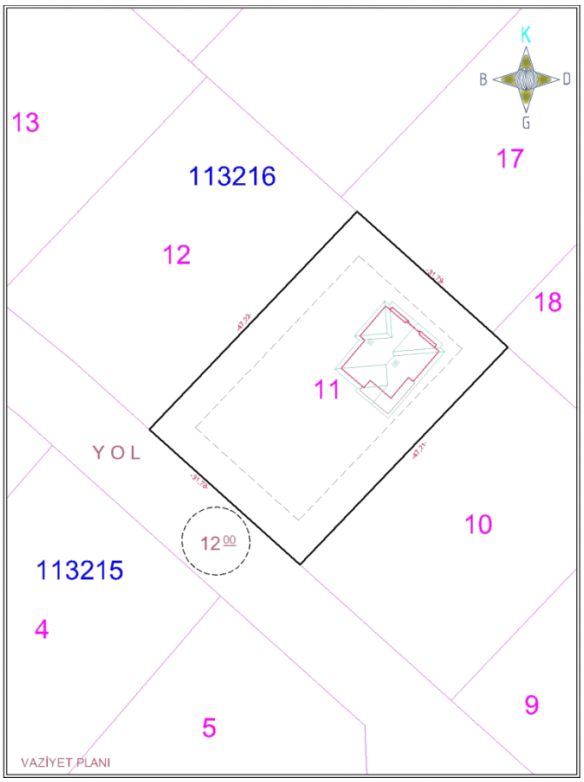
	GİDERLER*	TİP PROJE KAPSAMINDA*
1.Numarataj (Büyükşehir Belediyesi Fen İşleri)	550.00 TL	550.00 TL
2.Aplikasyon Krokisi	550.00 TL	550.00 TL
3.İmar Çapı	885.00 TL	885.00 TL
4.Yol Kotu Tutanağı	182.00 TL	---
5.Mimari-Statik-Elektrik-Tesisat projeleri	6000.00 TL	1500.00 TL
6.Zemin Etüt	1500.00 TL	1500.00 TL
7.Ruhsat Harçları	2,324.26 TL (Harç+Ücret)	681.00 TL (Harç)
8.Stabilize Yol Katılım Bedeli	11173.50 TL	1,323.90 TL
9.Aski Kanal Katılım Bedeli	1986.10 TL	1986.10 TL
10.Şantiye Şefi	1000.00 TL	1000.00 TL
11.Fenni Mesul	3000.00 TL	3000.00 TL
TOPLAM	**29.150.86 TL**	**12.976.00 TL**

***** Tüm hesaplamalar yaklaşık bedeller üzerinden hesaplanmıştır.

** Stabilize Yol Katılım Bedeli Arsa Rayiç Bedel üzerinden %0.02 olarak hesaplanmıştır.
66.195.00 TL x 0.02 = 1323.90 TL

ÖRNEKLEME -3-

1500 m2 imarlı (12m lik yola cepheli) bir parsel üzerine 50 m2 yapı yapılması halinde ruhsat alınana kadar yapılan harcamalar.

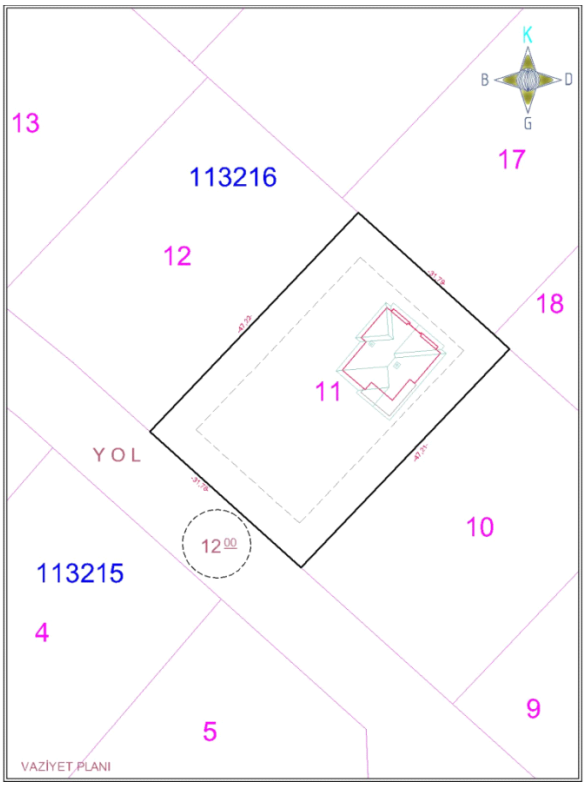
	GİDERLER*	TİP PROJE KAPSAMINDA*
1.Numarataj (Büyükşehir Belediyesi Fen İşleri)	550.00 TL	550.00 TL
2.Aplikasyon Krokisi	550.00 TL	550.00 TL
3.İmar Çapı	885.00 TL	885.00 TL
4.Yol Kotu Tutanağı	182.00 TL	---
5.Mimari-Statik-Elektrik-Tesisat projeleri	6000.00 TL	1500.00 TL
6.Zemin Etüt	1500.00 TL	1500.00 TL
7.Ruhsat Harçları	1686.18 TL (Harç+Ücret)	227.00 TL (Harç)
8.Stabilize Yol Katılım Bedeli	12394.20 TL	1323.90 TL
9.Aski Kanal Katılım Bedeli	1986.10 TL	1986.10 TL
10.Şantiye Şefi	1000.00 TL	1000.00 TL
11.Fenni Mesul	3000.00 TL	3000.00 TL
TOPLAM	**29.733.48TL**	**12.522.00 TL**

***** Tüm hesaplamalar yaklaşık bedeller üzerinden hesaplanmıştır.

** Stabilize Yol Katılım Bedeli Arsa Rayiç Bedel üzerinden %0.02 olarak hesaplanmıştır.
66.195.00 TL x 0.02 = 1323.90 TL

ÖRNEKLEME -4-

1500 m2 imarlı (12m lik yola cepheli) bir parsel üzerine 150 m2 yapı yapılması halinde ruhsat alınana kadar yapılan harcamalar.

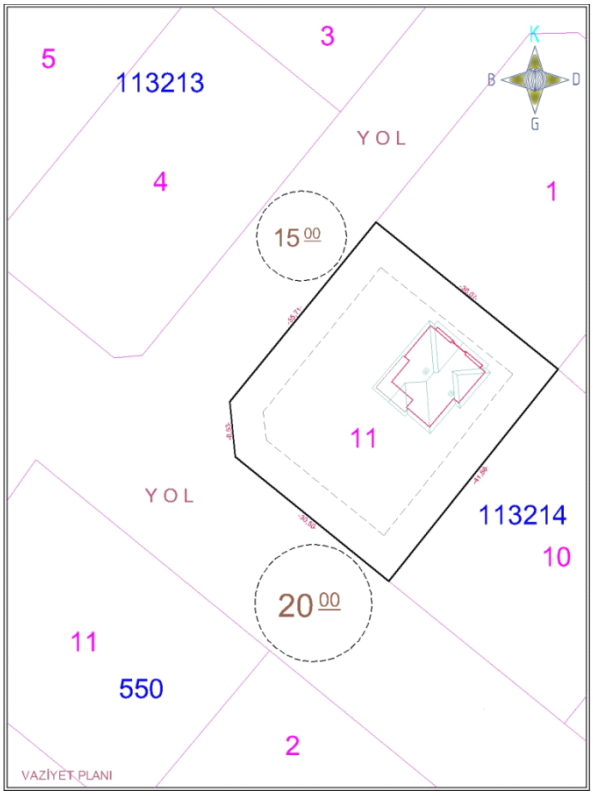
	GİDERLER*	TİP PROJE KAPSAMINDA*
1.Numarataj (Büyükşehir Belediyesi Fen İşleri)	550.00 TL	550.00 TL
2.Aplikasyon Krokisi	550.00 TL	550.00 TL
3.İmar Çapı	885.00 TL	885.00 TL
4.Yol Kotu Tutanağı	182.00 TL	---
5.Mimari-Statik-Elektrik-Tesisat projeleri	6000.00 TL	1500.00 TL
6.Zemin Etüt	1500.00 TL	1500.00 TL
7.Ruhsat Harçları	2324.26 TL (Harç+Ücret)	681.00 TL (Harç)
8.Stabilize Yol Katılım Bedeli	12394.20 TL	1323.90 TL
9.Aski Kanal Katılım Bedeli	1986.10 TL	1986.10 TL
10.Şantiye Şefi	1000.00 TL	1000.00 TL
11.Fenni Mesul	3000.00 TL	3000.00 TL
TOPLAM	**30.371.56 TL**	**12.976.00 TL**

***** Tüm hesaplamalar yaklaşık bedeller üzerinden hesaplanmıştır.

** Stabilize Yol Katılım Bedeli Arsa Rayiç Bedel üzerinden %0.02 olarak hesaplanmıştır.
66.195.00 TL x 0.02 = 1323.90 TL

ÖRNEKLEME -5-

1500 m2 imarlı köşebaşı (15m ve 20m lik yollara cepheli) bir parsel üzerine 50 m2 yapı yapılması halinde ruhsat alınana kadar yapılan harcamalar.

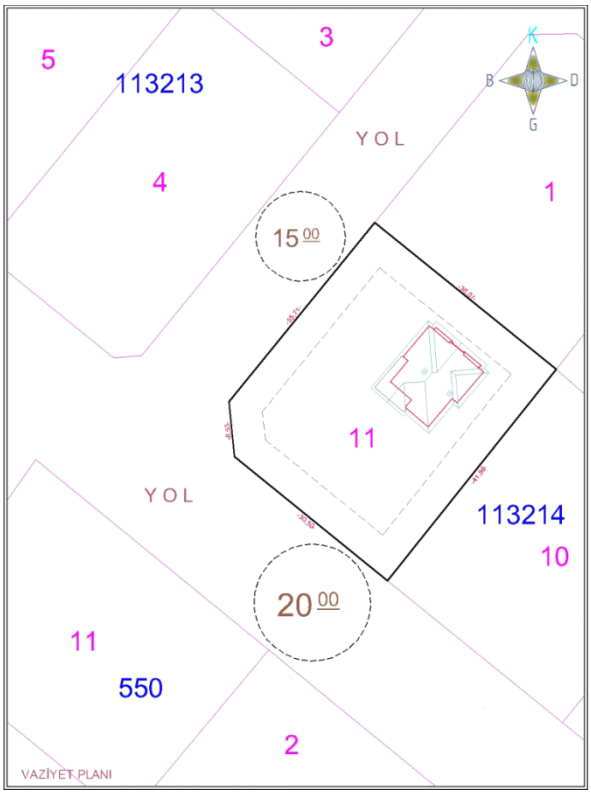
	GİDERLER*	TİP PROJE KAPSAMINDA
1.Numarataj (Büyükşehir Belediyesi Fen İşleri)	550.00 TL	550.00 TL
2.Aplikasyon Krokisi	550.00 TL	550.00 TL
3.İmar Çapı	885.00 TL	885.00 TL
4.Yol Kotu Tutanağı	182.00 TL	---
5.Mimari-Statik-Elektrik-Tesisat projeleri	6000.00 TL	1500.00 TL
6.Zemin Etüt	1500.00 TL	1500.00 TL
7.Ruhsat Harçları	1686.18 TL (Harç+Ücret)	227.00 TL (Harç)
8.Stabilize Yol Katılım Bedeli	42778.12 TL	1323.90 TL
9.Aski Kanal Katılım Bedeli	1986.10 TL	1986.10 TL
10.Şantiye Şefi	1000.00 TL	1000.00 TL
11.Fenni Mesul	3000.00 TL	3000.00 TL
TOPLAM	**60.117.40 TL**	**12.522.00 TL**

***** Tüm hesaplamalar yaklaşık bedeller üzerinden hesaplanmıştır.

** Stabilize Yol Katılım Bedeli Arsa Rayiç Bedel üzerinden %0.02 olarak hesaplanmıştır.
66.195.00 TL x 0.02 = 1323.90 TL

ÖRNEKLEME -6-

1500 m2 imarlı köşebaşı (15m ve 20m lik yollara cepheli) bir parsel üzerine 150 m2 yapı yapılması halinde ruhsat alınana kadar yapılan harcamalar.

	GİDERLER*	TİP PROJE KAPSAMINDA
1.Numarataj (Büyükşehir Belediyesi Fen İşleri)	550.00 TL	550.00 TL
2.Aplikasyon Krokisi	550.00 TL	550.00 TL
3.İmar Çapı	885.00 TL	885.00 TL
4.Yol Kotu Tutanağı	182.00 TL	---
5.Mimari-Statik-Elektrik-Tesisat projeleri	6000.00 TL	1500.00 TL
6.Zemin Etüt	1500.00 TL	1500.00 TL
7.Ruhsat Harçları	2324.26 TL (Harç+Ücret)	681.00 TL (Harç)
8.Stabilize Yol Katılım Bedeli	42778.12 TL	1323.90 TL
9.Aski Kanal Katılım Bedeli	1986.10 TL	1986.10 TL
10.Şantiye Şefi	1000.00 TL	1000.00 TL
11.Fenni Mesul	3000.00 TL	3000.00 TL
TOPLAM	**60.755.48 TL**	**12.476.00 TL**

***** Tüm hesaplamalar yaklaşık bedeller üzerinden hesaplanmıştır.

** Stabilize Yol Katılım Bedeli Arsa Rayiç Bedel üzerinden %0.02 olarak hesaplanmıştır.
66.195.00 TL x 0.02 = 1323.90 TL

EK-2 Hazırlanan 25 adet tip proje

wi

Tip 01 : 1+1 Tek katlı
Emsal : 50 m2
İnşaat Alanı : 68.50 m2

Tip 01 : 1+1 Tek katlı
Emsal : 50 m2
İnşaat Alanı : 68.50 m2

Tip 01 : Zemin Kat Planı

Tip 02 : 1+1 Tek katlı
Emsal : 50 m2
İnşaat Alanı : 66 m2

Tip 02 : 1+1 Tek katlı
Emsal : 50 m2
İnşaat Alanı : 66 m2

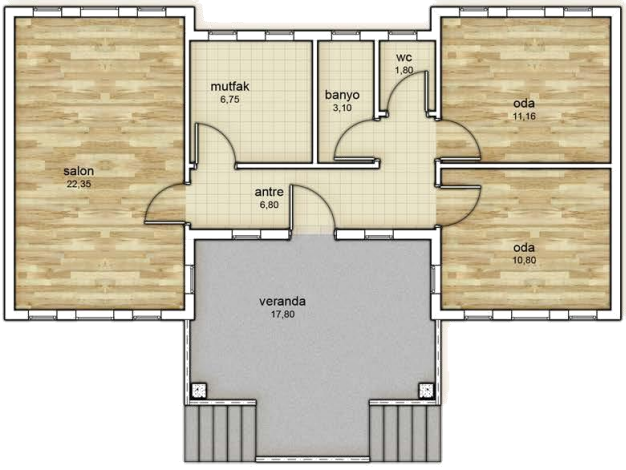

Tip 02 : Zemin Kat Planı

Tip 03 : 2+1 Tek katlı
Emsal : 75 m2
İnşaat Alanı : 99.50 m2

Tip 03 : 2+1 Tek katlı
Emsal : 75 m2
İnşaat Alanı : 99.50 m2

Tip 03 : Zemin Kat Planı

Tip 04 : 2+1 Tek katlı
Emsal : 75 m2
İnşaat Alanı : 99.25 m2

Tip 04 : 2+1 Tek katlı
Emsal : 75 m2
İnşaat Alanı : 99.25 m2

Tip 04 : Zemin Kat Planı

Tip 05 : 3+1 Tek katlı
Emsal : 120 m2
İnşaat Alanı : 152.25 m2

Tip 05 : 3+1 Tek katlı
Emsal : 120 m2
İnşaat Alanı : 152.25 m2

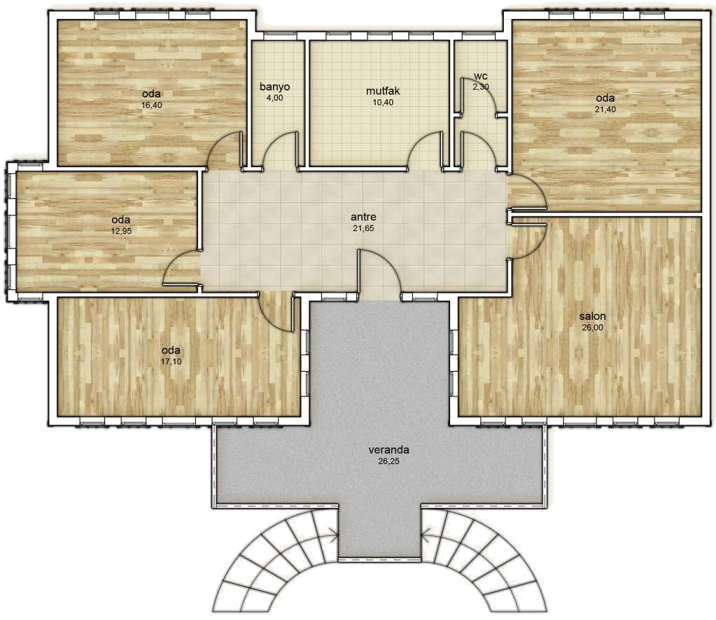

Tip 05 : Zemin Kat Planı

Tip 06 : 4+1 Tek katlı
Emsal : 150 m2
İnşaat Alanı : 187.65 m2

Tip 06 : 4+1 Tek katlı
Emsal : 150 m2
İnşaat Alanı : 187.65 m2

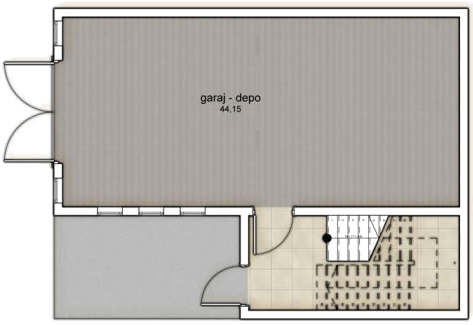

Tip 06 : Zemin Kat Planı

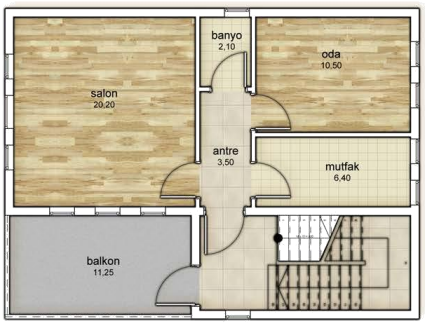

Tip 07 : 1+1 İki katlı- Garajlı
Emsal : 100 m2
İnşaat Alanı : 150 m2

Tip 07 : 1+1 İki katlı- Garajlı
Emsal : 100 m2
İnşaat Alanı : 150 m2

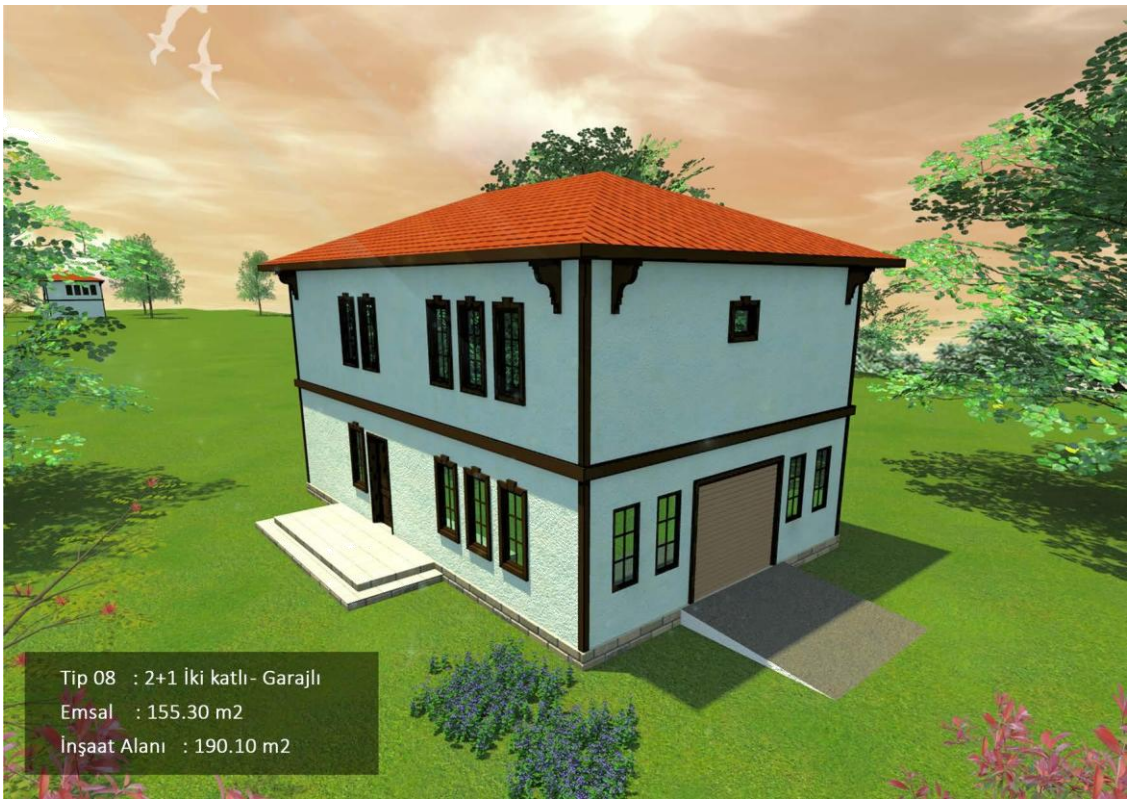

Tip 07 : Zemin Kat Planı

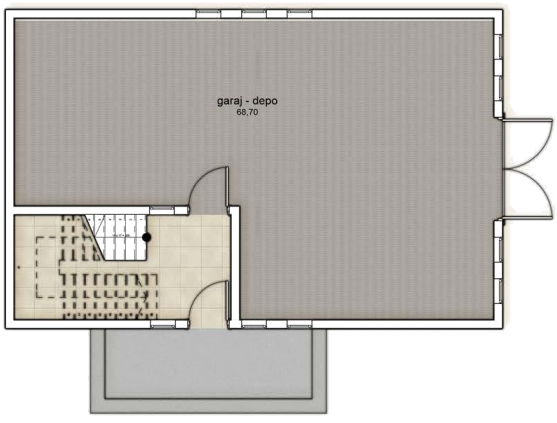

Tip 07 : Birinci Kat Planı

Tip 08 : 2+1 İki katlı- Garajlı
Emsal : 155.30 m2
İnşaat Alanı : 190.10 m2

Tip 08 : 2+1 İki katlı- Garajlı
Emsal : 155.30 m2
İnşaat Alanı : 190.10 m2

Tip 08 : Zemin Kat Planı

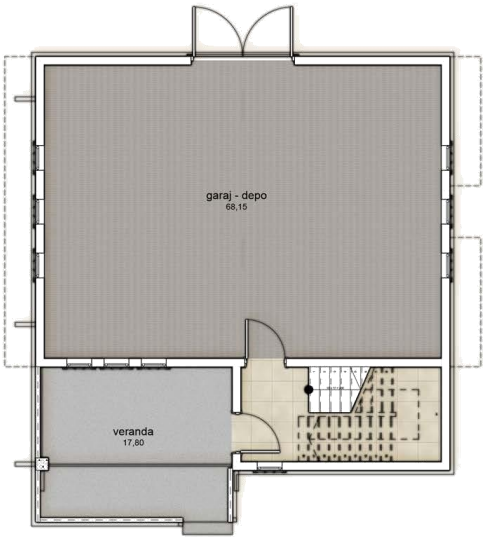

Tip 08 : Birinci Kat Planı

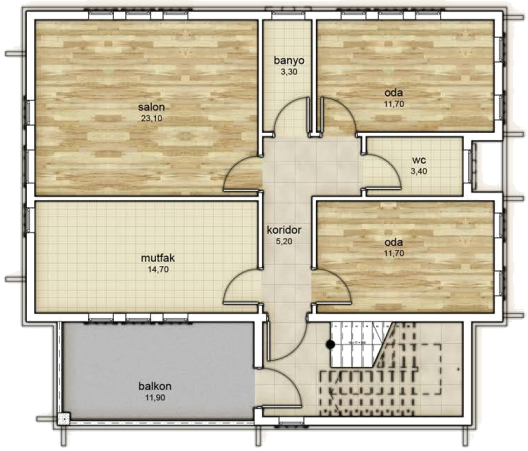

Tip 09 : 2+1 İki katlı- Garajlı
Emsal : 160.30 m2
İnşaat Alanı : 210.30 m2

Tip 09 : 2+1 İki katlı- Garajlı
Emsal : 160.30 m2
İnşaat Alanı : 210.30 m2

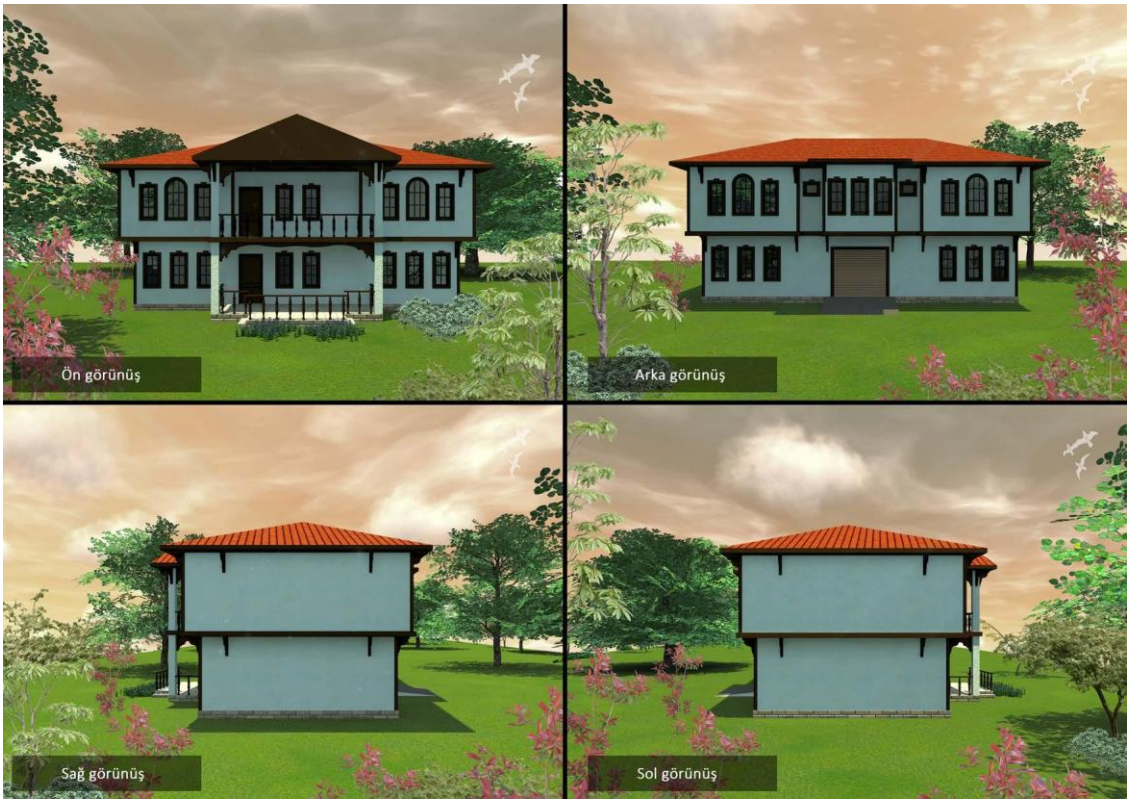
Tip 09 : Zemin Kat Planı

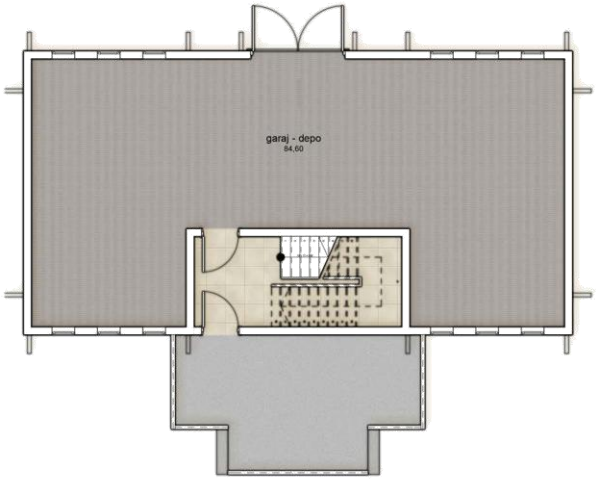

Tip 09 : Birinci Kat Planı

Tip 10 : 2+1 İki katlı - Garajlı
Emsal : 205 m2
İnşaat Alanı : 276.90 m2

Tip 10 : 2+1 İki katlı - Garajlı
Emsal : 205 m2
İnşaat Alanı : 276.90 m2

Tip 10 : Zemin Kat Planı

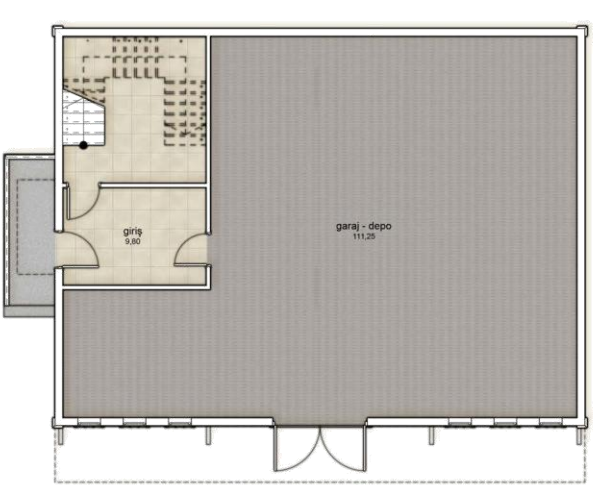

Tip 10 : Birinci Kat Planı

Tip 11 : 3+1 İki katlı - Garajlı
Emsal : 273 m2
İnşaat Alanı : 323 m2

Tip 11 : 3+1 İki katlı - Garajlı
Emsal : 273 m2
İnşaat Alanı : 323 m2

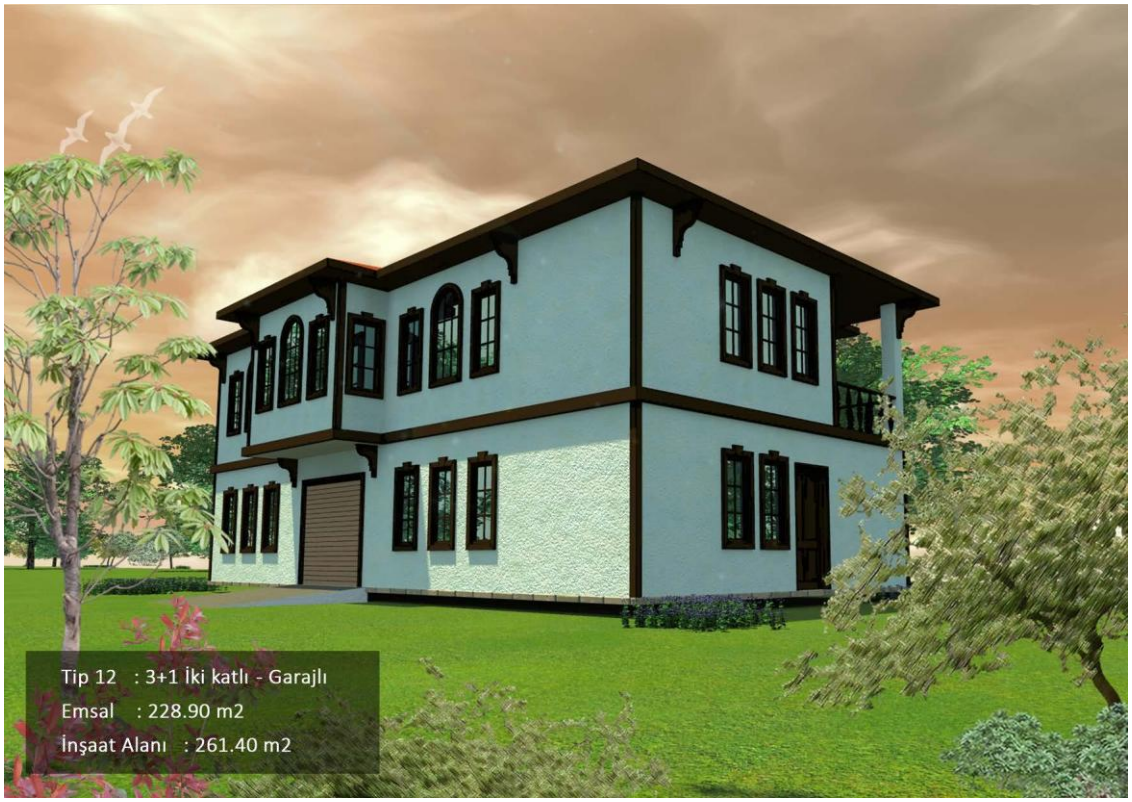

Tip 11 : Zemin Kat Planı

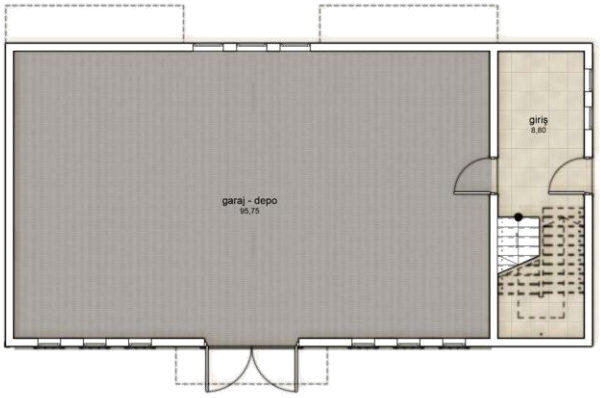

Tip 11 : Birinci Kat Planı

Tip 12 : 3+1 İki katlı - Garajlı
Emsal : 228.90 m2
İnşaat Alanı : 261.40 m2

Tip 12 : 3+1 İki katlı - Garajlı
Emsal : 228.90 m2
İnşaat Alanı : 261.40 m2

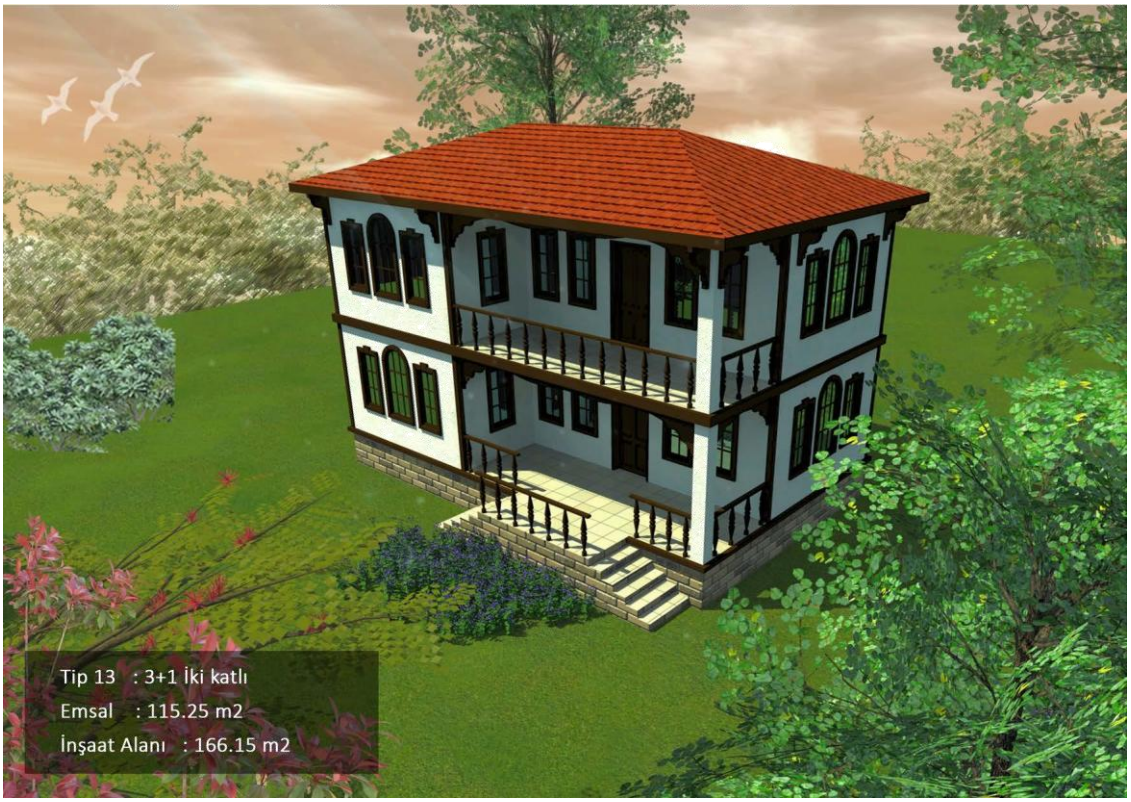

Tip 12 : Zemin Kat Planı

Tip 12 : Birinci Kat Planı

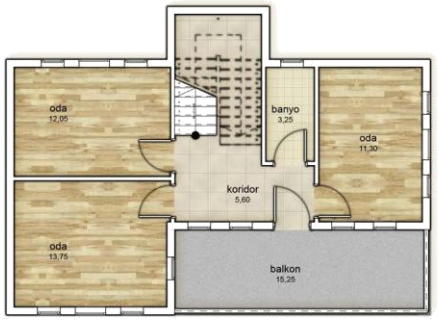

Tip 13 : 3+1 İki katlı
Emsal : 115.25 m2
İnşaat Alanı : 166.15 m2

Tip 13 : 3+1 İki katlı
Emsal : 115.25 m2
İnşaat Alanı : 166.15 m2

Tip 13 : Zemin Kat Planı

Tip 13 : Birinci Kat Planı

Tip 14 : 4+1 İki katlı
Emsal : 115 m2
İnşaat Alanı : 158.75 m2

Tip 14 : 4+1 İki katlı
Emsal : 115 m2
İnşaat Alanı : 158.75 m2

Tip 14 : Zemin Kat Planı

Tip 14 : Birinci Kat Planı

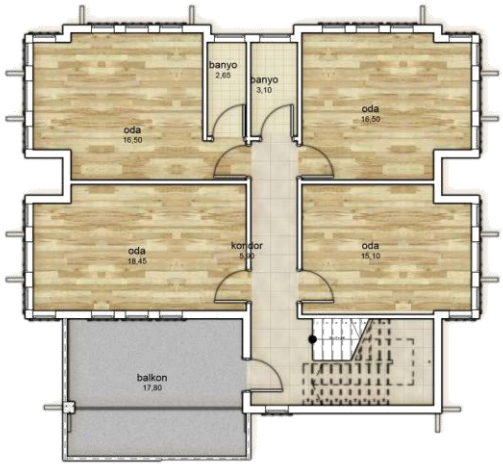

Tip 15 : 6+1 İki katlı
Emsal : 176 m2
İnşaat Alanı : 227.20 m2

Tip 15 : 6+1 İki katlı
Emsal : 176 m2
İnşaat Alanı : 227.20 m2

Tip 15 : Zemin Kat Planı

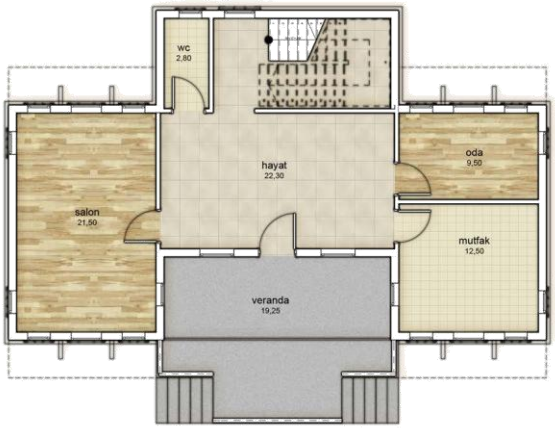

Tip 15 : Birinci Kat Planı

Tip 16 : 5+1 İki katlı
Emsal : 184.90 m2
İnşaat Alanı : 244.15 m2

Tip 16 : 5+1 İki katlı
Emsal : 184.90 m2
İnşaat Alanı : 244.15 m2

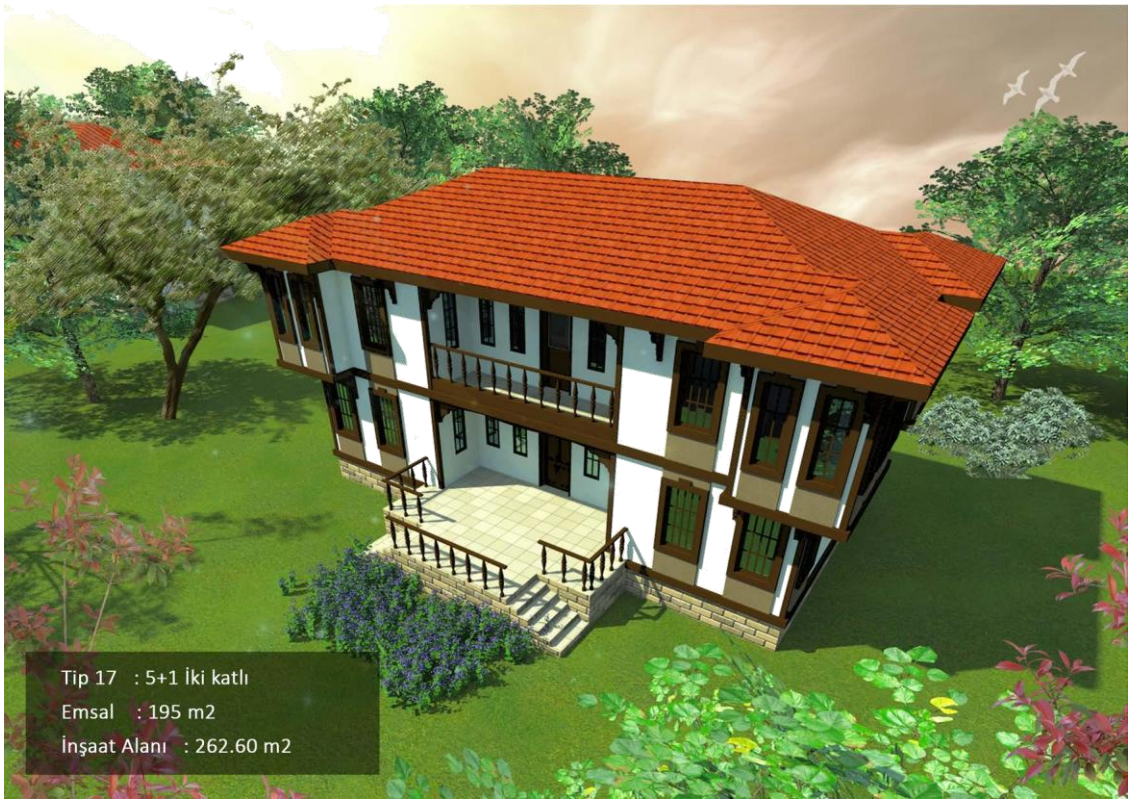

Tip 16 : Zemin Kat Planı

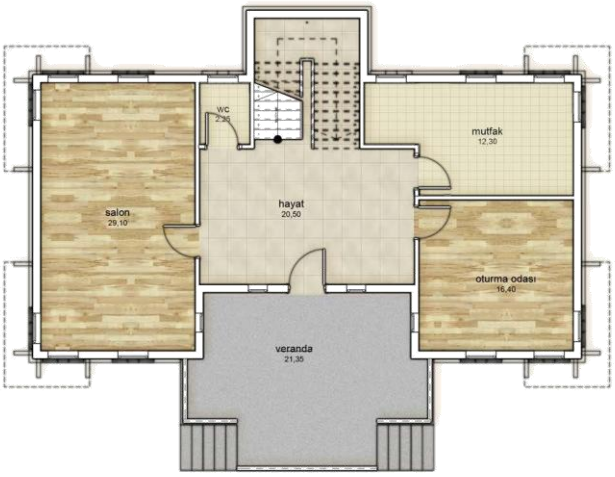

Tip 16 : Birinci Kat Planı

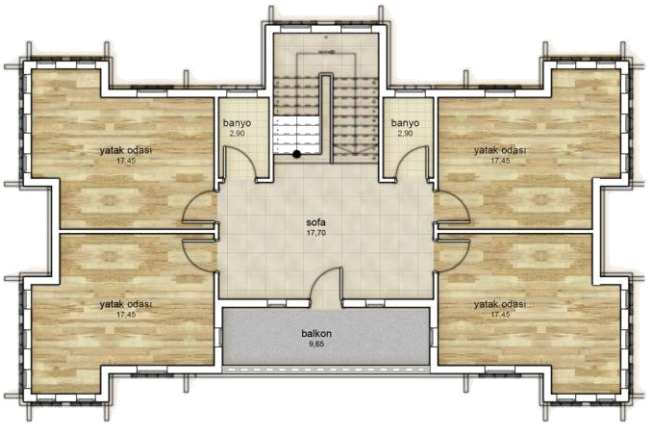

Tip 17 : 5+1 İki katlı
Emsal : 195 m2
İnşaat Alanı : 262.60 m2

Tip 17 : 5+1 İki katlı
Emsal : 195 m2
İnşaat Alanı : 262.60 m2

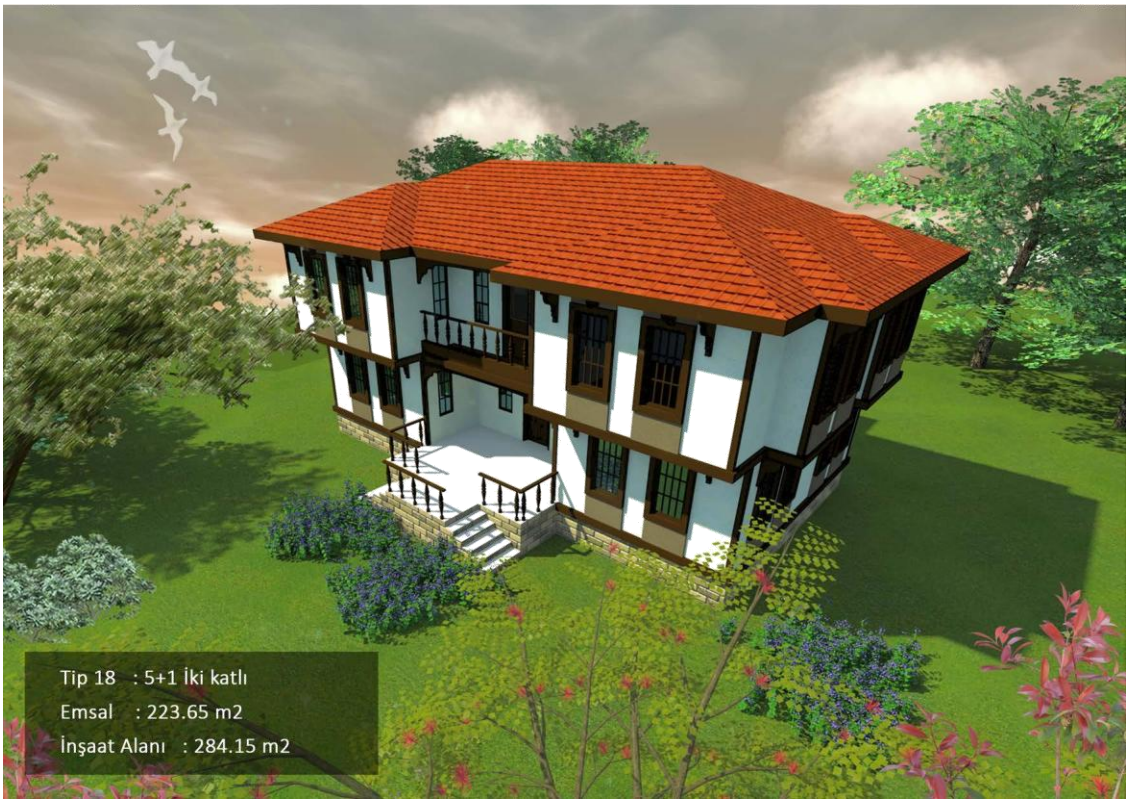

Tip 17 : Zemin Kat Planı

Tip 17 : Birinci Kat Planı

Tip 18 : 5+1 İki katlı
Emsal : 223.65 m2
İnşaat Alanı : 284.15 m2

Tip 18 : 5+1 İki katlı
Emsal : 223.65 m2
İnşaat Alanı : 284.15 m2

Tip 18 : Zemin Kat Planı

Tip 18 : Birinci Kat Planı

Tip 19 : 6+1 İki katlı
Emsal : 221 m2
İnşaat Alanı : 286.35 m2

Tip 19 : 6+1 İki katlı
Emsal : 221 m2
İnşaat Alanı : 286.35 m2

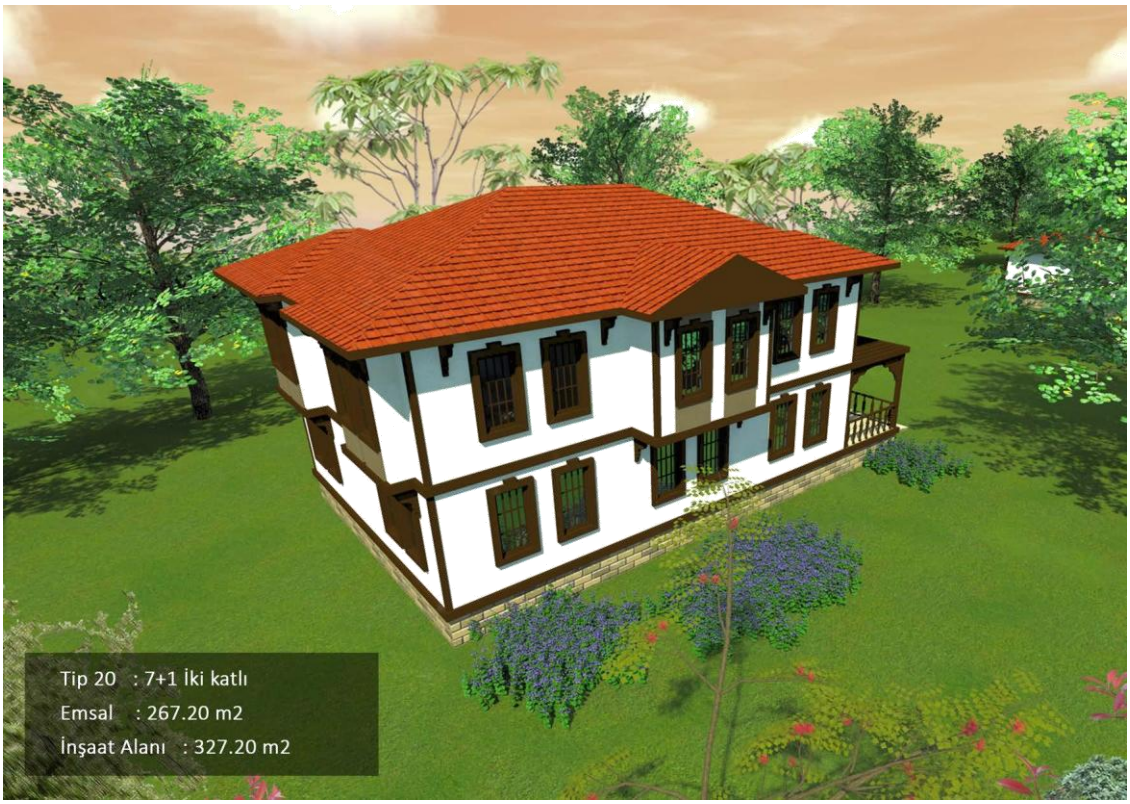

Tip 19 : Zemin Kat Planı

Tip 19 : Birinci Kat Planı

Tip 20 : 7+1 İki katlı
Emsal : 267.20 m2
İnşaat Alanı : 327.20 m2

Tip 20 : 7+1 İki katlı
Emsal : 267.20 m2
İnşaat Alanı : 327.20 m2

Tip 20 : Zemin Kat Planı

Tip 20 : Birinci Kat Planı

Tip 21 : 9+1 İki katlı
Emsal : 283 m2
İnşaat Alanı : 345 m2

Tip 21 : 9+1 İki katlı
Emsal : 283 m2
İnşaat Alanı : 345 m2

Tip 21 : Zemin Kat Planı

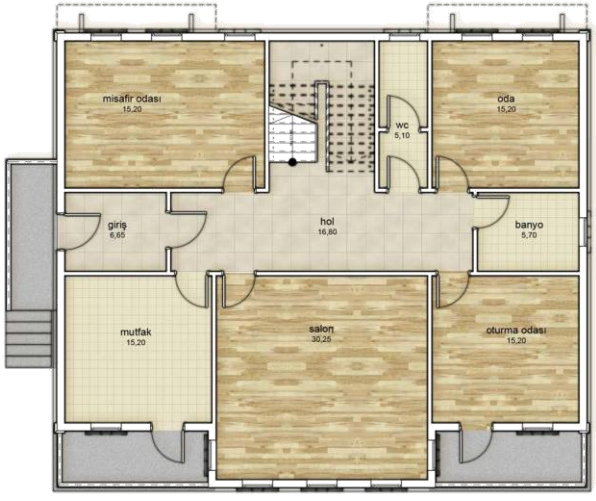

Tip 21 : Birinci Kat Planı

Tip 22 : 8+1 İki katlı
Emsal : 297.90 m2
İnşaat Alanı : 349.80 m2

Tip 22 : 8+1 İki katlı
Emsal : 297.90 m2
İnşaat Alanı : 349.80 m2

Tip 22 : Zemin Kat Planı

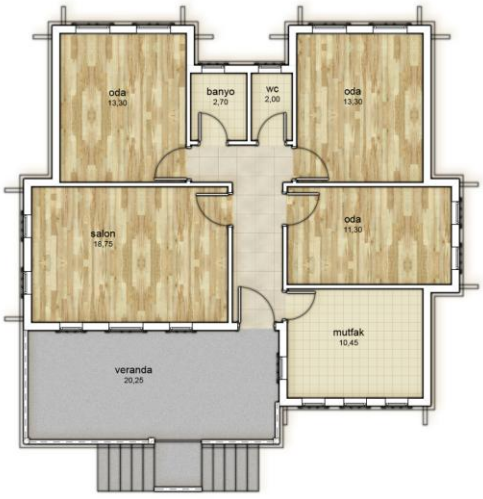

Tip 22 : Birinci Kat Planı

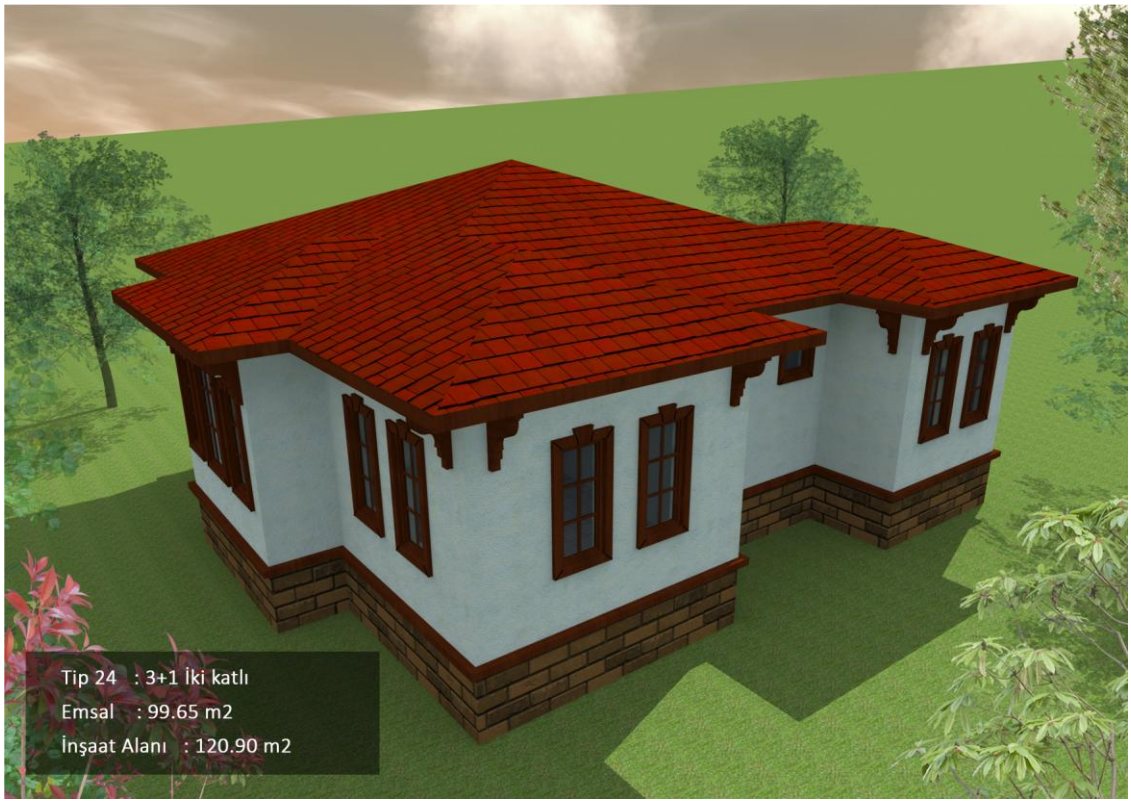

Tip 23 : 3+1 İki katlı
Emsal : 90.00 m2
İnşaat Alanı : 111.20 m2

Tip 23 : 3+1 İki katlı
Emsal : 90.00 m2
İnşaat Alanı : 111.20 m2

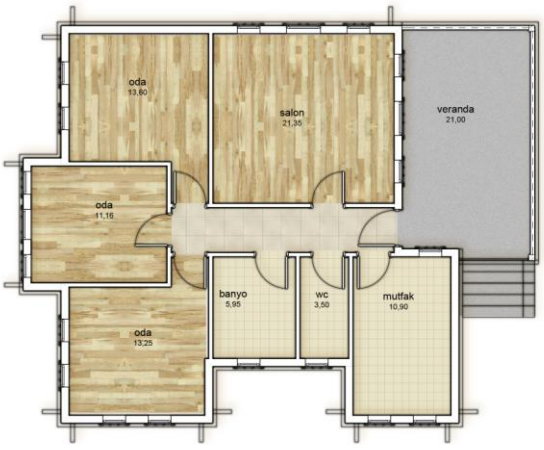

Tip 23: Zemin Kat Planı

Tip 24 : 3+1 İki katlı
Emsal : 99.65 m2
İnşaat Alanı : 120.90 m2

Tip 24 : 3+1 İki katlı
Emsal : 99.65 m2
İnşaat Alanı : 120.90 m2

Tip 24: Zemin Kat Planı

Tip 25 : 2+1 İki katlı
Emsal : 100.00 m2
İnşaat Alanı : 157.5 m2

Tip 25 : 2+1 İki katlı
Emsal : 100.00 m2
İnşaat Alanı : 157.5 m2

Tip 25: Zemin Kat Planı

EK-3 Gölbaşı Belediyesi meclis kararı

T.C.
GÖLBAŞI BELEDİYE BAŞKANLIĞI
MECLİS KARARI

Karar No : 282
Karar Tarihi: 05/12/2013

Müdürlük: YAPI KONTROL MÜDÜRLÜĞÜ
Konusu : Tip Mimari Proje Uygulaması

BELEDİYE MECLİS ÜYELERİ
MECLİS BAŞKANI :Yakup ODABAŞI
ÜYE :Kadir YANIK , Ahmet ÇELEBİ , Hamit MERMER , Mehmet ATAK , Nizamattin ÇAKIR , Yüksel ÖZBEK , Erdem KARAGÖZ , BENLİ NALBANT , HACI KADİR YILDIRIM , ALİ ATSIZ , SAMİ ÖZDEMİR , ADNAN KOÇAK , FATİH DURUAY , Hakan Han ÖZCAN , HAYATİ ÇAL , HACER VARLIK , DİLAVER ŞAŞMAZ , DURAN ÖZKAN , NECİP GÜLER , Behsat AYDEMİR , ENGİN ÇELİK , YUSUF AKSAKAL , ERCAN ŞİMŞEK
KATİP :Nazım KAŞKATEPE , NAKİ YÜKSEKER

KARAR

Tip mimari projelerle ilgili Hukuk-Tarifeler-Plan ve Bütçe-Hesap Tetkik Komisyonu'nun 15.11.2013 tarih ve 14 sayılı raporu, Belediye Meclisi'nin 05.12.2013 tarihli toplantısında görüşüldü.

Konu üzerinde yapılan görüşmelerden sonra; 06.12.2012 tarih ve 28489 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan "13 ilde Büyükşehir Belediyesi ve 26 İlçe Kurulması ile Bazı Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun " 3. maddesinde; "İlçe belediyeleri veya ilçe belediyelerinin talep etmeleri halinde büyükşehir belediyeleri bu kanuna göre tüzel kişiliği kaldırılarak mahalleye dönüşen köylerde yapılacak ticari amaç taşımayan yapılar için yürürlükteki imar mevzuatı doğrultusunda yörenin geleneksel, kültürel ve mimari özelliklerine uygun tip mimari projeler yapar veya yaptırır. Tip mimari projenin uygulanacağı alan sınırını belirlemeye ilçe belediyesi yetkilidir. Tip mimari projeler doğrultusunda ilgili belediyesince gerekli mühendislik projeleri yapılır veya yaptırılır. Bu projeler ilgili belediyesince başvuru sahiplerine ücretsiz verilir ve uygulaması denetlenir. Yapılacak inşaatlarda tip proje dışında özel proje uygulanmak istenmesi durumunda bu projeler yürürlükteki mevzuat uyarınca ilçe belediyesi tarafından onaylanır" hükmü yer almaktadır.

Anılan kanun maddesi uyarınca; Ankara'nın yöresel mimari dokusunu yaşatmak, kentsel dönüşüme destek vermek, kaçak yapılaşmayı önlemek, fen ve sanat kurallarına uygun binaların inşa edilmesi amacı ile Belediyemizce hazırlanmış olan tip projelerle yapı yapmak isteyen tüm vatandaşların teşvik edilmesi doğrultusunda, merkez mahalleler (Bahçelievler, Şafak, Eymir, Gaziosmanpaşa, Karşıyaka, Seğmenler) dışında bulunan mahalleye dönüşen köylerimizin köy kırsal yerleşme ve gelişme alanlarında bulunan imarlı ve kadastro parsellerinde söz konusu projelerin uygulanmaya konulması, bu projelerin uygulama aşamasında uyulması gereken şartlar ile alınacak haçların aşağıda belirtilen şekilde olması komisyonumuzca uygun görülmüştür.

1-Mahalle olan köy kırsal yerleşme ve gelişme alanlarında imar çap ücreti'nin
a)İmarlı parsellerde mevcut tarifenin uygulanması,
b)Kadastro parsellerinde ise 600,00 TL olarak maktuen alınması,

2-2464 sayılı Yasanın 86ncı maddesine göre tahsil edilecek olan yol harcamalarına katılım payının; arsanın ve/veya kadastro parselinin emlak rayiç değerinin %2 oranında tahsil edilmesi,

T.C.
GÖLBAŞI BELEDİYE BAŞKANLIĞI
MECLİS KARARI

Karar No : 282
Karar Tarihi: 05/12/2013

Müdürlük: YAPI KONTROL MÜDÜRLÜĞÜ
Konusu : Tip Mimari Proje Uygulaması

BELEDİYE MECLİS ÜYELERİ
MECLİS BAŞKANI :Yakup ODABAŞI
ÜYE :Kadir YANIK , Ahmet ÇELEBİ , Hamit MERMER , Mehmet ATAK , Nizamattin ÇAKIR , Yüksel ÖZBEK , Erdem KARAGÖZ , BENLİ NALBANT , HACI KADİR YILDIRIM , ALİ ATSIZ , SAMİ ÖZDEMİR , ADNAN KOÇAK , FATİH DURUAY , Hakan Han ÖZCAN , HAYATİ ÇAL , HACER VARLIK , DİLAVER ŞAŞMAZ , DURAN ÖZKAN , NECİP GÜLER , Behsat AYDEMİR , ENGİN ÇELİK , YUSUF AKSAKAL , ERCAN ŞİMŞEK
KATİP :Nazım KAŞKATEPE , NAKİ YÜKSEKER

--

3-Yol kotu hizmet ücretlerinin alınmaması,

4-26.05.1981 tarih ve 2464 sayılı Belediye Gelirler Kanunu'nun 84. maddesine istinaden alınan yapı ruhsatı ve yapı kullanma izni haçlarının mevcut tarife üzerinden alınması, yapı ruhsatı ve yapı kullanma izni hizmet ücretlerinin alınmaması,

5-Telif hakkı belediyemize ait olan projeler esas alınarak; parsel bazında yapılacak olan uygulama projelerinin müelliflik hizmetlerinin özel proje bürolarınca üstlenilmesi,

6-Peyzaj projelerinin istenmemesi,

Hususlarını içeren Hukuk-Tarifeler-Plan ve Bütçe-Hesap Tetkik Komisyonu'nun 15.11.2013 tarih ve 14 sayılı raporunun geldiği şekliyle aynen kabulüne, Belediye Meclisi'nin 05.12.2013 tarihli toplantısında oybirliği ile karar verildi.

Yakup ODABAŞI	Nazım KAŞKATEPE	NAKİ YÜKSEKER
MECLİS BAŞKANI	KATİP	KATİP

EK-4 Gölbaşı Belediyesi estetik kurul kararı

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Hakan GÖÇER
Uyruğu : T.C.
Doğum Yeri ve Tarihi : Gölbaşı/1983
Telefon : 0544 922 14 12
Faks : 0312 485 55 60
e-mail : hakangcr@gmail.com

EĞİTİM

Derece		**Adı, İlçe, İl**	**Bitirme Yılı**
Lise	:	Dr. Şerafettin Tombuloğlu Lisesi Gölbaşı /Ankara	2002
Üniversite	:	Kırıkkale Üniversitesi Kırıkkale	2006
Yüksek Lisans	:		
Doktora	:		

İŞ DENEYİMLERİ

Yıl	**Kurum**	**Görevi**
4	Gölbaşı Belediyesi	Memur
1	Gölbaşı Belediyesi	İmar ve Şehircilik Müdürlüğü
3	Gölbaşı Belediyesi	Yapı Kontrol Müdürlüğü
1	Gölbaşı Belediyesi	Park ve Bahçeler Müdürlüğü

YABANCI DİLLER

İngilizce